

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUNSÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG. Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft). Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Ipart!

Budapest, március 5.

Már megint? Egyebet se hallunk már, csak iparlendítést? Vagy inkább: az ipart csak halljuk mindig, de látni ezután se lássunk belőle egyebet nagygyűléseknél? Bizony, tisztelt publikum, lendítő lelkesedésektől akárhányszor átfűltünk már, de aztán kezdünk megint szörnyen bölcsek lenni és nagy elhatározásainkat felváltottuk apró portékákká. Azért ha most ujfent megindultak mozgalmaink, talán nem árt egy kissé körülhordoznunk a szemünket, hátha megakad a tekintetünk valamely középső tengelyen, ahová megköthetjük a szertehullott küllőket, egymáshoz forraszthatjuk őket úgy, hogy a lendítő kerék csakugyan forgásnak eredjen. Forgásnak, mely mind gyorsabb lesz s meg nem áll addig, amíglen az egész világ megfordul velünk s a passzív fogyasztó ország aktív termelővé változik. Ma még csak káprázat ez, de talán egyszer valóra válik.

Az a középső tengely persze az állam. Az „állam” igen szép szó, amelybe szerelmeseink vagyunk mind a hányan, pedig igazában nem érthetünk rajta mást, mint a polgártársaink és a magunk zsebet. De ha már egyszer nincs másképpen, fogjuk meg ezt az államot és próbáljuk beléakasztani az ipari törekvéseket, hátha megyünk valamire ezen a módon akkor, ha igazi bennünk a lelkesedés és nem riadunk vissza az erőlködéstől sem.

Engedményeket, segélyeket már biztosítottunk az iparnak mult évi törvényünkben. Most az osztrákok is utánunk csinálják, csak hogy a „gründoló” intézetek könnyítésénél akarják kezdeni a dolgot. Majd megválnak, hogy helyesebb-e az ő rendszerük? Mindenre igaz azonban az, hogy szerb és román szomszédaink is hozzáláttak a segélyezésekhez s így ezt a fegyvert nemcsak mi forgatjuk, amint hogy ipari dolgokban

az már így szokott lenni. Tovább kell hát mennünk.

Megyünk is. Az állam markának valahogy bele kell nyulnia az életbe, bele vágni a körmeit, hogy legelőször a hozzá legközelebb eső életizmokat ragadja meg és azokat akként kezdje ki, hogy megismerjük bennök a mi magyar iparunknak kezdetét. Eppen ezeket a fix pontokat kell megtalálni, megszerkeszteni azoknak, amint a geometriában s a mérnökök tervein történik. Azt vallom, hogy ha semmit nem kicsinyelünk, semmi munkát nem sajnálunk, de nem is fitymálunk, sokkal teljesebb eredményekre tudunk itt eljutni, mint akár magunk is gondolnók.

Mindenekelőtt itt vannak az összes állami, vármegyei, községi szállítások — sok esett már arról, hogy a hazai kézműveseknek adjuk oda őket. De nem lehet eleget beszélni arról, hogy micsoda segítség lenne az, ha összes középítkezéseinknél az utolsó ablaksarokig és ajtókilincsig mind magyar munkákkal ékeskednénk s nem lenne hivatal vagy kirendeltség, melynek felszerelése a tűzoltók gombjái — mert ez is idegen — mindent itthon szedne össze. Azután meg nemcsak eddig van az ének. A magyar vas- és gépgyárosok éppen most irtak levelet a kereskedelmi miniszternek arról, hogy a közös minisztériumok megrendeléséből várják ám a 344 százalékat.

Világos és kézzelfogható, hogy ha ennyit fizetünk, ennyit is kell visszakapjunk a fizetésből mindenben. Mindenben mondom, mert egy mérő pálccával kezünkben kell őrt állnunk a puska-megrendelésektől kezdve egész a Boszniában elfogyasztott akta-papirosig és mindenütt, de mindenütt ám, pontosan megszámlalnunk, hogy ki van-e a magyar iparnak a maga mértéke? Ez a kvóta-emelés folytatása, következménye, amelyet ipar-emelésnek fogunk elnevezni.

Ugy látom, hogy ez az állami tengely még tovább is foroghat lendítő erejével. Egész sora van a gyártási ágaknak, amelyeket az álladalom elér szabályozó kezével — miért ne érné el akkor is, midőn ipargyámlításra nyújtja ki karját? Csak a nyáron olvastuk a kereskedelmi miniszternek azt a rendeletét, amely a korcsmai poharakon megkívánja a magyar jelzést s így a külföldi üvegeket összetöreti. Ugyanez a módszer megbirja a folytatást is, attól kezdve, hogy teszem fel az új mértékhibeletesítési törvényt a magyar mérlegetek pártolná, egész addig, hogy állami szállításoknál előnyben lenne az a vállalat, amely kimutatja, hogy még irodai butorait is nem máshonnan, hanem magyar iparostól szerezte be.

Ha majd jól fizetjük hivatalnokainkat, az ő fejük felett is loboghat egy gyöngéd ipari klauzula. Addig is nem látom be, hogy miért nem érhetne el az állam ösztökélő hatalma oda, ahová szabályrendeletei s kedvezései elérkeznek. Azt értem, hogy amikor annyian versenyeznek dohánnyitözsdékért, postai gyűjtőhelyekért, zálogházakért és korcsmaengedélyekért, miért ne részesülne előnyben a pályázók közül az, akinek egész berendezkedése Magyarországon készült s azt be is bizonyítja? Az állam ipari pártolásába bele kell vonzani mindezeket az egzisztenciákat s hogy az eredmény meglesz, az bizonyos.

Az eredmény meglesz, meg kell lennie, mert ime megteremtjük azokat a fix jegecedési pontokat, amelyek körül kristályosodása végbe-mehet születő iparunknak. Épp így teszik ezt a vegyészek is csodás kísérleteik során. Mi is, mint ők, a meglevő rejtett erőket akarnók érvényesíteni, hogy zavaros vegyületükből kiválják és sokszoros alkotóltsón az a nagy kristály, melyre jobban várunk, mint az alkímisták az aranyra: a magyar iparnak kialakulása az.

Ne áltassuk magunkat: még ha ez mind

TÁRCA.

Nemess Eliza képei.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Ljka Károly.*

Dilettánsból lett művésznővé gróf Nemess Nándorné Ransonet Eliza, azokban a szép esztendőben, amikor először lengedezett tavaszi szellő a magyar művészetben. A hetvenes években fejlődött ki legszebben tehetsége, körülbelül párhuzamosan a magyar művészet egyéb erős alakjaival, de a nyolcvanas években hanyatlani kezdett, mint ahogy akkor nagyon hanyatlásnak indult az egész magyar művészet. A grófné egészen asszony volt: már a bibliás idő is megállapította, hogy agyon-gébb nem híven követi az erőset. Az ő művészte megérezte a környezetet szuggesztíóját, sőt egész fejlődési menetén pereről perere reagált azokra a művészi hatásokra, amelyeknek körébe került. Hasonlatos volt a mimózához, amelynek levélkéi mindig a ragyogón sült nap felé fordulnak. Az ő művészi életében ez a nap hol Canon, hol Rembrandt, hol Van Dyck, hol jóval kisebb, de nagyrabecsült mesterek valának, az a háromszáz képe, amely holnapról fogva a Múcsarnokban látható, hűségesen elmeséli, hogy mikor mely nagy mester sugalmazott neki valamely delikát ötletet, vagy hangnemet, amelyhez a grófné aztán szelid, de mindig bájos kis dalt komponált. Nemess Elizában azonban volt annyi erő, hogy nem utánozta kedvenc mesterait. Sőt még másolataiban is dacol azzal, hogy egészen őket kopizálja. Láttunk ott egy Rembrandtot meg Van Dycket, amelyeken ugyancsak

nem érzik meg a két nagy mester kezeirása. Csak a lüszterjük maradt meg s ez aztán megérik egy sor olyan képen, amelyet e másolatok korszakában festett. Akkor még nagyon fiatal hölgy volt, jóformán egészen készületlenül kopogtatott e nagy öreg urak műtermén. De a hetvenes évek táján hirtelenül megtalálta magát is. Tíz év alatt aztán festett néhány olyan értékes fejet, amilyent abban az időben bizony nagyon kevés magyar festő tudott festeni.

Minő öreg fejek ezek! Szeretném, ha egymás mellé akasztanák a 41-es, 59-es, 86-os, 166-os számuakat, ezek öreg asszonyok, nagybárára egész vagy háromnegyed fordulaban, oldalt erősen megvilágítva. A hetvenes évek meleg, át-látszó árnyéka telepedik az öreg orcákra, a megvilágított formák aztán izesen, puhán síklanak bele az árnyékba, lendületes, tovaszaladó eset-vonásokban, könnyedén, játszva, biztos uton. Vannak öreg emberei is: egy rokkant katona a Nemzeti Múzeum képtárának ismert honvédei közül s egy másik, a 162-es számu, tanulmányfej, amelyeken belemélyedt az öreg, egész életet mesélő formák egyvelegébe, tanulmányozta az erős esontot takaró húst és bőrt, a kapcsolatokot, amelyekkel az izmok összekötik az izületeket, a megfogyott húst takaró bőrt, amely kissé meg-petyhüdt és puhán, lazán, majdnem viseltesen adja meg az arc pergamenjét. De amint szinte plasztikai munkát végezve figyelmesen jár esztje formáról-formára, e férfias munka közepette kedves női hang esendül föl, melyet a rajtakapás szelid mosolyával veszünk észre: ez már női munka, sőt női kézimunka, a magasabb rendű horgolás és neccelés körébe tartozó, horgolás hajszálfinom esettel, talán olyan esettel, amely egyetlen szál szeszélyesen hajló asszonyi hajból

van. Tessék megnézni az öreg Deák Ferenc arc-képét, nem az ünnepiesen odaállított államférfiét, hanem azt a másikat, amin a magyar táblalíró kényelmesen helyezkedik szőlyéjébe: azok a bozontos szemöldökök úgy kunkorodnak finom szálaikkal a kemény homlokra, mintha egész külön életet élének: van karakterük, eleven-ségük, sőt majdnem pajkos, inceskedő mozdulatuk, szinte tréfálkoznak a hatalmas országésinálal emberrel. Ez a legerősebb példa, de van delikátabb is. Teszem a 38-as számé, amelyet Nemess Eliza önmagáról festett és ahol a selymes szőke haj mesés lágyssággal borul a koponyára és egy árnyéka vesző igazán asszonyos kontyba simul össze. Es ezen a képen van még egy disz: nos ez már valóságos horgolás: valencienne-esipke fekete derékon. Nem hiszem, hogy nem akad majd valaki, akit ez a bámulatosan megfestett csipke arra esábit, hogy otthon nagy furfangosan utána csinálja *in natura*. Különbén maga az arc-kép megállítja az arra sétáló embert és nehéz lesz megállapítani, hogy a mellette függő 41-es számé, amely egy pompás Jósika-matróna arc-képe, nem huzza-e magához a szem-lét. Mert ez is nagyon komolyan beszélő kép, a legjavából való, sőt legnagyobb meglepetésünkre ez is, mint a 166-as, csodás virtuozitással meg-festett parókás öreg asszony, élénken emlékeztet egy újabb időben világszerte folkapott magyar arc-képfestő kezeirására. Nos, a „dilettáns grófné” már akkor megcsinálta ezt a fakturát legálább olyan jól, mint ahogy most visszatérni látjuk. S a hetvenes években festett így Nemess Eliza!

Ezek előtt a hetvenes években termelt munkák előtt mely tisztelettel emelünk kalapot. A grófné velük kiérdemelte azt, hogy beleszámitassék a magyar művészek gárdájába. Ezek nem

lökéletesen sikerülne is, akkor is csak a kezdetnek kezdenék lennünk. Vagy mondjuk úgy, hogy a pitvarban ácsorognánk. Mert amint fentebb mondtam, igen szép szó „az állam“, de a polgárok zsebeiből él s azért mindig vissza kell kanyarodnunk a polgárookra. Hiába keressük mi mindenféle mestersegekben a németek kápráztató emelkedésének kulcsát, nincs az egyében, mint elpusztíthatatlan munkásságukban és kétségbeesítő takarékoskodásukban. Mi mindzeket csak csufolódunk, s míg szánk tátva marad, zsebünk is üres. Azért: amiként az állami tengely körül megkezdődik a lendítő forgás, akként kell hozzá kezdenünk mind a két kezünkkel a szorgos munkához, amely nélkül mindez csak buborékká válik, de iparrá sohasem leszen. Hiszen még az „ipar“ szónak is az „iparkodás“ az apja s az élet elég jó nyelvész ahhoz, hogy a kettőt csak együtt tűrje el, de külön soha.

A kereskedelmi vita.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, március 5.

Akik ma odabenn fagyos nyugalommal hallgatták az Ugron Gábor beszédét, kinn a folyósón nem közönséges élénkséggel vitatták tovább az „ügyét“. Mert az „ügy“ mindig érdekesebb. A folyósón csak úgy nyüzsgött a sok alkalmi kritikus.

Ezek közé tartozott *Pulszky* Ágost is, aki képviselő és újságírók nagyobb csoportjához csatlakozva, kissé szenvedélyesen nyult a „zab-ügy“-be, azt állítván, hogy Ugron Gábor valamely konkrét alkalommal egyenesen egy nyilatkozott, mintha az a bizonyos Baruch Jeremiás az ő — *gazdatisztje* volna. Ez aztán tovább szivárgott a folyósón s néhány perccel később az Ugron ellenfeleik taborából már bővített kiadásban került vissza. Akkor ugyanis már azt meséltették a folyósón, hogy az Ugron Gábor ügyét a — *nemzeti kaszinó élé fojják vinni*. Már t. i. abból a szempontból, hogy szabad volt-e Ugronnak Baruch Jeremiásról ílyet mondia.

De ha ilyenformán sok szó esett is a folyósón a zablól, a *Bánffy* esete is eleget foglalkoztatta az embereket. Látták ugyanis, amikor *Gajári* Ödön valami telegrammot mutatott a miniszterelnöknek és a honvédelmi miniszternek s akkor már akadtak, akik tudtak róla, hogy *Gajári* dilettáns munkák, mint amilyeneknek ő az ő arisztokrata szerénységében minősítette. Erős írásmunkák, akkor egy asszony csinálta, ma világhírű lett vele egy férfi-festő. Szeretnénk az itt említett főm darabok közül néhányat a Muzeumban látni. Nemess Eliza, a hetvenes évekből, megérdemli. Vele abban az időben alig mérközhetik annyi magyar festő, amennyit az újjaimon el tudok számlálni.

Miután a szerzőt a legderekabb dombaiból így ösmerjük, nem is megyünk tovább. Hogy azután mit és hogyan festett, az nem érdekelt minket. Pedig sokat festett. Festett az élete szikrája elhamvadásáig. Esettél a kezében halt meg egy tírolí városkában. A kép, amelyen éppen dolgozott, amidőn élete egyszerre megszakadt, ott függ a többi közt. A legutolsó vonást már a halál húzta rajta az ő manuipróriájával.

Tulajdonképpen mátlól kezdve él ez a nemess asszony minálunk. Ki ősmerte egészen diszkrét elvonultságában? Ki látta azokat a képeket, amelyek a legerősebb dolgai voltak? Mi mostanáig csak a másodvirágzás, talán a lombohullatás korszakából láttunk egyetmást. A hetvenes évek végéről fogva Nemess Eliza nem egészen Nemess Eliza többé. De hisz nagy dolog az is, hogy volt egyszer. . . .

Nemcsak ezt a kiállítás hagyta emlékül, hanem főm szívének más gyöngéd cselekedetét is. Huszejter koronát hagyott a magyar művészek nyugdíjintézetére, amely még nincs, de általa lett. Es csak annyit kért, hogy egyszer majd kiállítsák a hátrahagyott műveit. Ez ennek a külön történetnek a genézise. Holnap megnyílik a kiállítás. Ajánljuk a közönség figyelmébe és kérjük, nézze meg, hogy minő erős ösmeretlen festőnk volt nekünk azokban a hetvenes években, amikor egy nagyon sajátos, rövid és szép kor derült művészetünkre, de amely gyorsan elvirult, hogy a senyvedés és utánzás, a professzor-stílus korának adjon helyet egy időre.

Ödön és *Dániel* Gábor a *Bánffy* Dezső megbízásából telegrafáltak a bécsi *Vaterland*nak, mely azt a bizonyos pártkassa-históriát a nyilvánosságba dobta. Azt természetesen nem tudta a folyosó, hogy vajjon *Gajári* a saját telegrammját mutatta-e meg a miniszterelnöknek, vagy esetleg már a *Vaterland* választát: de azért a folyosónak maga a látványosság is elég volt, hogy az eseten elrágódjék.

A *zab* és a *pártkassa* tehát szerencsésen elvonták az érdeklődést ma is a kereskedelmi vitától.

Pedig ez ma sem volt érdektelen. Mindjárt az első szónok, *László* György is megérdemelte a szimpatikát, mert szüzbeszédében igazán sok melegséggel foglalta össze az Alföld gazdasági és kereskedelmi érdekeit. A nagy magyar alföld sok barátja mind odaült a szónok köré és a legnagyobb rokonszenvvel kísérte érdekes fejtegetéseit, melyek kétségtelenül a kormány figyelmét sem fogják elkerülni. Érdekes volt a *Rátkey* László beszéde is, mely a szocializmus megelőzését ajánlotta a kereskedelmi politika figyelmébe. Az a beszéd pedig, melyet ezután a szabadlövőpárt egyik legrokonszenvesebb tagja, a fiatal gróf *Serényi* Béla mondott, széles körökben is feltűnést fog kelteni bátor és egyenes hangjával, igazán liberális felfogásával. Mert amit ez a nagyműveltségű és világlátott gazda az iparfejlesztés módjáról mondott: az talán a szélső agrárius körökben merkantilista gróf hírébe fogja keverni, de neki megvolt a bátorsága, hogy kimondja liberálisan a maga gondolatait a nagyipar szükségéről, a kisipar előrelátható züllesének következményeiről, a kartellekről, az idegen tőke bevonásának égető voltáról és így tovább. A t. Ház nagy figyelemmel hallgatta az érdekes és életrevaló fejtegetéseket s a végén zajos helyesléssel is jutalmazta.

A következő szónok volt — *Ugron* Gábor. Sokan hallgatták, de fölöttébb hűvösen hallgatták. Pedig nagyon érdekesen bírálta a kereskedelmi politikát. Csakhogy az emberek érdekesebbnek itélték azt, amit *nem mondott*, mint azt, amit mondott. Valami ilyenforma véleményt lehetett kiérezni a szélső jobboldal hangulatából:

— Ha te meg akarod mutatni, hogy nyugodtan tudsz beszélni, mert ügyed ott van a legilletékesebb bizottság előtt, mi viszont meg akarjuk mutatni, hogy mi is tudunk — *várni*.

Ugron Gábor után már csak az öreg *Konkoly-Thege* Miklós beszélt. Szimpatikusan, jóízű magyarsággal, hazafiasan és okosan, mint mindig, de hogy a pályaudvarok kihelyezésén annyira megütközött, az alighanem félreértésből történt. Mert hiszen az a terv nem a személypályaudvarok kihelyezését sürgeti, hanem csak a teherpályaudvarokét. Ezzel a gondolattal pedig talán *Konkoly-Thege* Miklós is meg tudna békülni. . . .

A képviselőház ülése március 5-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Dániel* Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: *Szűll* Kálmán miniszterelnök, *Hegecs* Sándor, *Plósz* Sándor, báró *Féjerváry* Géza, *Cseh* Ervin.

A kereskedelmi tárca költségvetése.

László György rámutat arra a különbségre, mely ipari és kereskedelmi fejlettség dolgában Magyarország nyugot-északi és alvidéki részei közt létezik. Majd így folytatja:

Ha tekintük azon esatonak fontosságát, melyek ez idő szerint kontemplávia és a kivételre mintegy előirányozva vannak, kétségtelen dolog, hogy a Felső-Duna és az Alsó-Tisza összeköttetése a legfontosabb és a legsürgősebb. (Zaj. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Mert a Duna és Tisza közt óriási termékeny területek vannak, amelyek részint a belvizek, részint az éghajlati viszonyoknál fogva ismétlődő szárazság folytán ez idő szerint az agrárkultúra köréből ki vannak vonva. A Duna és Tisza közötti esatonra két kérdést föltétlenül megoldásra vinne, melyek mind egyike akutus. Az egyik az, hogy új területek nyereséget által enyhíthetnek az agrárszocializmus jelenségeit, a másik az, hogy megoldaná a Duna és Tisza közötti belvizek levezetésének kérdését. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Megoláná az a kérdést, amely a Tiszának alsó vidékét éveken át sújtja, a megoldás stádiumában van mindig, teljesen megoldva azonban soha sincs. Felvetem azt a kérdést, hogy az ekként nyereséget területek nem volna-e felhasználhatók telepítésre, melynek a földművelésügyi miniszter ur oty leikes híve.

A Tisza Algyónél való áthidalásának kérdése a közvéleményt regon foglalkoztatja, de addig még a

megoldás stádiumába nem jutott. Most azonban a lehető legkönnyebben juthat, mert a Tisza Algyónél most újabban áthidalatik és e vasuti áthidalással együtt nagyon célszerű volna megoldani a közúti áthidalás kérdését is. A részint már kiépített, részint építés alatt levő, részint pedig a kiépítendő utat, amelyet Baja, Hódmező-Vásárhely, Szeged, Békés-Gyula és Nagyvárád vonala jelez, amit méltóztatik tudni, a folytonosság Tisza-Algyónél megszakítottik és kompózkálódásra van utalva.

A harmadik kérdés, amelyre a kereskedelmi miniszter ur becses figyelmét az alvidék forgalma érdekében felhívni kívánom, a Dunának Baja—Bátaszék között való áthidalásának kérdése. Ismételni azokat az érveket, amelyek e tekintetben már sok oldalról felhozattak, valóban unalmas volna. Hogy ezen áthidalás által Baranya, Tolna, Csongrád, Békés, Arad, Bihar és a bácskai és bánáti megyéknek forgalma 110—120 vitéldij-különbözetet nyerne, hogy csak ezen áthidalás folytán volna értékesíthető az alvidék jávára Tolnának és Baranyának a földben levő kincsei, hogy a Duna a felső részen 9 helyről van áthidalva, az alvidéken azonban egy helyen, hogy mily nagy hatással volna ez a Duna két partján élő népek tömörítésére és a nemzeti öntudat fejlesztésére: ezek annyiszor elmondattak már brochüreökben, képviselőházi és küldöttségi szónoklatokban, hogy ezeket ezuttal bővebben taglalni nem akarom.

Áttér a kereskedelmi- és iparkutatás kérdésére. (Halljuk! Halljuk!) Az utóbbi évtized alatt e tekintetben rendkívül sok történt. Sok történt e tekintetben az alvidéken is. Alsó- és felső-kereskedelmi iskolák, alsófokú iparszakiskolák állítottak fel részint a miniszter ur által, részint a tervnyhatóságok anyagi erejének igénybevételével, ugyannyira, hogy egész megnyugvással mondhatom, hogy az alvidéket illetőleg ez igényeket kielégítettek találm. De nem így állunk a felső-iparkutatás kérdésével. Erre nézve csak két intézet van: az egyik Budapesten, a másik Kassán, mind a kettő tulzusufova. Már pedig, ahol az ipar és kereskedelem természetes előfeltételei annyira megvannak, mint hazánkban, ott szükségessé öketlenül egy oly középső technikus-osztály, amely a közönséges iparos és a magasabb műveltségű technikus között foglal helyet, az utóbbinak intelligens segédmunkása.

Ami a szegedi pályaházak kibővítésének kérdését illeti, az állapot, mely Szegeden e tekintetben fennáll, annyira tarthatatlan, hogy igazán a kómikum határát érinti. Mióta 1857-ben a császári és királyi osztrák szabadalmazott államasutársaságnak szeged-temesvári vonala felépítetett, illetőleg a másik pályaház 1867-ben kiépítetett, azóta ez épületeken semmi lényeges átalakulás nem történt. Pedig mondanom sem szükséges, hová fejlődött a forgalom ezen idő óta. Ha a szegedi pályaházak forgalmát tekintjük, azt látjuk, hogy statisztikailag ki van mutatva, hogy az országban a harmadik, 671 000 fészálló utassal és forgalom dolgában csupán Budapesthez és Bécshez való közelségénél fogva csak Pozsony mulja felül, sőt ha hozzá vesszük mostani személyforgalmához az arad—osznádi vasutak forgalmát, amelyek az államasutak statisztikájában, magánvasutak lévén, kitüntetve nincsenek, akkor forgalom tekintetében Magyarországon a második. A magyar államasutak sokkal kisebbrendű állomásain építenek százezrekbe, millióiba kerülő állomásokat, ami igen helyes és igen célszerű intézkedés, de nem helyes és nem célszerű intézkedés, hogy Szeged város már hosszú évtizedek óta egészen el van hanyagolva ebben a tekintetben. A kereskedelmi miniszter személyesen győződött meg az ottani állapotok tarthatatlanságáról és azt hiszem, annak tulajdoníthatom azt, hogy a mostani költségvetésbe e tekintetben 300 000 koronát felvett. De hát mi ez a 300 000 korona a tenger sima tükrehez és másoda különösen a dolog rendkívüli sürgősségéhez képest!

Rátkey László: Kérdéseket intéz a miniszterhez, melyekre őszinte feleletet vár. Meghallgatta a miniszter beszédét, de ő arról, hogy az autonóm vamtaria és kereskedelmi szerződészek lejártával miképpen védetnek meg az ország érdekei, nem hallott semmit. A miniszter azt mondta, hogy a szakközögek tanulmányozzák a kérdést. Ne a szakközögek, hanem a miniszter tanulmányozza ezt a kérdést. — Felhívja a konzulatusokat és felkéri a minisztert, hogy ezekkel a konzulatusokkal közvetlenül érintkezzen. Elismeri, hogy a miniszter jóakarattal tanúsít e tárgyban, de ez nem elég. Szükséges, hogy a miniszternek minden egyes felvetel kérdésre feleljenek, de azt látjuk, hogy ez nem történik meg. A belügy-miniszter azt mondta, hogy ő azon képviselő beszédére reflektál, a kinek beszédére felelni akar. Szólv elismeri a miniszternek e jogát, de azért itt minden képviselő egyenlő, minden képviselő, legyen az bármilyen csekélynek látszó kérdés is, a közérdek képviselőben szólal fel. A miniszternek pedig, ha elfogulatlan és igazságos akar lenni, akkor minden fölvetett kérdésre válaszolnia kell. A költségvetés tényleg nagyon szomorúak, a tervei azonban gyönyörűek. Sőt a miniszter nagyobb hitel okáért odaeszi, hogy ez vagy az hadászati szempontból igen fontos. Jól tudja a miniszter ur, hogy Magyarországon csak úgy lehet valamilyen kereszülvinni, ha a hadászatra hivatkozik. (Derültség.) Ugy tessz a miniszter, mint az öreg apó meséjével. Elmondja, hogy milyen szép lesz a jövő, de hozzateszi, hogy ezt már mi nem érjük meg. Az utadó-alapokról mondja, hogy némely megyében 10—15 évre is meg van tervezve. A magyar államasutai tisztviselőknek miért nem ad szolgálati pragmatikát a miniszter? Hogyan menthető az, hogy huszonöt év alatt nem döntöttek el, vajjon azok a vasuti tisztviselők államhivatalnokok-e, avagy magán alkalmazottak? — Az utadó-ügynökök vissza-eleseit ostorozza. Példákat hoz fel, hogy a magyar államasutai géppárok ügynökei ravaszkodva

onják be kerülésének gazdái gépvásárlásra. A hajózással szemben bővebben. A hajók személyforgalmát, áruszállítmányát senki sem ellenőrzi. Sürgeti a fővárosi révkapitányság szervezését és annak mentési munkálatokra való berendezését. A szállítási adót csak a magyar hajók fizetik, az idegen hajók éveken át nem fizetnek ilyet, és ezen a révén ezeket veszt évenként az adókövető. Az idegen hajók által okozott kár megtérítésének megítélésére magyar hatóság nincs, és külföldi hatósággal szemben mindig csak mint magánemberek állunk szemben. A Dunagőzhajózási Társaságnál uralkodó állapotokat teszi szövé. A nyugdíjpénztárának kétharmad részben magyar állampolgárok a tagjai, mégis Bécsben székel a pénztár és a magyar hivatalnokokkal is német nyelven érintkezik. Kívánja, hogy a miniszter hasson oda, hogy a társaság fegyelmi hatósága a magyar hivatalnokokkal magyar nyelven érintkezék és velük magyar nyelven szövegezett jegyzőkönyvet vegyenek föl. — Targyalja a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Társaság szubvencióját és ezzel igen ellentétes indultu üzemeltet. A D. G. T. és a M. F. T. R. T.-nak fuziója van napirenden, mely fuzió, ha létre jön, kárára lesz a magyar kereskedelemnek. A miniszter személye iránt bizalmat táplál és az ő költségvetését elfogadja, de a kormány iránt általában bizalommal nem viseltetik.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Gróf Serényi Béla: A határidőüzenetet eltérőlni óhatók első sorban azzal érvelnek, hogy az áraknak alacsony lenyomása jár. En e véleményben egyoldalulag egyáltalában nem osztozom. Nagyon jól tudom azt, hogy a buza kereskedelmét szempontjából szükséges igen erős kereskedő-erőszálat fenntartani. Mert hiszen a közvetlen fogyasztók, a malmok, nincsenek abban a helyzetben, mint a szeszgyárak vagy a sörgyárak, hogy az összes nyersterményt a termés után maguknak megvegyék; arra sem tőkájük, sem helyük nincs, tehát világos, hogy egy kereskedő-erőszálat fenn kell tartani.

En a határidőüzenet korlátozását óhajtom, óhajtom azt, hogy a hivatalnokok az ár alakításába felfelé vagy lefelé bele ne avatkozzanak, vagy legalább a lehetőségig távol tartassanak ettől. Eltérőlni azonban a határidőüzenetet a kereskedelem szempontjából, a buza kereskedelem megőlése nélkül teljesen lehetetlen.

Most áttérnek egy igen fontos kérdésre; ez a monopólium, a vámbelföldnek a kivétel szempontjából való megítélése a buza és liszt tekintetében. Vannak, akik azt állítják, hogy a vámbelföldnek kivétel a vámkülföldre ugy buza, mint liszt szempontjából megérdemelt. Azok, akik ezt állítják, nagy tévedésben leledzenek, mert az 1897. és 98-iki statisztikával dolgoznak. Nagyon jól tudjuk, hogy az 1897-iki év Magyarországon aránylag a legrosszabb termésűek egyike volt, amint az az 1898. és 99-iki statisztikából is látszik. Aki e tekintetben konkrét véleményt akar mondani, az a legutolsó decennális statisztikát, az 1886-tól 1895-ig terjedőt vegye kezébe. (Igaz! Ugy van! a közepem.) Alkotott lehet hozni, vagy refakciával, vagy pedig prémiummal. Az utóbbi lehetetlen, mert hisz megértőlnék e ebben a kereskedelmi szerződésnek és Ausztriával való viszonyunk is, amelyek a prémiumok megadását egyszerűen lehetetlenné teszik. Azonban igenis megtehetünk két dolgot: az egyik a szállítási kedvezmény, a másik a refakcia, illetőleg mind a kettő együtt. En ugy kontemplálom magamnak a dolgot, hogy ezt csak esztől-esztől lehet és kell érvénybe léptetni.

Ráter az iparpolitikára. Tagalhatatlan, hogy a közös vámterület intézménye ugy Ausztrián, mint minálunk a szimpátiát veszíteni kezdi. Gondolkozunk kell tehát a belátható jövőben esetleg egy új állapotról, — mert nem tételzhetem fel, hogy egy közös főhatálon uralkodása alatt lévő területek egymással vámháborúban lehetnének, mert ez nonsens volna — amely a közös vámterületnek csak némely következményeit foglalja magában. Minden intézkedést tehát, amelyet teszünk, akár most, akár a jövőben, ennek a szem előtt tartásával kell megtennünk. Nekünk egyelőre nem áll érdeklünkben az osztrák iparost gyengíteni, mert tagadhatatlan, hogy ő legközelebbi és legnagyobb fogyasztója nyersterményeinknek, és így van ma, és így lesz a belátható jövőben. Miért akarnánk mi mástól pl. a németől árut venni, amikor ezzel szemben az osztrák iparos majd nem veszi nyersterményeinket és ezáltal önmagunknak csinálunk kárt? De ha az osztrák iparos ipari cikkeiben való összehozatalunknak 90 százalékát igénybe veszi, amit koncedálunk, gondoskodunk kell arról, a mint már volt szerencsénk rámutatni, hogy nyersterményben való kivételünk, a midőn bizonyos felesleg mutatkozik akár a szemtermésben, akár a husban, máshol is nyerjen némi piact.

A miniszter beszédéből örömdétesen tapasztalta, hogy tavaly február óta 24 gyár alakult, mely 29 millió korona alaptőkével 7900 munkást foglalkoztat. E tétel elfogadja, abban kételkedni nem szabad. Azonban e tétel egy kissé optimisztikusan van odaállítva, mert nincsenek levonva a megszünt vagy részben redukált üzemű gyárak.

Az nem tagadhatja senki, hogy nekünk ipart fejleszteni kell. A radikálisabb iparfejlesztésnek barátja. Abban tökéletesen egyetértünk mindnyájan, hogy tökéletesen országban vagyunk s hogy idegen tőkét be kell hozni. Abban is egyetért mindenki, hogy ha az a tőke 3/5-öt produkál, annak 1/5-e az, ami külföldre megy, a többi 4/5 pedig munkabérré, fogyasztásra s másra benmarad az országban. S ezian ha a tőkebirtokos valahol feltalálja a tőkejellemes elhelyezésének alkalmát, akkor maga is bejön az országba.

A miniszter azt említette fel, hogy a német

vagy angol tőke inkább fog Magyarországon megállni, mint akár Japánban, Kínában, vagy más országban. A tőkének kétféle alakja van: az egyik a konzervatív, mely egyáltalában nem megy ki az országból. Ma Németországban az ipar 5, 6, 7%-ot hoz s a porosz 3% conelok mégis találnak vevőre. Erre a konzervatív tőkére egyáltalában nem lehet számítani. A másik tőke az, amely fruktifikáló, nagy befektetést óhajt. Nem lehet eltagadni, hogy ebben a tőkében megvan bizonyos vándorlási hajlam és ha csak némi kitérés van fruktifikálóból elhelyezésre, inkább elmegye bármily távolabb országba, mint a kevésbé fejlődelmű civilizált államba.

Kizártnak tartja azt, hogy a képviselőházban nemrégiben tárgyalt törvényjavallattal, amely ma már szentesítve van, radikális iparfejlesztés legyen lehető. Nem mondja, hogy bizonyos kisebb tőkepénzesek 10—15.000 fittal kefe- vagy cirokseprőgyárakat nem alapítanak.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: *Millicollak jönnék!* (Helyeslés a jobboldalon.)

Gróf Serényi Béla: Ennek a törvénynek alapján? (Felkiáltások a jobboldalon: *Természetesen!*) Ellentmondás a szélsőbaloldalon. En roppant fogok neki örülni. (Zaj. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Lesz-e eredmény? Halljuk! Halljuk!*)

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter: *Megvan az eredmény.*

Gróf Serényi Béla: Ha a kamatgaranciát alkalmazzuk, kilátásunk van arra, hogy ugy angol, mint francia, vagy német tőkét kisebb vagy nagyobb mértékben be tudunk hozni, első sorban olyan gyárak alapítására, amelyek kizárólag saját nyersterményeinket dolgozzák fel. Nem vagyok a kisipar barátja. A kisipart fejleszteni a mai korszakban nem lehet. Vannak bizonyos iparok és iparosok, amelyek el fognak tűnni: a cipész-ipar és a kalapos-ipar például eltűnnek néhány évtized múlva. A gyárak el fogják azokat seperni. (Egy hang a szélső baloldalon: *Elég baj! Zaj.*) De ugy van. Nem tehettek róla, de ugy van. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök cseuget.) Amint mondom, hiába volnék a kisipar barátja, mikor azt nem lehet fenntartani.

Éppen így van a gyáriparral is. A gyáripart igen kicsi mértékben, tulkicsi mértékben nem lehet fenntartani. Ha olyan ipart teremünk, amely egyesül az osztrák ellen való védekezésben, akkor lehetetlen, hogy az esetleges tulkapások ellen egyesült erővel ne tudjon konkurrálni. Nekünk, magyaroknak gyenge iparunk talán mással, mint kartellel, vagy szindikátusokkal kifejlesztési egyáltalán nem lehet. Mi az a kartel? A kartel a fogyasztásnak, illetőleg a termelésnek a fogyasztáshoz való arányosítása. (Ellentmondás.) Amennyiben az árak szempontjából bölos mereklelet lesznek ezek a szindikátusok megalakotva, föltétlenül hasznosak. (Halljuk! Halljuk!) Ne akarjunk morálisabbak lenni, a német föltörvényszéknél, amely a kartelekbló kiragotott vállalkozókat a kartellel szemben Lárterítésben marasztalja el. Csak nem tételzhető fel, hogy a német föltörvényszék oly dolgot fog szankcionálni, amely immoralis?

Még csak egy rövid kitérést teszek (Halljuk! Halljuk!) egy dolagra, amely nem tartozik tárgya keretébe és ez az *inkompatibilitás* kérdése. Nem akarok azon bizottságunk prejudikálni, amely e kérdés megoldására küldött ki. A bizottság meg fogja szerkeszteni elaborátumát és majd ha az a Haz asztalan fog feleldni, mindenki hozzá fog szólhatni, aki akar. De egyet kívánok kifejezni és ez az, hogy fontosnak tartom, hogy e kérdés mennél hamarabb megoldásnak (Helyeslés), már a jövő országgyűlésen alkalmazni lehessen. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Mert, ha e kérdést most ez országgyűlésen meg nem oldjuk, akkor majd csak a következő országgyűlésen lehet megoldani; már pedig nézetem szerint, ha a jövő országgyűlés a maga belsejére vonatkozó valamely törvényt fog hozni, annak applikálása már csak az azt követő országgyűlésen fogja kezdetét vehetni. Óvakodunk kell attól, hogy az inkompatibilitási kérdés inkompatibilitási heccé fajuljon. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Tiszteljük egymásnak meggyőződését, bíraljunk objektíve, de ne engedjük a dolgot a szenvedélyig fajulni. (Elzénés a jobboldalon.)

Ugron Gábor azzal kezdi, hogy a magyar vasutak halozata rendkívül lassan, elköves fejlődött.

A magyar iparnak eddigi fejlődése és fejlesztése és a magyar kereskedelmi politika abban a hibában leledzik, hogy nem bir átgondolt és tervszerű programmal, amelybe aztán a részlet-kérdések beleilleszthetnek. Többször volt már szó a dunai, tiszai malmokról. Azt kérdezi: vajon nem lehetne-e a mi folyóvízeinket más egyéb erőforrásokkal is felhasználni, mint e primitív eszközök hajtóerejűül. Azután ott vannak a hegyi patakok, amelyek mind óriási erőt reprezentálnak. Ezek nagyon használhatók volnának gyári célokra, már természetesen nem egész esztendőre, hanem hét-nyolc hónapra. Az esztendő többi részére pedig a munkaerő visszamenne a mezei munkához. Azt mondhatják, hogy nyolc havi munka nem teheti versenyképessé a gyarat. Azonban a gyáros a maga gyára berendezését is változtatja. Öt-tíz év leforgása alatt a berendezésnek ez a kicsérreltsége elvetlenül elkövetkezik. Ezeknek a változásoknak veszedelmese bonyodalmait is meg tudunk birkózni. A külföldi nagyipar is kisiparból keletkezett. 1873-ban, a filadelfiai kiállításon, a német gyártmányok szegény valottak az angol gyártmányok mellett, most egy nivón állanak. Ami ennek sikerülhetett, miért ne sikerülhetne nekünk is. A németek egységes, kidolgozott program szerint dolgoztak, amelyhez egész politikájuk idomult. Nem kétséges, sőt bizonyos, hogy Magyarországnak a földmívelő államból kereskedelmi és ipari állammá kell átalakulnia. De fejlődő iparunkat védelmeznünk kell, és pedig csak az önálló vámterülettel történhetik sikeresen. A forgalom megkönnyítése végett

építjük ki vizuinkat. Az állam némely polgáraitól mondják, hogy jó kereskedők. A kereskedelem azonban nagy tudomány s ezzel ugy vagyunk, mint a magyar muzsikával, amelynek a cigányok a lefőtevényesek, akik azonban komponálni nem tudnak. A kereskedelmi iskolákat kell fejleszteni, ösztöndíjjakkal előmozdítani a növendékek tanulási kedvét, a tanulmányutazásokat, a külföldi intézetek látogatását elő kell mozdítani a legteljesebb állami támogatással. A német birodalomban nevedfőléssz kereskedelmi iskola van s már az iránt élénk mozgalom van, hogy az egyetemekkel egy színvonalu legfelsőbb kereskedelmi tanintézetet is létesítsenek. Világos dolog, hogy a kereskedelmet pusztán az állam nem teremtheti meg, a társadalom közreműködése is szükséges. Arról kell beszélni a társadalomnak, hogy a hivatalnokot külön embernek tartsa, mint a kereskedőt. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Konkoly-Thege Miklós: A magyar iparra nézve egy valóban nagyon érdekes mozgalom támadt, a mozgalom élén ismét a lelkes magyar honleány, Hegedűs Sándor excellenciája áll. (Elzénés a jobboldalon.) Amit az a lelkes, munkás és munkajépes asszony a kezébe vesz, azt keresztül is viszi, hanem ehhez más is kell. Kellene megszoktatni a magyar közönséget arra, hogy ne tessék minden neki, a mi francia és a mi angol vagy egyáltalában külföldi. Elejét kell venni a külföldi cikkek behozatalának. Azokat az iparcikkeket, amelyeket itthon is elő tudunk állítani, oly irgalmatlanul adóztassuk meg, hogy képtelenséggé válják annak behozatala és ha pajkoságból angol kabátot, angol cipőt vagy kalapot akar valaki viselni, én fizesse meg az irgalmatlan vámok érte, viselje az angol kalapot és dícskedjék vele, hogy ez angol kabát és nem magyar kabát. (Ugy van! jobbról.)

Gróf Zichy Jenő: *Önálló vámterület mellett lehetne!*

Konkoly-Thege Miklós: Kégyelmes uram, ha garantíroz arról, hogy ez az önálló vámterület nem lesz ártalmára a gazdaközönségnek, én leszek az első t. képviselőtársammal, akik meg fogjuk szavazni az önálló vámterületet. Dícskedjünk azzal, amivel gróf Zichy Jenő ezeltől 16 esztendővel dícskedett, hogy ez a frakk, amelyet hord, gácsi posztó, — *saját dírkámonan termelt!* Tulajdonképpen a mi iparunk nem is olyan rossz lábón áll, mint a milyen sötét színben némely ember óhajja látni. Csak jóindulat kell és jóindulattal aztán minden megtörténhetik!

Figyelmeztetem a kereskedelmi minisztert arra, hogy a menetrendek talán kissé jobban lehetne berendezni és nem történének olyan visszatetsző dolgok, hogy amidőn megérkezik egyik fővonalon a vonat a kis állomásra, a másik vágányon épp akkor halad ki a vicinális, vagy esetleg egy más társulatnak vonata. Ilyen dolgokat a menetrendekben még ma is elég sokat találhatunk. Nagyon ajánlja továbbá a szakminiszter figyelmébe a vonatokon való tisztaságot. Határozottan állítja, hogy például a német kocsiiban nagyobb tisztaság van, mint minálunk, mert az ugynevezett Dienstfrau-k ügyelnek fel a kocsi tisztaságára. (Halljuk! Halljuk!) Nálunk eszébe jutott valakinek az a furcsa idea, hogy a pályaudvarokat a helyett, hogy behozzák a városokba, kihelyezzék. Hiszen a nyugati pályaudvar, ha nem volna ott, ahol van, hát oda kellene hozni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Vagy talán a füst miatt panaszkodnak? Hat kérdem én, mi csinál nagyobb füstöt, a javító műhelyek-e, a nyugati állomások vagy a mozdonyok?

A teher-pályaudvaroknak tulságos messze való kihelyezését szintén nem tartja helyesnek, mert má ma is nagy nehézséget okoz a közönségnek, hogy ha valakinek csak a dunaparti pályaudvarról, mondjuk a Belvárosba kell szállítania valami megerkezést áruját. Végre intézkedjenek, hogy a sopolások talán ne molesztálják a szomszéd közönséget és a szomszéd lakókat ugy, mint a hogy molesztálják ma. Hiszen ma ez a sopolás valóban olyan felesleges dolog, amit nem is csinálnak máshol, csak ott, hol nagy lárma van, sippal, dobbal stb. utaznak, mint például Belgiumban, vagy Franciaországban. Németországban, hol csendesen utaznak — méltóztassék elutazni Berlinből Frankfurtba, vagy ilyen hosszú uton bárhova, — nem hallani mást, mint gyenge sopolást akkor, mikor a vonat elindul.

Miért történik annyi elgázolás a vasutállomásokon? Azért, mert az örökös sopolástól el van fasulva a vasutas füle, s nem hallja azt. Hogy a német intelligensebb legyen, mint mi, sok tekintetben koncedálom, de általánoságban tagadom. (Élénk derült-ség.) Például azt mondják, hogy rendkívül intelligensek a német vasutasok s ami a külföldön vasut van, az mind nagyszerű. Már bocsánatot kérek, a mi tisztelt Pokróc Adamjanak, ahogy a Borszem Jankó nevezi szegény kalauzainkat, tisztességesebb népet én alig ösmerek; a mi Pokróc Adamján között nem fogunk olyan embert találni, olyan frekventált vonalon, mint például a marheggi vonal, ahol, ha az azt kérdezi valaki a kalauzót, mikor érkezünk Pozsonyba, azt ne tudja megmondani.

Nálunk igen sok vonaton igen sok kalauz van, kiből több intelligencia van, mint a belgiumi chef de gare-ban. Itt sok hiba van, még pedig az, hogy a szegény Pokróc Adamok aránylag ahhoz képest, amit képesek és kénytelenek vezetni, nagyon gyarlón vannak fizetve. Sokat szenvednek azok az emberek, sokat kell nekik végezni és bizony kevés a fizetésük. Mert 380 forinttal kezdeni egy helyettes-kalauzsgot, ugy, hogy ha jóléki uraktól nem lenne valamicske keresetük, alig tudnának némely vonalon megélni. Azután avanszöriznek ugyan, de lassan. Legjobban vannak kötve a vasuti mozgósítási személyzet közt a mozdonyvezetők, akik a mértőldpénzzel igen sokat keresnek, de néha a publikum rovására, mert éppen a szomszédoktatítás következtében nagyon sok

vonatkésés van és ez valóságos a szénmegtakarítás büne.

Legyen még szabad a szakminiszter figyelmébe ajánlani a kis-vizek hajózási tételét. Én, alig tíz nappal ezelőtt kaptam két Vágparti nagyközségtől 30—40 aláírással egy levelet, azt hiszem, ugyanezt kapta gróf Széchenyi Aladar képviselőtársam is, melyben engem felszólítanak, hogy indítsak meg egy mozgalmat a Vág hajózására nézve. Ezen mozgalom, természetesen meg lesz indítható akkor, ha teljesülni fog az ígéret, amelyet a pénzügyminiszter tett: hogy a személyszállítási és a podgyászdójt el fojtsák törölni, miután ez éppen a külföldről bejövő hajókkal szemben igen nagy paradoxitást idéz elő. A Vágon a hajózás létesíthető ma, ha akarjuk; csak nem a csizmába kell embert keresni, hanem az emberhez kell a csizmat szabni.

Elnök az ülést 2 órakor bezárja.

BELFÖLD.

Az új gyárak és az idegen tőke. A bécsi felhivatalos *Pol. Corr.* Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszternek az iparpártolásról tett nyilatkozatai alkalmából felemlíti, hogy ezidő szerint a kereskedelmi minisztériumban harmincegy új gyár alapításáról folynak tárgyalások és ehhez a következő megjegyzéseket fűzi:

A közös vámterület az osztrák részek gazdag és hatalmas iparára olyan hatással van, amelyet a csirájában lévő magyar iparfejlődés érdekében nagy állami áldozatokkal is alig lehet ellensúlyozni. Ez a mozzalom azonban Magyarországon annak a tudatából ered, hogy a tisztán földmivelő állam, mely az ipari tőke nagyobb adóképeségéről teljesen lemondana, nem viselhetné el a modern kultur- és jogállam terheit. Egyébként éppenséggel nem szorítkoznak Ausztriában sem az egyoldalú ipari tevékenységre. Sőt ellenkezőleg, ott az állami támogatás nagy mértékben segíti a mezőgazdasági fejlődést, a nélkül, hogy Magyarországon e miatt panaszkodnának, vagy ebben egy nemét látnák a magyar mezőgazdasággal való tisztességtelen versenynak. A magyar ipari törekvések különben oly módon érvényesülnek, hogy az osztrák vállalkozási szellem és az osztrák tőke — mint Hegedüs kereskedelmi miniszter ki is emelte — a tevékenységnek rendkívül bőveges, egyenesen páratlan terére talál.

Az osztrák és német tőkének Magyarországra való beözönlése mindkét félre, a tőkét nyújtó és a tőkét felhasználó országra egyaránt hasznos. És különösen ami Ausztriát illeti, teljesen az osztrák iparosok elhatározásától függ, hogy ezt a mozgalmat a maguk előnyére kihasználják-e, vagy pedig, hogy másoknak akarják-e átengedni ennek a fel nem tartózatatható áramlatnak a kihasználását. Mert az ipari mozgalom, ha egyszer megindult, többé meg nem áll és amint Hegedüs kereskedelmi miniszter kategorikusan kijelentette: — Mi fogunk csinálni gyárakat, bárholnan veszszük a pénzt, az bizonyos.

Politikai izgalmak.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, március 5.

Ugron Gábor zabszállításának ügye és az ezzel kapcsolatban felszínre került egyéb ügyek foglalták le ma is a politikai körök egész érdeklődését. A képviselőház mai ülésén a folyosónak ezek voltak a témái és az üléstereben maga a napirend alig érdekelt valakit.

Magára a zabszállítás ügyére nézve ma újabb ténybeli adatok nem merültek fel, hanem csak egyes illusztráló epizódok. Ilyen epizód volt a következő is.

(Mein Gutsverwalter.)

A Ház folyosóján egy csoport arról diskurált, hogy tulajdonképpen mi is történt a delegáció hadügyi albizottságának azon az ülésén, amelyen a zabszállítás dolga is szóba került. A vitaközök közé — írja az *Esti Ujság* — egyszerre csak oda lép *Pulszky Ágost*, aki ott volt azon az albizottsági ülésen s így szól:

— Hát a hadügyminiszter állott elő a szállítás kérdésével. Amikor szóba került *Baruch* szállítása akkor Ugron azt felelte:

— *Der ist mein Gutsverwalter!* (A tisztartóm.)

— No, erre a miniszter elképedt! folytatta *Pulszky Ágost*.

A csoport elszéledt és szájról-szájra adták aztán *Pulszky* elbeszélését.

Benn a teremben ezalatt Ugron Gábor is

felszólalt, de kizárólag a kereskedelmi tárcá ügyeivel foglalkozott, minden incidens nélkül.

Az ügy maga néhány nap mulva az összeférhetetlenségi bizottság elé kerül, ahol, mint már megirtuk, Olaj Lajos a hadügyminisztériumtól beszerezett szándékok a szállítást illető összes ügyiratokat. Ugy halljuk azonban, hogy Ugron Gábor ebben megelőzni szándékozik Olajot, mert a bizottság elé fogja terjeszteni mindazokat az ügyiratokat, amelyek birtokában vannak, úgy, hogy a bizottságnak legfeljebb az esetleg hiányzó iratokat kell majd beszereznie.

Ugron Gábor az *Esti Ujság* cikkéről értesülve, levelet írt *Pulszky*nak. Mivel lehetetlennek tartja, hogy azt a képtelenséget *Pulszky* mondotta, rossz tréfának kell, hogy tekintse. De mert komoly emberre való hivatkozással történt a közlés, szó nélkül nem hagyhatja. Felszólította tehát *Pulszky*t, hogy levélben nyilatkozzék. *Pulszky* válasza így hangzik:

Tisztelt barátom! Az *Esti Ujság*ban közzölt beszélgetés több képviselő társammal folytatott eszmecsere hivatlanul eleresztett s kiszínezett visszatükröztetése, különben nem is felel meg az általam mondottaknak; a hadügyminisztert egyáltalán szóba se hoztam.

Üdvözöl barátod

Pulszky Ágost.

A szélsőbali testvérháború.

Az Ugron-ügy mérgecsütötte a függetlenségi párt különböző árnyalatai közt régóta lapangó és ki-kitörő testvérháborút. Ez a harc hivatalosan is megindult az Ugron-párt tegnapi konferenciáján és ma mérges nyilatkozatváltással folytatódott.

Az első nyilatkozó *Holló Lajos* képviselő, aki azt írta a minap egy hírlapi cikkében *Eötvös* Károlyról, hogy a báró *Bánffy* ellen vivott küzdelemben részt nem vett, azt a harcot elejétől fogva becsémélte s hogy a függetlenségi párt annak idején ezt a viselkedést elítélte. *Eötvös* lapja, az *Egyetértés* azt felelte erre a cikkre, hogy minden állítása rágalom. *Holló Lajos* ma délelőtt hosszabb levelet küldött *Eötvös* Károlynak s válaszul a felföld kijelentésre három pontban foglalta össze vádjait, amelyeket szerinte elvitatni s kétségbevonni nem lehet. A levél, — melyet *Holló*, az utjabban lábrakapott divat szerint a lapoknak is szétküldött, — ezekkel a sorokkal végződik:

De ha mind merő valótlanosság is lenne ez az állítás, ön, mint élő politikus, akinek tényeiről és viselkedéséről van szó, találhat módot és alkalmat, hogy ezen valótlan állításokat vagy adatokat megcáfolja, vagy ha azokban magára nézve sértést talál, azokért magának elégtételt szerezzen. Az ön lapja azt állítja, hogy én nem engedem személyes térére terelni a dolgot. Igazán, sohasem helyeslem és ma sem helyeslem, ha a politikai vita az elvi térről elterelődik. De ha valaki sértve érzi magát állításaim által, ön nagyon jól tudja, hogy még nem volt eset, hogy a sértésért az elégtételt meg ne adtam volna. Hisz a *Bánffy*-féle korszakban is nemcsak szóval és tollal kellett harcolni, hanem fegyverrel is kellett, sajnos, három ízben is kiállni, de ez már egy szükséges rossz, ami a politikai életünkkel jár. Ha tehát az ön politikai tényeire vonatkozó állításokban sértés van önére nézve — mert hiszen másról nincs is szó, sértés tehát más ellen nem is foroghat fenn, — ezért módjában állott volna önnek, mindig is módjában van, ma is, elégtételt szerezni. De igazán az nem tehesz, hogy személyes dolgokat ügyvivők által intézhessünk el. Ön szereplő és aktív politikus, lapjának vezére, irányítója, midőn tehát kizárólag az ön politikai tényeiről van szó, akkor amit ön sértésnek tekint magára nézve, azért önmagának kell az elégtételt megkeresni. Tudomására kell hoznom, hogy amit ön tesz, hogy a mások háta mögé akar bujni és rejtett helyről akar csak támadásokat intézni, az csak a gyáva emberek szokása.

Eötvös Károly e levél következtében ma délután felkérte *Hentaller* Lajost és *Szatmári* Mórt, hogy keressék fel *Holló* Lajost és tudassák vele, hogy *Eötvös* Károly se nem tulajdonosa, se nem szerkesztője az *Egyetértés*nek s a *Holló* Lajosra vonatkozó sértő közleményeket se nem írta, se nem iratta. Továbbá kérdezzék meg *Hollótól*, hogy ennek tudomásul vétele után is fenntartja-e — e nyílt levelének minden részét. *Hentaller* és *Szatmári* nem találták otthon *Hollót*, tehát levelet hagytak neki hátra.

Holló Lajos nyílt levelében többek közt úgy ír, mintha *Eötvös* Károly az *Egyetértés*ben „ügyvivő”-vel támadatná őt. Erre *Dienes* Márton az *Egyetértés* felelős szerkesztője a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Nyilatkozat.

Az *Egyetértés* e hó 4-iki számában azt írtam *Holló* Lajosról, hogy szemérmertlensége szokatlan és utálatos, továbbá azt, hogy:

„*Holló* Lajossal kár szóba is állni. Egész zsurnalisztikai működése ocsmányi rágalmazások láncolata. Rágalmazásaiért pedig meglegkeztetni bajos, mert ha bíróság elé idézik, akkor „lázas” van, „beteg”; ha pedig más téren kellene leszámolni vele, akkor ő nem engedi személyes térére vinni a dolgot.”

Holló Lajos ma erre nyílt levelet intéz — nem hozzám, hanem *Eötvös* Károlyhoz és hosszu lére eresztett levele végén azt sűti ki, hogy ő ellene és Ugron ellen mindent csak *Eötvös* Károly ír, vagy irat ügyvivővel, már pedig mások háta mögül intézni támadásokat, gyávaóság.

Az *Egyetértés*nek felelős szerkesztője én vagyok, megirtam már többször és egész nyíltan, hogy *Holló* Lajosnak valóságos mestersége a rágalmazás. Ő ezért sohasem kért elégtételt tőlem, hanem most rá akarja fogni *Eötvös* Károlyra, hogy orvul támadja őt.

Eltekintve attól, hogy *Holló* or nem tartozik azok közé, akiket akár a legutolsó ember is ne merne szemtől szembe támadni, számtalan és félreismérhetően jelét adtam már én annak, hogy *Holló* Lajost közönséges rágalmazónak tartom. Az én ilyen véleményemért természetesen csak én vagyok felelős. Senki más. S ha *Holló* ur ezért azzal akar elégtételt szerezni magának, hogy más sértetet, ez már csakugyan a leggyávább emberek szokása.

Dienes Márton.

Bánffy contra Vaterland.

Ezekkel az ügyekkel párhuzamosan fejlődik tovább báró *Bánffy* Dezső fudvarmesternek a *Vaterland* támadásából keletkezett ügye. Ennek a legújabb stádiuma az, hogy *Daniel* Gábor és *Gajári* Ödön országgyűlési képviselők tegnapi este a következő táviratot küldték Bécsbe:

Intihal K. urnak, a *Vaterland* című lap kiadójának *Bécsben*, III. Seidel-gasse 8. Mint báró *Bánffy* Dezső megbízottai főlészoltják arra, hogy a lapja tegnapi számában foglalt, báró *Bánffy*ra vonatkozó rágalmait nyilvánosan vonja vissza, vagy pedig a rágalmazó cikkek beküldőjét vagy szerzőjét nevezzék meg. Válasz fizetve. *Daniel* Gábor, *Gajári* Ödön.

Erre a táviratra hir szerint azt a távirati választ kapták *Bánffy* megbízottai, hogy a kiadó utal a *Vaterland*nak ma megjelent közleményére. E közleményben a *Vaterland* eleve tiltakozik az ellen, hogy első közleményét néhány magyar lap úgy fogta föl, mintha báró *Bánffy* személye ellen irányult volna s midőn ezt kijelenti, báró *Bánffy* megbízottainak is megadta a lehető választ. E közleményét a következő szavakkal vezeti be:

Báró *Bánffy* ellen intézett inszINUACIÓNAK szombati számunkban nyoma sincs és a legtovábbal sem volt szándékunkban *Bánffy* bárót gyanusítani.

Báró *Bánffy* megbízottai további eljárásukat felfüggesztették addig, míg a *Vaterland* említett újabb közleményét egész terjedelmében megismerhetik.

A *Vaterland* esti lapja csakugyan meghozza azt a közleményt, amelyet ez a távirat kilátásba helyezett. A szövege ez:

Azok a nagyon felháborodott urak nyilván nem tudnak többé németül olvasni. Báró *Bánffy* ellen irányuló inszINUACIÓNAK szombati közleményünkben nyoma sincs. *Bánffy* gyanusítása azzal a közleménnyel legtovábbal sem volt szándékunkban. Hiszen világos, hogy miről van szó: a volt és a jelenlegi miniszterelnök között felmerült differenciákról, amelyek oly messze nyulnak, hogy báró *Bánffy* Széll urnak még azt az összeget sem szolgáltatja ki, amely esetleg még megvan az 1898-iki fel nem használt választási alaptól, amelyet még külföldről is állítottak rendelkezésére báró *Bánffy*nak. *Bánffy* bárónak éppen ez az állásfoglalása utódjával szemben, amely a legközömbösebb választásokra nézve fontos, az, ami bizonyos körülmények között tényleg visszatérést kell és a magyar udvarnál való állással nem igen egyeztethető össze. Erre mutatott rá a *Vaterland* budapesti közleménye és ha a liberális újságírók mást véltek belőle kiolvasni, akkor ez nagyon jellemző felfogásukra és csak önmagukon botránkozhatnak meg. Az ellenzéki lapok különben, így az *Alkotmány* is,

a Vaterland érthető feltűnést keltő közleményét a sokkal helyesebb kíváncsisággal kísérik, hogyan lehetséges, hogy a szabadalvópárt kasszára eltűnt és egészen a volt miniszterelnök rendelkezésére áll? Kíváncsiságot kelt az a körülmény is, hogy a miniszterelnök választási pénzeket gyűjt és pedig még külföldön levő személyektől is. Ezekből az okokból az ellenzéki lapok a zsidó-szabadalvú cáfolatot méltán nagyon gyöngének találják, noha a Vaterland közleményéből éppenséggel nem olvassuk ki báró Bánffy becsületessége ellen irányuló inszinnációt.

Kérdés most, vajjon báró Bánffy és segédei kielégítőnek fogják-e találni a Vaterland nyilatkozatát. A mi érzésünk szerint: bajosan. A bécsi lap kijelenti ugyan kétszer is, hogy nem akarta Bánffyt megegyesíteni, sem becsületessége ellen irányuló inszinnációval illetni. De a pártkassza eltűnésére vonatkozó állítását nem vonja vissza, hanem csak kommentárt csatol hozzá. A másik kérdés pedig az, milyen lépések fognak Bánffy részéről történni, ha ő és segédei a Vaterland e nyilatkozatát nem tartanak az ügy elfogadható elintézésének. Úgy halljuk, hogy ebben az esetben Bánffy ahhoz az eljárásához folyamodna, amelyet annak idején báró Fejérváry alkalmazott Kacsics Péterrel szemben. Felkérne ugyanis néhány gavaillért, alakuljon zsűrivé, vizsgálja át az elébe terjesztendő adatokat s mondjon ennek alapján ítéletet. Beszélnek, hogy a felkérendő urak gróf Andrássy Gyula, gróf Károlyi István, báró Uchváitz Zsigmond s még egy-néhányan volnának.

Egyébiránt ha a konfliktus elmérgesedik, nincs kizárva az sem, hogy a pártkassza ügye nemcsakára a parlamentben is szóba kerül.

A Magyar Szó máj száma Rakovszky István országgyűlési képviselőt gyanúsítja azzal, hogy a Vaterlandnak közleményét ő írta vagy sugalmazta volna. Ezzel a gyanúsítással szemben Rakovszky nyilatkozatot tesz közzé, amelyben becsületszavára jelenti ki, hogy az említett bécsi lappal semmi összeköttetés nincs, egyáltalán hangszólója azt is, hogy az orozva támadás és a perfidia teljesen idegenek az ő egyéniségétől; akiket írg akar támadni, azokat szemtől szembe támadja meg.

A nyilatkozat így szól:

Báró Bánffy nyugalmazott miniszterelnök ur lapja, a Magyar Szó március 6-iki számának A Vaterland cikke című közleményében engem — bár elég elővigyázatosan, a sorok között — oly színben tüntet fel, mintha közöttem és a cikk között valami összefüggés lenne, vagy mintha én ezen cikk megjelenéséről előzetesen tudomással bírtam volna. Egy, a sajtó ily előkelő hangon szerkesztett és köztisztességnek örvendő organumában megjelent cikket cáfolat nélkül nem hagyhatok. Kijelentem ezennel becsületszavamra, hogy én a bécsi Vaterland-dal évek óta semmi összeköttetésben nem állok, cikkeket sem nem küldök be, sem nem sugalmazok; fenti cikket csak a magyar lapok fordításaiból ismertem meg és egyszerűen kijelentem, hogy nem szokásom alattomban támadni; mert hogy nézetemet szemtől-szembe szoktam megmondani, arra talán a nyugalmazott miniszterelnök ur is — habár nem is tartoznak legkellemesebb emlékei közé — visszaemlékezik. De éppen így szokásom egyenesen, minden kétséget kizáróan nyilatkozni, ha olyasmival vádolnak, a miben részem nincs. Ha báró Bánffy nyugalmazott miniszterelnök ur éppen oly helyzetben van olyan nyíltan becsületszavára nyilatkozni, hogy a kérdéses pénzeket és az 1890. évi rendelkezési alaplóból fennmaradó összegeket készpénzben utódjának átadta, sokaknak kétélyeit fogja elosztani.

Budapest, 1900. március 5.

Rakovszky István.

A fumeiek a miniszterelnöknél.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 5.

Szél Kálmán miniszterelnök ma délután fél 4 órakor fogadta Fiume város polgárságának küldöttségét, amely gróf Batthyány Tivadar orsz. képviselő vezetésével ment a miniszterelnöki palotában. A küldöttség tagjai voltak: Luppis lovag, Cosulich lovag, Ossoinack, Duimich Emil tengerészkapitány, dr. Kohn Natán orvos, dr. Vio, dr. Randich és Mayländer ügyvédek, Sivola Albert, Corvasz bankár, Duimich iparos, Ellenz Antal, Mohovich kereskedő, Crelich Jarina, Hodnig Antal, Zamella tanár, Morovich, Tibátis

János, Diracca János, Lenaz, Bruss Ármin, Minach János, Paicurich Mátvás, továbbá Segnan János, Serdoz József, Jelloušek, Wassich Albin, Astulioni torpedógyáros, Pus József, Domini Lajos, Zungerle, Jugo Antal.

Gróf Batthyány Tivadar a miniszterelnökök olasz nyelven üdvözölte és azután a következő, tetszésnyilvánításoktól sűrűn felbeszakított beszédét intézte Szél Kálmán miniszterelnökhez:

Nagyméltóságú miniszterelnök ur!

Kegyelmes urunk!

Alighanem Fiume város és kerületének polgársága tudomást nyert a jelenlegi kormányának Fiume iránt táplált jóakarata és békélytelen szándékáról, önmagától fakadt a fumeiek szívében a hála érzete nagyméltóságának a fumei kérdésben a képviselőház máj február 14-iki ülésében tett reményt nyújtó nyilatkozatáért, és ugyanezen pillanattal kezdve Fiume polgárságának nemesek az vált kötelességévé, hogy a kormány purifikációs munkáját meg ne akassza, vagy ne hátráltassa, hanem kötelességévé vált közreműködni abban, hogy a Quarnero partján mielőbb visszaállítsanak azon normális viszonyok, amelyek több mint egy évszázadon át a Magyarország és Fiume közti testvéri szeretet forrását és köteleit képezték. (Ugy van!)

Ennélfogva azon tisztelet hiányában, amely első sorban Jenne hivata Fiume ebbéli érzelmeinek és akaratának tolmácsolására, igen számos városi polgár érkezettnek látta az időt arra, hogy a magas kormány előtt kifejezés adassék annak, mily mély Fiumében az óhaj az iránt, hogy a mostani abnormális viszonyok mielőbb megszűnjének és ezért a fumei autonóm part legközelebb tartott üléséről előzetesen nyert egyhangú megváltás alapján hozzá, mint Fiume város országos képviselőjéhez azon kérelem intézetet, eszközölgem ki nagyméltóságodnál, hogy ezen küldöttséget fogadját méltóztatassék.

Amidőn örömmel megfelelvén a jelzett felhívásnak, van szerencsém az itt ervagyült küldöttséget bemutatni nevében, valamint Fiume lakosságának nagy többsége nevében is kérem Nagyméltóságod, méltóztatassék a mélyen érzett hála nyilvánítását elfogadni azon nemes, hazafis nyilatkozatokért, amelyeket Nagyméltóságod a kormány nevében Fiume javára, Fiume autonómiaja és nyelvi érdekeiben tenni méltóztatott, különösen pedig fogadját kegyesen Nagyméltóságod a mélyen érzett köszönet nyilvánítását, a február 14-iki beszédében foglalt azon biztosítást, amely szerint: „Ne féljen Fiume és ne féljen Fiumében senki ettől az országgyűléstől, ne félte autonómiaját, ne félte szabadságát, ne félte nyelvi, nem bánjuk mi azt, kellő tekintettel leszünk minden irányban.”

Es amidőn a küldöttség ezért a fumei lakosság halálát fejezi ki nagyméltóságodnak, kijelenti egyúttal minden kétey és fenntartás kizárásával a nagyméltóságú kormányának és általa a magyar nemzetnek, hogy Fiume város és kerülete a magyar állam szuverenitását, Magyarországhoz mint corpus separatum való tartozását most is, mint ez a multban is súlyosabb és gyászosabb körülmények közt és mindig történt — nemesek spontán és teljesen elismeri, hanem ez egyúttal óhaját és vágyát is képezi. Méltóztatassék nagyméltóságod továbbá azon biztosítást is tudomásul venni, hogy Fiume és kerületének az utolsó három évben elfoglalt álláspontra nem vezethető és tényleg nem vezetendő vissza szeparatikus vállalatokra, avagy a törvényhozás hatalma, a magyar állam eszméje és méltósága elleni, avagy ezekkel szemben ellenséges törekvésekre, hanem egyedül minden polgár azon kötelességére, hogy azon autonóm jogokat, az olasz nyelvet és kultúrát, amelyek Fiumét az állam törvénye és a természetes helyzet folytán megilletik, istápolja, és pedig még a fumeiek szívében gyökerezett és hagyomány által szentesített azon meggyőződésnél forras is, amely szerint azon fumei polgártól, aki városának törvény által biztosított autonóm jogait védeni nem tudja vagy nem akarja, fél sem tehető, hogy képes lenne Magyarországnak Fiume városára és kerületére, mint a Szent István koronájához csatolt külön testre vonatkozó törvényes jogait ápolni és védelmezni, a méltó és bízható kötelessége.

Kegyelmes uram! A küldöttség nem arózáhatia magának azon jogot, hogy törvényesen Fiume nevében nyilatkozhassék, és ezért nincs is abban a helyzetben, hogy nagyméltóságod böles és fenköt szellemi kriteriuma elő a fumei kérdés tekintetében részletes kérelmeket terjeszzen elő, méltóztatassék ezért mielőbb is saját elhatározásából kegyesen azon kezdeményező lépéseket megtenni, amelyek által a béke, a törvényesség és a rend uralma a magyar korona gyöngyében elfoglalná helyét, és ezen célból azon forró kérelmet terjeszt Nagyméltóságod elé és Nagyméltóságod utján a nagyméltóságú magyar kormány elé, méltóztatassék lehetőleg mielőbb a városi képviselőtestületi választások elrendelése, illetőleg a városi képviselőtestület újból való megalakulása és ennek rendes működése iránt a kellő lépéseket megtenni.

En, aki ismerem Nagyméltóságod nemes gondokodásmodját és pártatlan igazságszeretetét, böles politikai és államférfiai fellegasát, amelyről a Fiuméra vonatkozó képviselőházi beszédje is oly fényes tanúságot tesz, bízom benne és bízok velem együtt ezen küldöttség is, hogy ezen méltónyos és igazságos reményünk a kormány szándékával találkozzon fog, amert is Nagyméltóságodat a legmelegebben üdvözölöm és a küldöttség hálaát tolmácsolom. Szél Kálmán miniszterelnök ur ó Nagyméltósága éjen.

Haromszoros éljenzés és evviva volt e szavak

visszhangja, mire Szél Kálmán miniszterelnök következőleg válaszolt:

Igen t, uram! Igen t, küldöttség! Én önöket itt nálam szivesen látom és örömmel üdvözölöm. Az én ajtóm mindenki előtt nyitva van, akinek ez ország határán belül mondandivalója van hozzám, és aki valamit a maga ügyében és a maga érdekeinek szempontjából közölni akar velem.

Én nem tárgyalok és nem paktálok senkivel — megmondtam nyíltan a Házbán — de igenis meghallgatom mindenkit. Én nem ismerem Fiumében pártokat; nem ismerem csoportokat, de ismerem Fiume városának lakosságát és ismerem azt az állást, amelylyel Fiume a szent korona tartozéka képpen és a magyar állam testének kiegyezítő részeként nem bír; ismerem azon értekeket, amelyekkel az ország Fiume iránt viselkedik; ismerem azt az álláspontot, amelyet ebben a kérdésben minden politikusknak és minden magyar államférfinak el kell foglalnia; ismerem azt a teljes jóakaratot és azt a rokonszenvet, amelylyel minden magyar ember különbség nélkül Fiume iránt viselkedik és ismerem azon kötelességeket és ragaszkodom azokhoz, amelyekkel a magyar állameszme és a törvényhozás abszolút szuverenitásának tartozom és amelyeknek hódol minden politikusk. Annál szivesebben látom önöket, akik Fiume polgársága köréből hozzám jöttek, hogy kérésüket elem terjeszssék, mert az önök megjelenésében visszhangját látom azon nyilatkozatoknak és azon fogatásoknak, amelyeket a fumei kérdésben az országházában tettem: (Élénk helyes és éljenzés.) És látom, mert az önök t. szónoka ennek kifejezést adott, az a szives elismerést, amelylyel nyilatkozataimat kísérik. (Igaz! Ugy van!) Hát ez a visszhang és ezen elismerés legyen záloga annak, hogy önök ehhez a vilagos álláspontoz alkalmazkodnak; ezen az állásponton — de csak ezen — egymást meg tudjuk érteni. (Élénk tetszés és éljenzés.) Ez lehet csak záloga annak, hogy jövőben is meg fogunk egymást érteni és meg tudjuk a kérdést oldani, aminek azonban egy feltétele van: az a feltétele, hogy Fiume városának lakossága és intéző körei különbség nélkül az én fellegasomra helyezkedjenek. A magyar állameszme és minden következzése föltétlen elismerésnek álláspontra, de mely az enyém, amely a törvényes, a közjogiag egyedül korrek és közjogiag hatatlan. En merev vagyok a kérdésnek közjogi részében és merev abban, hogy a magyar törvényhozásnak és a magyar államnak szuverenitásától és erységétől nem engedek semmit és annak semmi részét alku tárgyává tenni nem engedem, de épp oly melegen át vagyok hatva a rokonszenvnek, a jóindulatnak, az előzetekységnek, a baráti érzésnek érzelmetől, amelylyel Fiume iránt viselkedtem, amelylyel Fiume minden jogos érdekét felkarolni akarom és fogom is. (Éljenzés.) De hát én az önök nyelvét, az önök szép nyelvét nem beszélem; kissé értem; önök meg az én nyelvet, a magyar állam nyelvet nem értik; minthogy pedig ilyen kötetlen és ilyen közvetlen módon akarnék önökhöz tovább szólni, hogy megérse mindenki és ne csak a hangomból és ne csak a tekintetemből olvasson, hanem szavaimból is, hát folytatom azon a nyelven, mint közvevőt nyelven, amelyet önök is értenek, németül.

A miniszterelnök ezután németül folytatta beszédét.

A beszéd befejezése után, amelyet a küldöttség tagjai zajos éljenzéssel fogadtak, a miniszterelnök bemutatatta magának az oryes küldöttségi tagokat, akiknek mindegyikével szívesesen kezét szorított.

Végül a miniszterelnök Mayländer volt podesztát külön kihallgatáson fogadta.

A küldöttség tagjai ezután Batthyány Tivadar országgyűlési képviselőnél tisztelegtek és megköszönték neki, hogy a miniszterelnök elé vezete őket. A küldöttség tagjai még ma este visszautaztak Fiuméba.

KÜLFÖLD.

Az ausztriai helyzet. Az osztrák parlament szerdái szünetel s ez a kis pihenő alkalmat nyújt a szociál-politikai bizottságnak a bányász-ankét megtartására. Ha azonban maga a parlament elég megnyugtató képet nyújt abból a szempontból, hogy a kormány politikája fölött megindult vita véget ért, másrészt agasztó tünetként lép fel az a sejtelen, hogy a pártok egyeskedéséből semmi sem lesz. Bécsi tudósítónk jelenti, hogy egy prágai távirat szerint a békeltető konferencia több ülést nem is tart, Bécsben pedig úgy vélik, hogy lesz ugyan még egy ülés, de az csak formális ülés lesz. Nyilván azon fogják konstatálni a konferencia meghiúsulását.

Bécs, március 5.

A képviselőház szociál-politikai bizottságának albizottsága ma kezdte meg Giovannielli földművelésügyi miniszter jelenlétében szaktanácskozását a vámpászati munkaidő megrövidítése dolgában. A bizottság elnöke, Baerweither rámutatott arra, hogy a bizottságnak rendkívüli viszonyok között kell döntenie arról a kérdévről, amely ma csaknem valamennyi közönerületben elkeseredett harc tárgya. A bizottság tagjainak tehát köztérlesen kötelességük, hogy minden szót jól megfontoljanak s az aktuális viszonyokra való minden hivatkozást kerüljenek. Így aztán remélhető, hogy sikerül olyan megoldást találni, amely

ügy a termelés követelményeinek, mint a munkások kívánásainak megfelel. Azután megkezdődött a szakértők kihallgatása.

Bulgária függetlensége. A *Kölnische Zeit.* londoni levelezője jelenti, hogy ottani jól értesült körökben Bulgáriának küzdelemében levő függetlenségéről és királyságul való elismeréséről beszélnek. Ugyanezt írja a lapnak bécsi levelezője is azzal a hozzáadással, hogy Ferdinánd fejedelem iparkodik megnyerni Oroszországot hozzájárulására. Oroszország nem idegenkedik a bolgár hadsereg ruszifikálásától, a független bolgár királyság elismerésére is hajlandó; csak hogy a berlini szerződés értelmében a döntő szó a szultáné.

A háború.

Budapest, március 5.

(C.) Ugy látszik, hogy az utolsó események után a harctéren beállt szünet nemskora véget ér. Az osfontein-abrahamsfarmi vonalon máris összeütköztek a két ellenfél előőrsei. A rendelkezésünkre álló hírekből ítélve az angolok ugyanis elmulasztották már az alkalmat, hogy azonnal a paardebergi katasztrófa után erélyesen előrenyomuljanak, a mivel az éjszakra, keletről és délről jövő boer csapatok koncentrációját megakadályozhatták volna. E mulasztásnak még — úgy lehet — hátrányos következményei lesznek, az okai pedig könnyen megtalálhatók. Ennek a mostani hevenyében összetoborzott, hegyakörlatlan angol hadseregnek nincs meg a kellő mozgékonyasága, míg a boerok az utóbbi tulajdonsággal a legmagasabb fokban bírnak. Az elkényeztetett angol katona igen hajlandó az első nagy sikere után először is alaposan kipihenni magát, mielőtt megint hozzálát a további erőfeszítésekhez. A boeroknak ellenben nincs veszteni való idejük és nem is vesztek egy pillanatot sem; nem panaszkodtak, nem deklamáltak, nem siratták hosszasan a Paardebergnél elvesztett bajtársakat, hanem hozzáfogtak a munkához és lám ma már egy körülbelül 50.000 főnyi hadsereget vontak össze és hazai földjüket csak igen drága áron fogják feladni. Már a legközelebbi napok valószínűleg véget vetnek a mostani bizonytalanságnak. A várható ütközet döntő lesz, nemcsak a háború kimenetelére, hanem a két bator köztársaság sorsára nézve is.

Mai tudósításaink a következők:

(Viktória királynő.)

London, március 5.

A mai nap eseménye az, hogy Viktória királynő végképpen lemondott délvidéki utazásáról. A királynő udvari marsalja tegnap levelet írt a bordigherai kibérelt vendéglő tulajdonosának, akivel tudatta, hogy a királynő az idén nem utazik el Angliából. Ez a hír itt roppant feltűnést keltett, valamint az a másik hír is, hogy a királynő jövő esztendőre Londonba érkezik s az után mutató fogja magát a népek. A királynő csak szombaton utazik vissza Windsorbába.

London, március 5.

Hír szerint a háború és a parlamentben tárgyalásra kerülő fontos dolgok miatt történt, hogy a királynő Bordigherasba való utazásáról lemondott.

(Ütközet előtt.)

London, március 5.

Roberts utban van Bloemfontein felé. A boerok elhatározták, hogy folytatják a harcot. Meglehető, hogy már holnap vagy holnapután újabb véres ütközet híre érkezik. Mind a két hadsereg Ofontein és Abrahamsfarm között vonják össze. Az utóbbi hely környékén French már érintkezésbe jutott az ellenséggel. Az első ellentállást Abrahamsfarm mellett, Paardebergől harminc mérföldnyire keletre várják, ahol Joubert a ladysmithi egész haderőt koncentrálja.

Brüsszel, március 5.

Pretóriai táviratok szerint a boeroknak Natáliból való visszavonulása olyképpen ment végbe, hogy a Mayer Lukács parancsnoksága alatt levő hadosztály a Van Been szoroson át Harrismithbe vonult s innen vasuton Bloemfonteinba. A Joubert parancsnoksága alatt levő főhadisereg Glencoen át vonult a transvaali határhoz. Ezeröttszáz boer Ladysmith előtt maradt, hogy Bullert foglalkoztassa, akinek csakugyan fogalma sem volt arról, hogy a boerok derekbadra már elvonult. Az összes boer csapatoknak sikerült folytonos csatározás közben Kimberleytől Oránjéig visszavonulni. Ezek a csapatok, amelyeknek száma 5000-re

tehető, Makawdrift mellett egy dombon foglalnak állást s Roberts táborával szemben vannak. A boerok erősen biznak győzelmükben.

Brüsszel, március 5.

A transvaali követséghez közel álló forrásból a következőket jelentik a boer hadsereg összehasonlásáról: Az egész boer haderőnek összehasonlása nagyon jól halad. A csapatok De Wette és Delarey parancsnoksága alatt nagyon erős hadállást foglaltak el Ofontein mellett, ahol Roberts Bloemfontein ellen való előnyomulásában az első ellentállással fog találkozni. Talán már holnap vagy holnapután döntő ütközet fog ott végbemenni.

Az itteni transvaali ügyvivőség hazugnak mondja Roberts táviratát, amelyben azt állítja, hogy a boerok Ladysmith előtt vereséget szenvedtek. Vereségről már azért sem lehet szó, mert semmi-féle küzdelem sem folyt. A boerok egyszerűen a legnagyobb rendben ott hagyták hadállásukat, amelyet az oranjei eseményekre való tekintettel nem lehetett megtartaniok.

London, március 4.

Lord Roberts jelenti Ofonteinből 4-iki kelettel:

Clement tábornok azt jelenti, hogy előhada megszállva tartja Achartangot, úgy hogy Joubert-Siding felé ma megnyílik a vasúti összeköttetés. Norwalspontban még nagyobb számú ellenséges csapatok állanak. Gatacre tábornok azt táviratozza, hogy Strombergnél a boerok száma napról-napra fogy. Mafekingből jelenti Baden-Powell ezredes a múlt hónap 15-éről, hogy ott minden jól van s hogy az ellenéggel tevékenységére a város védői minden ponton ugyanolyan tevékenységgel felelnek. Ofonteinban a helyzet változatlan.

London, március 5.

A Times jelenti Ofonteinből 2-iki kelettel: Az ellenség hadállását nem ismerjük pontosan. Az angol csapatok hadállásai körül időnként mozgó kommandók bukkannak föl. Azt hiszik, hogy Abrahamskraalnál, Paardebergől harminc mérföldnyire keletre, ellentállásra találnak, mert Joubert ott állítólag összevonta az egész ladysmithi haderőt és a szabadállam északkeleti részéből való csapatokat. Steyn elnök 27-ikén reggel az abrahamskraali boer táborba érkezett, ahol beszédet intézett a burgherekhez s felszólította őket, hogy gondoljanak Majubára s szabadítsák ki Cronjét.

London, március 5.

Az angolok osfonteini főhadiszállásából azt táviratozták, hogy az angol előőrsek szombaton már csak egy mérföldnyire voltak az ellenségtől. A boerok a Fokgyarmatból mindentűn visszavonultak. A brit előőrsek szombaton Colesberg-től egészen Narwaalspontig nyomultak előre s hírül hozták, hogy a boerok, egy kétszáz főnyi kis csapatot leszámítva valamennyien visszamentek az Oránje folyón. A narwaalsponti hidat ép állapotban találták. Natáliban Dundonald lovaságának megérkezése után megkísérelték az ellenséget üldözni, de sehoh sem találkoztak vele.

London, március 5.

A Standardnak jelentik Ofonteinből 2-iki kelettel: Előőrseink fél mérföldnyire vannak az ellenségtől, amely a folyótól délre, hadseregünk állásától tíz mérföldnyire keletre egy elszigetelten álló dombostort tart megszállva. Az ellenséges csapatok, amelyeknek számát 4000 emberre becsülik, hír szerint eláncolják magukat.

(Cronje fogsága.)

London, március 5.

Roberts tegnap a következő táviratot küldte a hadügyi hivatalnak:

Cronjé és kíséretét március 2-ikán a Doris hajóra vitték, amelyet elég kényelmesen rendeztek be számukra. Cronje Moderriverből való elutazása előtt arra kérte Prettymann tábornokot, hogy táviratozza meg Robertsnek emberséges bánásmódjáért halás köszönetét. A többi négyezer boer fogoly is elhagyta már Moderrivert.

(Ladysmith.)

London, március 5.

Ladysmith felszabadításáról még a következő részleteket jelentik: Dundonald lovas csapata azzal az utasítással hagyta el az angoloknak a Péterhegy oldalán lévő táborát, hogy csak kémszemlélt tegyen és utjának eredményével számoljon be. Midőn Dundonald azt látta, hogy az egész uton egy szál ellenség sincs, elhagyta egészen Ladysmithig. Egy ladysmithi újságíró azt jelenti lapjának, hogy a ladysmithi helyőrség már csak legföljebb egy hétig bírta volna ki. A helyőrséget üdülés végett Moderrivertől délre fogják vinni. Az ostrom alatt kilenc tonna levél halmozódott össze az ostromolt hadsereg számára. A leveleket tegnap osztották ki a katonák között.

(Vegyes hírek.)

A Standard jelenti Fokvárosból 3-iki kelettel: Grikvaiföldi fölkelők, akikhez hatszáz németalföldi farmer csatlakozott a prieskai kerületből, megszállták Konhardtot, amely körülbelül száz mérföldnyire van Prieskától nyugatra s most délkeleti irányban Vanwyks-Plei felé tartanak, ahol nagy készletek vannak élelmiszerekben. Az ottani bennszülöttek híre szerint nyugtalankodnak.

London, március 5.

A Reuter-ügynökség jelenti Bloemfonteinból 2-iki kelettel: A szövetségesek elhatározták, hogy Rensburg környékét kiűrik. A visszavonulást lovas burgherek fedezete alatt szerencsésen végre is hajtották. Itt hivatalosan köztudomásra hozták, hogy Cronjenak két-három ezer főnyi hadereje múlt hó 27-ikén élelem és lővószer hiánya miatt megadta magát. Krüger elnök lelkes felhívást intézett a natáli burgherekhez, akik visszavonulnak Piggarsberg felé. Az elnök holnap visszautazik Pretóriába.

London, március 5.

A Reuter-ügynökségnek egy újabb távirata azt jelenti Dortschtból tegnapi kelettel, hogy az angolok elfoglalták a boerok hadállásait. A boerok vissza akarták foglalni pozícióikat, de végül nagy veszteséggel visszaverték őket. Az angoloknak hat halottjuk és tizenöt sebesültjük volt.

London, március 5.

Rhodes Cecil Fokvárosba érkezett sonnan a legközelebbi napokban Angliába utazik.

London, március 5.

A Reuter-ügynökség jelenti: A japáni császár táviratilag üdvözölte Viktória királynőt a brit fegyverek délafrikai sikere alkalmából.

London, március 5.

A Times második kiadása jelenti Laurencó Marquestől tegnapi kelettel:

Itt egymásnak ellentmondó hírek vannak forgalomban. Egyrészt arról állítják, hogy Transvaal békétárgyalásokat indított meg, másrészt arról azt mondják, hogy a boerok Glencoe és Laingsnek mellett szembeszállnak az angolokkal. Egyelőre szaporítják Pretoria erődítményeit. Közvetlenül Cronje fogyerőltétele után a két köztársaság elnökei és az északi Natáliban álló boerok parancsnokai sietve tanácskozássra gyűltek össze. Krüger elnök a katonákhoz és a tisztékhez meleghangú felhívást intézett, melyben intéi őket, hogy rendületlenül maradjanak az Ur nevében és az Urba vessék hitüket. Az előbbi győzelmek tanúsították, hogy az Ur velük volt.

Az Oranje szabadállam egyik magasabb tisztviselője kijelentette, hogy a szabadállambeli csapatok vereség esetén Transvaalra vonulnak s egyesülnek transvaali testvéreikkel és a harcot a legvégsőig folytatják.

Egy hivatalos jelentés szerint a boerok a múlt hó 25-ikén végződött héten 31 halottat és 130 sebesültet vesztek.

London, március 5.

A Reuter-ügynökség jelenti: Buller elfogatásáról eddig semmi hír sem érkezett.

London, március 5.

Mint hivatalosan jelentik, Buller legutóbbi hadműveleteiben Ladysmith felmentése alkalmával 93 halottat és 684 sebesültet veszett, 25 katona eltűnt.

(A háború folytatása.)

Amsterdam, március 5.

Az itteni oranjei követ kijelenti, hogy Cronje kapitulációja egyáltalában nem döntő kalamitás, hanem csupán epizód, amilyen minden háborúban elő szokott fordulni. A boerok nem vesztek el bátorságukat, hanem bizva a végleges sikerben, folytatni fogják a háborút.

London, március 5.

Leyds transvaali ügyvivő a newyorki World tudósítójának azt mondta, hogy Transvaal hajlandó boer békés tárgyalást folytatni, de csakis a két boer állam függetlenségének bázisán. Krüger elnök minden más alapot kerekken vissza fog utasítani. A boeroknak nincs okuk a kétségbeesésre, sőt Cronje kapitulációja még elszántabbá fogja őket tenni.

New York, március 5.

A New York Herald washingtoni tudósítója jelenti: A hadviselő feleket értesítették, hogy Mac Kintley elnök, amikor csak kívánják, kész közbelépni. A külügyi hivatal azonban nem hiszi, hogy Anglia a közbenjárást kívánja, még ha Transvaal akarná is.

Amsterdam, március 5.

A németalföldi békeiroda ma memorandumot küldött azokhoz a kormányokhoz, amelyeknek képviselői résztvettek a hágai konferenciában. A memo-

randum, amelyet három ezer előkelő németalföldi polgár irt alá, a béke közvetítésére szólítja fel a kormányokat.

Brüsszel, március 5.

Lejds megerősíti a hitelteliséget a *New York Herald*hoz intézett levelének, amelyben *Krúger* elnök békeszeretéről ír. Hangsúlyozza, hogy súlyt vet arra, hogy Amerika népe meg legyen győződve Transvaal békés hangulatáról s újból kijelenti, hogy a követség kész megkezdeni a békealkudozásokat, ha Anglia elismeri a két köztársaság függetlenségét, ellonkező esetben a háborút az utolsó csepp vérig folytatni fogják a boerok.

(Az olasz kormány a békéről.)

Róma, március 5.

Visconti Venosta külügyminiszter, *Bordari* és több más szélbali képviselő ama kérdésére, hogy szándékozik-e a külügyminiszter az angol - boer háborúban közvetítőleg fellépni, kijelentette, hogy fel tudja fogni azokat az érzelmekeket, amelyek az interpellálókat áthatják, mégis azt hiszi, hogy akciót a kívánt értelemben csak akkor lehet indítani, ha a körülmények ezt opportunusnak tűntetik fel és eredményre nyújtanak kilátást. Véleménye szerint a jelenlegi körülmények ilyen akcióra nem alkalmasak. (Tetszés.)

Bordari azt válaszolja: reményli, hogy ama barátságos hatalom előtt, amelyhez Olaszországot annyira kötelék fűzi, fel fogják vetni azt az eszmét, amely megértetné, mennyivel nagyobb és nagylelkűbb lenne missziója, ha egy szabad néppel megegyezésre jutna. (Tetszés.)

HIREK.

Budapest, március 5.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 28-án új előfizetés és nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mínt hogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentúl ne forint és krajcárban, hanem koronákban és filléreken méltóztatassanak feltüntetni.

— Kihallgatás. A király ma bécsi palotájában kihallgatáson fogadta gróf *Goluchowski* külügyminisztert és *Koerber* osztrák miniszterelnököt.

— *Kautz Gyula* Budapesten. Dr. *Kautz Gyula* — mint Bécsből jelentik — április végéig marad ott és csak azután költözik Budapestre. Dr. *Kautz*, ki legutóbbi betegségéből még nem épült fel teljesen, a leggondosabb kiméletet igényli és átköltözését ez okból halasztotta el.

— **Március tizenötödike.** Az egyetemi ifjuság nagyban készülődik március tizenötödikének méltó megünneplésére. Az ünnepségek végleges programját most állítják össze és a jövő héten falragaszokat bocsátanak ki, melyben az ünnepségeken való részvételre szólítják fel a polgárságot. A délelőtti tervezett diszgyűlés a Petőfi-társaság által rendezendő matiné miatt valószínűleg elmarad. A délutáni ünnepélyek sorrendje a következő: a Petőfi-émléktábla leleplezése a Nemzeti Múzeum folyóján, ünnepély a Petőfi-szobornál és a szobor megkoszorúzása. Este a Mezza Akadémia éttermében nagy szabadság-lakoma lesz, melyben a függetlenségi képviselők is részt fognak venni. A budapesti munkások a március tizenötödikét külön fogják megünnepelni. Március 18-án, vasárnap délután két órakor gyűlekeznek a Múzeum mögötti téren, ahonnan zászlókkal és jelzőtáblákkal ellátva, szakmánként csoportosulva a Múzeum-köruton és Kossuth Lajos-utcán át körmenetben a Petőfi-szoborhoz vonulnak és azt beszédek kíséretében megkoszorúzzák.

— **Miniszteri köszönet.** *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter a nagyszabeni *Albina* tákarak- és hitelintézetnek középiskolai célokra való adományáért köszönetet mondott.

— **Ebéd a miniszterelnöknél.** Széll Kálmán miniszterelnök ma délután 1/6-kor ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak: *Szabó Miklós*, a Kuria einöke, gróf *Bánffy György*, *Szremcsányi Pál* püspök, főrendiházi tagok, gróf *Széchenyi Pál*, Széll Ignác és *Zsilinszky Mihály* államtitkárok, *Riffault Ágost* francia és *Thorn-ton Károly* angol főkonzul; továbbá *Ábrányi Kornél*, gróf *Benyovszky Sándor*, *Hentaller Lajos*, *Holló Lajos*, *Kubinyi Géza*, *Kristóffy József*, *László Mihály*, *Molnár János*, *Okolicsányi László*, *Szajbely Gyula*, *Scitovszky János*, gróf *Széchenyi Tivadar*, *Thaly Ferenc* és *Weisz Berthold* országgyűlési képviselők.

— **A szolnoki csata évfordulója.** Ma volt ötvenegyedik évfordulója a szolnoki csatának, melyben *Damjanich* vezérlete alatt az osztrák hadakon győzelmet vívtak honvédeink. Ez a nap — mely akkor is hétfőre esett — hadiszerecsénk forduló pontját képezte. Ettől fogva az osztrákok Buda elfoglalásáig egyszer sem győztek. Bizalmuk megrendült, különösen *Windisch-Grätzben*. Nálunk ellenben nőtt a bátorság és a saját erőnkbe vetett bizalom. Gyalogságunk, melyet az osztrákok különösen megvetettek, halálra szántan neki ment ágyuiknak és tüzérségünk is fölért az ő legőbb ütegeikkel. A mező tele volt holtakkal és sebesültekkel. Különösen kitűntették magukat *Nagy Sándor* ezredes, *Hügel őrnagy*, *Makics lovaskapitány*, *Bobich őrnagy*, *Leiningen* stb., ki akkor lett alezredessé.

— **Guérin arzenálja.** A Chabrol-utca hírhedt várában, amelyet egy kis bérházból csinált annak idején a most már elítelt *Guérin*, sok fegyver maradt. Most ezeket a puskákat, pisztolyokat, revolvereket, lándzsákat, késeket, jataznokokat el fogják árverezni. A nagy fegyvertára azonban igen kevesen kíváncsiak. *Guérin* urnak nem sikerült bucsujáró helyet csinálni a házból. A rendőrök nagyban panaszkodnak, hogy nem sok kíváncsi ember mutatkozik, s ninces borralvaló. . . . És a puskák so kelennek senkinek. . . .

— **A magyar iparért.** *Zala-Egerszegről* táviratozzák: A zalavármegyei iparvédő-egyesület ma tartotta alakuló közgyűlését, amelyen *Hegedüs Sándor* kereskedelemügyi minisztert nagy lelkesedéssel az egyesület tiszteletbeli tagjává választották. A kereskedelemügyi minisztert erről meleg hangú táviratban értesítették.

— **A kerékpár-őrület.** *Lombroso* tanár urnak, sok-nagy tudományos elvei dacára, olykor vannak igen kedves, mulatóttó ötletei is, amelyeket sietve ír meg egy-egy tudományos újságnak. Ezúttal a *Pall-Mall-Magazine*ba raktározta be azokat a kedves elméletkeket, melyeket a bicikliről alkotott. Az elméletke tudvalegőleg így szól: minden új mechanizmus szaporítja a bűntények számát és olat. Még aki soha életében sem tanult logikát, az is rögtön kitálálja, hogy az új mechanizmus az adott esetben nem más, mint a bicikli, amely tehát az elméletke alkalmazásával szükségképpen a következőkhöz vezet: A bicikli őrület, szaporítja a tolvajok számát. Miért? Azért, mert a szegényebb sorsú és nem éppen lelkiismeretes ifjak, akik tehát nem vásárolhatnak biciklit, nem tudnak ellentállani a biciklilopás vágyának. A biciklinek még egyéb bűne is van. Akinek ugyanis skerült már egy biciklit lopnia, az egyéb tárgyakat is gyorsan lothat, mert biciklin gyorsan el lehet menekülni a büntett színhelyről, aminthogy gyorsan fel lehet keresni azokat a helyeket, ahonnan el lehet valamit lopni.

Ezt írja *Lombroso* Caesar, rendszeresen, logikusan, mély belátással és elméletének következetes kerestülvételével. A biciklisták pedig busuljanak!

— **A kereskedelemügyi miniszter üdvözlése.** *Fiuméből* táviratozzák: A magyar horvát hajózási társaság igazgatósága üdvözlő táviratot intézett *Hegedüs Sándor* kereskedelemügyi miniszterhez, amelyben legbensőbb köszönetét fejezi ki azon jóindulattal teljes nyilatkozatért, amelylyel a miniszter költségvetési beszédében a társaságról megemlékezett. A távirat e szavakkal végrődik: „Minden törekvésünkkel azon leszünk, hogy hajózásunkat a magyar kereskedelem fejlesztése érdekében lehetőképpen előmozdítsuk és tőkéletesítsük.”

— **A újságírók szabadságlakomája.** A *Budapesti Újságírók Egyesülete* az idén március 18-án rendezi szabadságlakomáját. Az emlékbeszédet a lakomán *Jókai Mór* fogja tartani, kezében a *Jókai-serleggel*. A szabadságlakomára az egyesület meghívja a kormány tagjait és az irodalmi társaságok képviselőit.

— **Eötvös-lakoma.** Nagy lakomát rendezett az *Egyetértés* szerkesztősége a Royal-szállodában *Eötvös Károly* országgyűlési képviselő tiszteletére abból az alkalomból, hogy *Eötvös* az *Utazás a Balaton körül* című tárcasorozatát befejezte. A lakomán többek között megjelentek: *Beöthy Zsolt*, a Kisfaludy társaság elnöke, *Kossuth Ferenc*, *Komjáthy Béla*, *Beniczky Árpád*, *Hentaller Lajos*, *Olay Lajos*, gróf *Benyovszky Sándor*, *Bársony István*, *Benedek Elek*, *Révay Mór*, *Lipsey Ödön*, dr. *Nyáry Sándor*, stb. Az *Egyetértés* szerkesztősége pedig teljes számban. Az első felköszöntőt *Mezey Ernő* mondta *Eötvösre*, a belletristára. Utána *Eötvös Károly* mondott hosszabb felköszöntőt, *Beöthy Zsolt*ot élte. *Dienes Márton* *Kossuth Ferencet* köszöntötte fel, *Bródy Sándor*, *Bársony István*, *Eötvös*, *Hentaller Lajos* *Dienest*, *Kossuth Ferenc* a háziasszony *Dienesné*t. Ezek után *Beöthy Zsolt* újból felemelkedett, s egy páratlanul nagy, magvas beszédben újra *Eötvös*t, a legmagyarabb íróét élte, nagy lelkesedéssel keltve. *Vészi József*, az újágírók egyesületének elnöke *Neményi Ambrus*, *Tóth Béla*, *Kenedy Géza*, *Nagy Miklós*, *Rátkay László* levélben gratuláltak. A társaság reggelig mulatott *Radies Béla* muzsikája mellett.

— **A must becsülete.** A szüret főerdekeségét, a mustot megrendszabályozta a földmivélségi miniszter. Kimondta a miniszter, hogy tilos megkeresztelni a mustot. És nem csupán akkor büntetik a manipulálót, ha eladja a vizes mustot, hanem akkor is, ha a saját asztalát ékesíti vele. Szóval ez a rendelet nem a borkereskedelem érdekében született, hanem a must becsülete érdekében. A *Központi Értesítő* a must becsületének a védelméről többek között ezt írja:

A földmivélségi miniszternél a múlt évben panasz tettezt az iránt, hogy az ország némely vidékén egyes szőlőbirtokosok, a szüret alkalmával különösen, musttermésüket vízzel szokták szaporítani. Ezen körülményt megakadályozandó, a földmivélségi miniszter 1899. évi július hó 28-án 7613. eln. sz. a. elrendelte, hogy mustba vagy a borba, ugyszintén a már kész, kiejedtt törkölyborba vizet keverni, bármi csekély mennyiségben is, feltétlenül tilos, még akkor is, ha ezt maga a vevő kíváná; továbbá tilos a természetes bornak törkölyborral, vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása) is. Aki a fenti tiltott módon készítet vagy kezelt bort forgalomba hozza, vagy eladja, az 1893. XXIII. t. oikk értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, aki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyagokkal kezeli, vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral összekeveri, az mint mesterséges bor készítője, 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és ezenfelül még 2 hónapig terjedhető elzárással büntetendő. Ezenkívül az illetéktől a tiltott módon kezelt borok el is kobandók.

Végre még különféle rendeletek révén régi fényében fog tündökölni a szüret, a graukoknak ama híres-nevezetes mulatsága, amelyen mustban főzött gulyást is szoktak enni. A must becsületének a megvédése után jöhet egyébként a veto az ételek megkeresztelése ellen is. Amit különben a gyomorhurut-tulajdonosok áhíttatos reménykedéssel várnak.

— **A magyar zarándokok.** *Fiuméből* táviratozzák: A görög-katolikus magyarok zarándokmenete *Vályi János* eperjesi püspök és *Szabó Jenő* főrendiházi tag vezetésével ma reggel *Fiuméba* érkezett. *Körösn Drahobecsky* ottani püspök üdvözölte a zarándokokat. Egy óráig időztek a zarándokok *Fiumében*, ahonnan az *Impresa—Fiume—Venezia* külön gőzhajójan *Anconába* utaztak. *Rómában* *Firczak* püspök fogja venni a zarándokokat.

— **Felfüggesztett anyakönyvvezető.** *Makróról* táviratozza tudósítónk: *Tarnay István* anyakönyvvezetőt *Meskó Sándor* alispán az állásától felfüggesztette. *Tarnay* a feleket a dispensációk kieszközölése révén jogtalanul megsarcolta. Az alispán a belügyminiszterhez hivatalos jelentést terjesztett föl az esetről.

— **Az aradi közjegyző.** Az *Esti Újság* közlése szerint a képviselőház folyosóján ma délelőtt *Juszt Gyula* és *Barabás Béla* országgyűlési képviselők együttesen megkérdezték *Ploss Sándor* igazságügyminisztert, hogy mikor tölti már be az aradi közjegyzői állást? A miniszter erre egész határozottan kijelentette, hogy *Beles János* országgyűlési képviselőt még ma, vagy holnap ki fogja nevezni aradi közjegyzőnek.

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb

magvak beszerzési forrását

ajánljuk

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari szállító magkereskedésért

Budapestben, VI., Andrássy-ut 23.

230 oldalra terjedő árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

— **A kivágás.** A kivágás olyan hóféhér terület, amelyet északról és délről, keletről és nyugatról csipkék határolnak. Felette finom illat száll. . . Ezt a területet eddig az európai diplomácia olyannak tartotta, amelyet szemmel megostromolni mindenkinek szabad, az erkölcsi döntések pedig soha nem találtak rajta olyasmit, ami sértette volna a hadseregek jó erkölcsét. Mióta azonban a hálósipkák országában a lex Heinze nevére erkölcsi tul-elvetemedettséget megszavazták, a kivágás erkölcsössége ellen is szót emelnek azok, akik nyilván elegáns redingotban jöttek a világra s akik Böcklin Nereidait és Coreggio Lédját nagy erkölcsi felháborodásukban csak behunyt szemmel nézték. Ábrándoztak róluk . . .

A *Deutsche Tageszeitung*, az agrariusok lapja ugyanis a lex Heinze ötletéből tovább akarja terjeszteni az erkölcsösséget és tiltakozik az ellen, hogy a kivágások továbbra is divatban maradjanak. Az érv, amely e divatot csakugyan tartatlanná teszi, az, hogy a német asszonyhoz nem illő az ilyen viselet. Ez az érv csakugyan jó érvnek, de annyira gyanúsítja a német asszonyokat, hogy megdöbbenünk az ilyen udvariatlanság halatára. Nem lehet másként, mint hogy azok az urak, akik a német asszonyokat ilyen fogyatékossággal vádolják s akik Lédát is csak behunyt szemmel nézik, nem annyira a kihívástól félnek, amely a kivágás természetében rejlik, mint talán inkább önnön gyűvaságuktól, amelylyel ez elől a kihívás elől megfutamodnak.

— **A nagybeteg Gallifet.** Gallifet hadügy-miniszter hosszabb idő óta komolyabban beteg. Orvosi tilalma dacára mégis elment a kamarába, hogy tárgyalásánál jelen legyen és felszólaljon. Kijelentette, ha hordagyon kellene odavitetnie magát, mégsem maradna távol az ülésről. Vigyázatlansága megbosszulta magát és állapota rosszabbra fordult, úgy hogy orvosai a legkomolyabbtól tartottak. Most ismét valamivel jobban van, vastermszete úgy látszik, magas kora dacára legyőzi a betegséget. A beteg tábornokról egy bizalmas barátja különben a következő érdekes apróságot beszélt el az Agence de Paris egy munkatársának:

Gallifet rendszeren egyszerű tábori ágyban alszik. Betegsége dacára sem akart más ágyba feküdni. Keményített ingét és tisztí gallérját nem veti le, abban fekszik és abban alszik. Azt mondta, ha meghal, így akar meghalni. A napokban pedig, amikor orvosai eltöltötték aítól, hogy látogatásokat fogadjon, kabinet-irodája főnökének, Davignon tábornoknak, a következő parancsot adta:

— Senki szobámba be nem jöhet. Az orvosok sem. Ön sem. Este kilenkor jelentkezzék nálam. Ez délután öt órákor volt. És amikor egy biztosított magát mindenféle váratlan látogatás ellen, szobája egy másik ajtaján elhagyta lakását, kocsiba ült és sétált a Bois de Boulogneban. Estőre visszatérve megrint rosszabbodott az állapota.

— **Az operáció csodái.** Olyan esetről ad ma hírt londoni tudósítónk, mely főképp orvosi körökben roppant feltűnést van hivatva kelteni. Ma köztött ki ugyanis *Southamptonban* egy hajó, amelyen egy megsebesült angol katona érkezett hazá. A szerencsétlen harcra a *Tugela-folyónál* egy ütközetben súlyosan megsebesült. Egy puska-golyó az *agyába* fúródott s erre a katona *megvakult és megnémult*, tagjai pedig *megbénultak*. Az angol királyi orvostársulat élnöke ma a katonán bámulatosan sikerült műtétet hajtott végre. Meglékelte a koponyacsontot, eltávolította a golyót és kiszedte a megsértett agyrészeket. Erre a katona *visszanyerte beszélt- és látóképességét* s tagjai *sem békák többé*.

— **A közegészségügyi tanács működéséről.** Dr. Csátray Lajos miniszteri tanácsos, az országos közegészségügyi tanács jegyzője részletes jelentésben számol be a közegészségügyi tanács 1899. évi működéséről. A jelentés ismerteti a tanács tevékenységét és az egyes esetekben hozott határozatait. Százhuszonegy szakügyet tárgyalt a tanács tavaly negyvennyolc ülésén, valamennyi határozata a célirányos közegészségügyi politika szolgálatában állott.

— **Téli Fiuméből** jelentik, hogy ott és Abbáziában tegnap estig szakadatlanul hullott a hó. Este a hóesés megszűnt, de erős hidegre fordult az idő. A hóra sok kárt okoz. A külföldön is mindenütt a második tél szeveiről panaszok. Bécsi tudósítónk jelenti, hogy ma reggel zerus alatt hét fokra súlyosodott a hőmérséklet. Auszseól táviratosa tudósított, hogy ma zerus alatt 17-5 fokot mutatott a hőmérő.

— **Sztrájkoló fuvarosok.** Steierlaktól táviratoznak: A bérfuvarosok sztrájkolnak. Attól tartanak, hogy ez nagyobb sztrájk kezdete. A járási főszolgabíró Lugosra utazott.

— **Lázadó fegyverek.** A Kairó mellett lévő twahi fohghazban hetven fegyenc felázadt. Az őrség felszólítására a zendülők vonakodtak magukat megadni, mire az őrség sortűzet adott. *Őt fegyenc megsebesült, köztük kettő halálosan.* Erre azután a többiek megadták magukat.

— **Jankovich István halálához.** A Jankovich család részéről felkérte a következő sorok közzétételére:

Azzal a kéréssel fordulunk a jó barátokhoz, jó ismerősökhöz, hogy ha családunk forrón szereteteit tagjának elhunytá alkalmából gyászjelentést esetleg nem kapnak, ne tekintés és mulasztást közzönynek, hanem csupán annak, hogy a család nem ismerte a drága elköltözött valamennyi jó barátját, jó ismerősét.

A Jankovich család.

Jankovich István halála következtében a magyar tisztviselőik országos egyesületének március 10-ikére hirdetett táncestélye, és március 17-ikére hirdetett hangversenye elmarad.

— **Élvezés.** Herczeg Armin, a budapesti Herczeg és Horváth cég tulajdonosa, eljegyezte Hesz Rózika kisasszonyt, Hesz Izidor budapesti nagykereskedő leányát.

Dr. Szántó József szegedi orvos eljegyezte Vig Alice kisasszonyt, dr. Vig Viktor ióvárosi ügyvéd nővérét Budapesten.

Dr. Lakatos László aradi orvos eljegyezte Lusztig Ilonka kisasszonyt, özvegy Lusztig Sámuelné leányát Szarvason.

Vancza József eljegyezte Frázay Ida kisasszonyt Miskolcon.

— **Linder György afférja.** Linder György, a volt nemzeti párti képviselőnek, aki mostanában ügynökséggel foglalkozik, egy pénzügyletről kifolyólag afférja támadt a budapesti tüzérezred egyik kapitányával. A kapitány súlyosan megsértette Lindert, aki provokálta. A tüzérkapitány segédei azonban az elégtételt megtagadták Lindernak, hivatkozással a *Petrovics* Gerassimmal való ügyére. Erre Linder Györgynek a fia, aki főhadnagy abban a tüzérezredben, amelyben a kapitány is szolgált, magáévá tette apja ügyét és elégtételt kért a kapitánytól. Az ügy becsületbírószá elé került, amely Máriaássy altörvény élnökele alatt Linder részéről *Pasku Sándor* nyugalmazott honvédzredesből és báró *Kaas Ivorból*, a tüzérkapitány részéről pedig *Magyar tüzérezredesből* és egy tüzérmagnyóból állott. A becsületbírószá két napig tartó tárgyalás után kimondta, hogy a tüzérkapitány nem Linder fiának, hanem magának *Linder Györgynek* tartozik *lovagias elégtételt adni*. Linder György segédei: *Fényffy Kálmán* és *Zechmeister József* erre ma újból tárgyaltak a tüzérkapitány segédeivel. A párba — mint hírlik — holnap vivják meg az ellenfelek súlyos feltételek mellett.

— **Egy budapesti kereskedő öngyilkossága Bécsben.** Az osztrák főváros egyik belvárosi fogadó-jában tegnap egy budapesti vendég szállott meg s meghagyta a szolgaszemélyzetnek, hogy ne zavarják holnap délig. A szobaleányok busás borravalót adott s e szavakkal bucsuzott tőle: — Ki tudja, látom-e még holnap! Ma egész délelőtt nem mutatkozott a budapesti vendég. Fél egy órákor a fogadóbelieket egy lövés riasztotta meg. Betörték a budapesti vendég szobájának ajtaját s ott találták a tükrök előtt verében, halántékon lőtt fejével a szerencsétlen. Az asztalon több levél volt és két távirat. Kiderült, hogy az öngyilkos *Thym Gyula* budapesti téglagyártó donos, aki cégtársa a *Renner* és *Thym* budapesti firmának. Vezetés tetteinek elkövetése előtt levelet írt a budapesti és bécsi rendőrségnek és a lapoknak, továbbá cégtársának és Königinhofban lakó atyjának. A lapokhoz intézett levelében kéri a sajtót, hogy nevé hallgassák el, s öngyilkossága okául azt adja, hogy gyógyíthatatlan szívbaja néhány nap óta megrint kinozza. Megírja, hogy teljes öntudatában megy a halála s a fogadósnak negyven forintot, a szolgaszemélyzetnek pedig tíz forintot hagy az asztalon.

— **Zátoryra jutott hajó.** *Fiuméből* táviratozzák, hogy az *Adria-társaság Szent István* nevű gőzhajója tegnap éjszaka teljes rakományával elindult *Glasgobába*. Ma a gőzhajó Póla mellett megfeneklett. A tengerészeti hatóság egy vontató gőzöst küldött a *Szent István* segítségére.

— **Vasuti szerencsétlenség.** *Strassburgból* táviratozzák, hogy *Deutsch-Olban* az éjszaka hibetetlen körülmények között borzasztó vasuti katasztrófa történt. Egy lokomotívot *Esch* állomás felé indítottak, hogy onnan egy tehervonatot hozzon. A váltó hibás állítása következtében a lokomotív beleütközött egy másik lokomotívba, amely a gépház falát áttörte, behatolt egy vasuti ór lakásába s az ágyat, amelyben az ór két lánya aludt, darabokra zuzta. Az egyik lány meghalt, az idősebbik haldoklik.

— **Földrengés.** *Triestből* táviratozzák, hogy tegnap este 5 óra 57 perckor gyöngye földrengést érezték a városban. A földrengés nem okozott kárt.

— **A pozsonyi alagút.** Hosszas és megfeszített munka után helyre van állítva a pálya a pozsonyi bedől alagútban és esütőtörőkön már rendszeren közlekednek a vonatok. A bedőlés helyén negyven méter hosszúságban újra felépítették az alagút támasztó szerkezetét. Tavasszal megkezdik az új alagút építését.

— **Élgyek sakkversenye.** A budapesti sakk-egyesületben érdekes verseny volt hat fiatal, szép urileány között. A sakkversenynek természetesen nagy férfiközönsége volt s hogy érdekesebb legyen a dolog, valaki beállott bukmékernak s fogadásokat kötött a játékosok győzelmére. A farszto tornában résztvettek: *Háprands Vilma, Cukor Bella, Módos Hermin, Roffy Gabriella, Sand Irén* és *Wedell Matild* grófné. Öt-öt játszmában mérköztek össze s a győzelem babérja *Módos Hermin* kisasszonynak jutott, aki feltűnően elegáns, szép barna hölgy. Negyeddél ponttal lett első, bár nem ő volt favorit. A benne bízők ötszörös pénzt kaptak a bukmékertől s maga a kisasszony egy remek női órát kapott az egyesülettől.

— **A nagyváradi ügyvédek panasza.** *Nagyváradról* táviratozza tudósítónk: A nagyváradi ügyvédi kamara *Hlatky Endre* elnöklése mellett közgyűlést tartott. A közgyűlésen számos panasz hangzott el az ügyvédi kar helyzete és az igazságügy hiányai miatt. *Hlatky Endre* megnyitó beszédében utalt arra, hogy *nincs okuk az ügyvédi kamarának, hogy 25 éves fennállást megújuljalják*, mert ez idő alatt a kamarák még azt sem tudták elérni, hogy legalább az ügyvédi rendtartás revíziója keresztülvitessék. A kamara jelentése, melyet *Schweiger Ede* titkár olvasott föl, főlegliti, hogy a telekkönyvi hatóságoknál a végrehajtási eljárás rendkívül lassu. Kifogásolja azt is, hogy a bíróságok száz tárgyalást is kiülnek egy napra, erősen állást foglal a jelentés a lajstrom-rendszer ellen. Sürgetik az ügyvédi rendtartás revízióját és a díjazás megállapítását, valamint a *bírálk fizetésének emelését* is, amire — ugymond a jelentés — *sokkal több ok van, mint a katona-tisztek fizetésének emelésére*. Az új bünyvli eljárást üdvözlik, de megemlítik, hogy a nyomozás a közigazgatási hatóságoknál nem a legjobb kézben van. A jelentés felolvasása után *Várady Zsigmond* azt mondta, ha minden testület léleplezetlenül ki merné mondani az igazat, jobbra fordulna az ország sorsa. A nagyváradi kamara csak azzal veszt részt a kamarák 25 éves jubileumában, hogy alelnökének, *Ritók Zsigmond* táblai elnöknek arcképét lefesteti.

— **A szerelmes baka.** *Ocska* Katalin dunaföldvári születésű 15 éves eseléd az este a külső fehérvári-ut 949. szám alatt lévő vendéglőben mulatott, ahol civilek és katonák itták vegyesen a hegy levét. *Irandi János* 6-ik gyalogrezdbeli szakaszvezető mamorosan közlekedett a csinos fiatal leányhoz s szerelmi ajánlatokat tett neki. A leány nem hallgatta meg a szerelmes bakát, mire ez olyan haragra lobbant, hogy a leányt, aki hazamenőben volt, megölte, s oldalfegyverrel nyakszirta. A szegény leány eszméletlen állapotban került a Rókus-kórházba. A bakát az őrjárat a térfőszakosnakszaghoz kísérte.

— **Vészlár a szegedi rakpartról.** *Szegedről* táviratozzák: A rakpart süllyedéséről terjesztett hírek a mérnöki hivatal állítása szerint teljesen *alaptalanok*. Csupán a kölpecsőkön és ideőkőveken kell apróbb javításokat végezteni.

— **Öngyilkos lakatoslegény.** *Szántó János* békésgyulai születésű 22 éves lakatoslegény ma déli egy órákor beállított a Kerepesi-ut 29. számú ház házmesteréhez s azzal az ürügygyel, hogy a kényény tisztítására van kiküldve, elkérte a házmestertől a padlás kulcsát. *Szántó* azután a padlásról felment a házletőre s onnan levette magát a szomszós VIII. kerületi tűzörség udvarára. A mentők halálosan megsebesülve vitték a Rókus-kórházba, ahol hamarosan meghalt. Halála előtt még elmondta, hogy reménytelenül szereltes s ez vitte az öngyilkosságba. Holttestét a törvényeszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Csendélet a Merkur kávéházban.** A kerepesi-uton van egy *Merkur* című kávéház, amely rövid fennállása óta hirhetté vált a főváros éjjeli kávéháza között. Betörők, zsebmetszők és osavargók tanyája ez a kávéház, ahol az éjjel is nagy botrány történt. *Linczer Emil* 20 éves bérkocsis mulatott ott az éjjel. Amikor fizetésre került a sor, összeveszett *Grünberger Adolf* fizető pincérről, aki azután úgy fölpofozta, hogy a fiatal ember eszméletlenül került ki a kávéház elé. Ilyen állapotban vitték a Rókus-kórházba, a pincér ellen pedig megindították a vizsgálatot.

— **Betörés.** *Feil* Nándor vendéglősnak Csömör-ut 29-ik szám alatt lévő helyiségben az éjjel betörők jártak s onnan száz korona készpénzt, egy női aranyórát, láncot, arany karperecet, egy brillians gyűrűt, arany nyakláncot, két arany jegyzőgyűrűt, két pár arany fűbevalót s egy télikabátot elloptak. A rendőrség a betörők kézrekerítésére megtette a szükséges intézkedéseket.

— **Összeégett asszony.** *Veisz József* géplakatos felesége, szül. *Hack* Eva ma reggel Kálvária-utca 28. szám alatt lévő házban spirituszszal teát főzött. E közben a lámpás felfordult s a tartalma a fiatal asszonyra ömlött. A szerencsétlen ruhája egy pillanatra alant lángtenger lett. Mire elloították égő ruháit, súlyos égési sebekkel esett össze. Eszméletlenül, haldokolva vitték a Rókus-kórházba.

Jegyzők a közigazgatás rendezéséről.

— Küldöttség a miniszterelnöknel. —

Budapest, március 5.

Az Országos Központi Jegyző-Egylet küldöttsége ma délelőtti nyújtotta át a miniszterelnöknek a községi közigazgatás rendezéséről szóló emlékiratát. A jegyzők küldöttségét Beksis Gusztáv országgyűlési képviselő vezette a miniszterelnök elé. A tisztelgő küldöttség tagjai voltak: Kunce Imre elnök, Tiszlay Bálint főjegyző, Lázár József pénztárnok, dr. Liposey Ádám, a Községi Közlöny szerkesztője, Morvay János, Csizmadia László, Olasi Gábor, Csekanyák Béla, Módi Mihály, Varga Károly, Bodoky Béla, Vihely Géza, Balogh László, Vattay Gyula, Klasánszky János, Fodor Jenő, Fülöp Gábor, dr. Florescu Döme, Endes Kálmán választmányi tagok.

Beksis Gusztáv néhány szíves szóval a miniszterelnök figyelmébe, jóindulatába ajánlotta a küldöttséget s átadta a szót a deputáció szószólójának.

Kunce Imre vázolta a memorandum tartalmát, amely a jegyzői karnak a községi közigazgatás reformjához fűzőt reményeiket, óhajait és kérelmét foglalja magában. Nem hiúság vagy szereplési viselkedés ez ebben — ugymond — a községi jegyzők országos egyesületét, csak mint a közigazgatás parányi részei akarnak egy porszemmel hozzájárulni a tervezett monumentális reform épületéhez. Az idő parancsolja ezt a községi jegyzők nagy testületének, a viszonyok tarthatatlan volta. Nem tagadhatja senki, hogy óriási munkát kell rejtőző felelősségterhesen végezniük s ezért a munkáért aránytalan csekély dotációban van részük. Olykor a parlamentben is akadnak férfiak, akik nem állják felelőtlenségükben méltatlan, mélyen sértő vádakkal, gyanúsítással illetni az ország közigazgatásának legjobban megterhelt, buzgó munkásait. A magyar jegyzői kar bizalommal és lelkesedéssel fordul Széll Kálmán miniszterelnökhöz, akinek bölcsességétől és méltányosságától bízton reméli és várja nemcsak saját sorsának jobbra fordulását, hanem ami ezzel egyértelmű, az általános közigazgatási reform szerencsés, sikeres megoldását is.

Széll Kálmán miniszterelnök átvéve az emlékiratot, a küldöttség feszült figyelmé mellett hosszabb beszédet mondott. Igen szívesen veszi — ugymond — a magyar jegyzői karnak ezt a memorandumát és örömmel teszi is az ebben foglaltakat megfontolás tárgyává. A mit a küldöttség szócska mondott, ő azzal legnagyobb részben teljesen egyetért. A jegyzőknek általában véve nemcsak a dotációjuk kevés, de felelősségteljes munkájuk is sok. A közigazgatás reformálását, amint már ki is jelentette, a járás rendezésével akarja kezdeni. Ebben helyezkedik el a jegyző és a körjegyző ténykedése is. Hogy itt azután a községi jegyző összes kérése, óhajta minő mértékben talál kielégítésre, ez a kérdés még megoldásra vár. Ha a járási közigazgatás reformját sikerült jól keresztülvinnünk, az egész közigazgatásnak egy igen-igen nagy részével szerencsésen végeztünk. E nélkül a reform nem lehet erős bástya, hanem csak ingatag alapokon nyugvó épület. A megyei kormányzat rendezése már aránylag sokkal kisebb fontosságú dolog, ha a járási közigazgatás kérdése jól meg van oldva. Ami pedig a jegyzők ügyeit, bajait, az ellenük itt-ott hangzatos vádaskodásokat illeti, azokra nézve csak azt mondhatja, hogy ha ő ezekkel a képviselőházban hosszasan nem foglalkozott is, egész nyugodtan állítja, hogy mind, mind igen jól ismeri. Akkor is állandóan szemmel kísérhette a községi és körjegyzők ügyét, amikor a politikában vezető szerepet nem játszott. Két nagy pénzügyi összeköttetésről révén elég alkalma nyílt a bajokkal megismerkednie. Azután meg ő is mint közigazgatási tisztviselő lépett a közpályára s érzelme is van, érdeklődni is kell a közigazgatás ügyei iránt. S ebből az alkalomból legyen elég annyit ismételtlen megemlíteni és hangsúlyozni, hogy teljesen tisztában van a jegyzői kar céljaival s azokat nagy mértékben méltányolja is. A túllerheltelet és a dotáció hiányain segíteni akar, hisz ez képezi a közigazgatás rendezésének egyik tekintélyes részét. Csak megelégedett tisztikarral lehet a közigazgatás teljesen jó, ilyenlől várható munkakedvet és becsületes munkát.

A miniszterelnök beszédét többször megszakította a helyeslők, a tetszésnyilvánítás és az éljenzés.

A miniszterelnök melegen kezelt szorított a küldöttség minden tagjával s a tisztelgés ezzel véget ért.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Stuárt Mária. A Nemzeti Színház ma ismét zsufolegis megtelt lelkes és hálás közönséggel, amely megindulással és lelkesedéssel percekig tapsolta, ünnepléssel a címszerep ábrázolóját, Jászai Marit. Csodálatosan szép volt, könnyeket fakasztó, megható és megdöbbentő. Beszédében, tartásában, játékban csodálatos. Végig az egész estén egyszerűen tetőfokán a színpadi művészetnek. Nyílt színen is az első felvonásban, de különösen a harmadik felvonásban Erzsébet királynéval való páros jelenése után valóságos tapsorkán zugott végig a színházban, amely sokszor szólította Jászai Marit a lámpák elé. A művésznő még csak néhány hétig marad tagja a Nemzeti Színháznak és természetesen, hogy a közönség minden alkalmat megragadjon, hogy jelentése és megvigye neki szerető hódolását. Gyönyörűség nézni ezt a rajongásban túladó publikumot, amely a színházba való tudódlásával a saját művészi mértékének nagy előkelőségét mutatja. A színházról kimonet pedig összenéznek az emberek és talányfejtőkkel válnak mindannyian, hogy miféle perverz rontás lehet azon a házon, amely legragyogóbb díszét önmaga tépi le. Közben a Vigaszínház komoly és nagy ambícióval készíti elő Jászai Mari műsorát kedves, munkás, nagyratörő színpadán.

Opera. Az operaházban holnap kedden, Donizettinek *Mari, az ezred leánya* című vig operája kerül színpadra bérletfolyamban F. Pewny Irén, Valént Vilma, Berts Mimi, Dalnoki, Kiss, Hegedűs, Ney B. és Krétschy szereplésével. Az opera után *A piros cipőt* adják, ebben a főszerepet Balogh Szidi táncolja.

Landi Kamilla dalestélye. A Vigadó nagytermében ma fényes közönség tapsolt Landi Kamillának, aki Budapesten a legelső attrakciók közé tartozik. Az idegeniért rajongó előkelő világ talán minden idegen művészről közt Landi Kamillát szereti a legjobban. Ma is szinte áhítatos gyönyörűséggel figyelt mély, szívhez szóló hangjára, művészileg csiszolt énekére és még azt is megecsesítette neki, hogy programjának egy része tulságosan klasszikus (majdnem unalmas) volt. Landi Kamilla ma Attilio Ariostól, Scariattól, Grétről, Johannes Brahmtól, Dvorzákától és Enrico Bossitól adott elő dalokat változatossá, megkapó kifejezéssel. Mindégik dal után kiűrt a taps, de legjobban a Bossi-féle bájos apróságokkal ragadta el a közönséget. A *Deux Bergerettes* és a *La mère Bontemps* című chansonok csodálatos gráciával énekelte, Landi énekszámai közt egy kitűnő dilettáns asszony, Farkasházi Fischer Hugóné zongorázott Chopintól, Schuberttől és Rubinstól.

Hírek a Nemzeti Színházról. Meilhac *A kis marquis* című 3 felvonásos vígjátékának első előadását pénteken, 9-én tartják meg. A szereposztás a következő: Max de Boirgommeux — Deszö, De Kergazon marquis — Náday, A lovag — Gabányi, Mouche — Náday B., Joseph — Narcisz, Henriette de Kergazon — Csillag T., Juliette — Nagy I., Martine — Palotai P., George — Kezeri. A ezzel egy estén felelevenített Bauville *Gringoiré*ját, a címszerepben Udánfalvi, XI. Lajos — Gyenes, Fournier Simon — Gabányi, De Daim Oliver — Hetényi, Nicole — Paulayné, Luza — Molnár Rózsai. — Sudermann *Keresztelő Jánosa* hétfőn, 12-én kerül ismét színpadra. — A legközélebbi eredeti újdonság Thury Zoltán *Asszonyok* című három felvonásos színműve lesz, amelyből már megkezdtek a próbákat. Első előadása március második felében lesz.

Népszínház. A Népszínházban ma este a *Szép Helénát* azzal a kis szerepváltozással adják, hogy Orestes szerepét Bojár Terka helyett Kápolnai Irén játszotta. A fiatal művésznő az ő eleven temperamentumával és grációzus egyéniségével ebben a szerepben is bevált. Különösen tetszett harmadik felvonásbeli tánc a ballet-betétben. A közönség is a legrokonszenvesebben fogadta a kis szereposztót.

A Kleopatra főpróbája. Ma délelőtti tartotta meg a Magyar Színház a *Kleopatra* nyilvános főpróbáját általános, nagy érdeklődéssel. Az Opera és a Népszínház művésznői tömegesen ültek a nézőtérben és lelkesen tapsolták kitűnő kollegájukat, Ábrányiné asszonyt, aki először kreál Budapesten operett-szerepet. Egyes énekszámok annyira tetszetek, hogy a főpróba közönsége zajos tapsokba tört ki, különösen a briliáns mazaruka és a harmadik felvonás pikáns kupléja után. A kiállítás fényes, a rendezés kitűnő.

A Liszt-kör hangversenye. A Liszt Ferenc Zeneművészeti vasárnap, 11-ikén a Royal termében hangversenyt rendez a következő közreműködőkkel: Adier-Goldstein Vilma zongoraművész, Hugmayer Stefánia énekesnő, Auer Lipót tanár, nagy hírű hazánkfi, Bendiner Nándor zongoraművész, Kemény Rezső tanár, Schiffer Andor gordonkaművész és Székely Arnold zongoraművész. Tagsági jegyekre jogosító utalványok napenként délután 5-7 óra közt válthatók a körben (Andrássy-ut 24.). Jegyeket 6 és 4 koronáért árusít Rózsavölgyi és társa zeneműkereskedése.

A filharmonikusok Faust-paródiája. Tegnap tartották meg a diszetpróbát abból a *Faust-paródiából*, melyet a filharmonikusok március 19-iki tréfás hangversenyén adnak elő. Különösen sikerült az apoteózis szecessziós mennyországa, melybe majd Margáretha—Kornay fog bevonulni. E mű előadásához egy nagy, három szuffitás színpad lesz a dobogó. Ez alkalommal megmutatták a legújabb találmányu *Non plus ultra* vezénypályát is (Patent Cristofani), melyet az előadásban Kerner István karnagy fog először használni.

Ámon Margit fellépése. Ámon Margit, a Népszínház új tagja, aki tudvalegőleg április első napjaiban, virágvasárnapkor lép a színház kötelékébe, az eleven örödben fog először bemutatkozni. Ebben a szerepében különben ismeri már Ámon Margitot a budapesti közönségnek az a része, amely nyáron a budai arénába szokott átlátogatni.

Színházi cenzura Aradon. Az aradi színpadi bizottság csatlakozott ahhoz a határozathoz, amelyet a szegedi és nagyváradi színpadi bizottságok a Vigaszínház és a Magyar Színház darabjait illetőleg hoztak. Az aradi színpadi bizottság — mint aradi tudósítónk táviratozza — mai ülésén Fábrián László főispán elnöklésével foglalkozott Leszkay András, az aradi színház igazgatója szerződésének a meghosszabbításával. A bizottság tagjai élesen kritizálták a színház műsorát és Avarfi indítványozta, hogy a Magyar Színház és a Vigaszínház darabjait csak a színpadi bizottság engedélyével adhassa elő a színház. Az indítvány hosszabb vitára adott alkalmat, amelyben résztvettek Mandl Vilmos, Haas Sándor, Fábrián László főispán, Salacz Gyula polgármester és végül határozatban kimondták, hogy azokat a darabokat, amelyek nem a Nemzeti- és Népszínház műsorából valók, csak a színpadi bizottság engedélyével hozhatja színpadra az igazgató. A határozat egyelőre a nyári szinkörben lép gyakorlatilag érvénybe.

Iskolai hangverseny. Az V. kerületi polgári leányiskola tanestélye, élén az intézet buzgó igazgatójával, Válya Miklóssal, ma este szépen sikerült hangversenyt rendezett, amelyen az intézet növendékein kívül Várai Marika a Solymosi-szinesiskola tehetséges növendéke és Szlavik Iona műkedvelő közre. Rendkívül nagy hatásra volt Sztójánovits Jenő daljátékának, a hun-magyar monda megzenésített csodaszarvas regéjének, amelyet a növendékek a kiváló zeneszerző személyes vezetése alatt adtak elő ritka precizitással. Kedvesen mozogtak Jeszenszky Kálmánnak, az iskola hittanárának *Tíz év múltán* címmel az alkalomra irt határos kis színdarabjában is, s ugy Sztójánovitsnek mint Jeszenszkynek bőven kijutott a kihívásból. A hangverseny, mely tetemes összeggel gyarapította az iskola ösztöndíjalapját — egy ügyesen összeállított csoportkép: A görök nők otthona fejezte be, amelyet Eisert Margit és Jász Margit rendeztek. A siker jó része illeti Gerzso Rózsát.

Műsorváltozás a Népszínházban. A Népszínház és heti műsora akként változik, hogy szerdán az előre hirdetett Lili helyett a Tolonc kerül színpadra Mravcsák szerepében Szentgyörgyi Istvánnal, csütörtökön pedig a Szép Helénát adják. Ily módon Szentgyörgyi, a kolozsvári Nemzeti Színház tagja két nap egymásután fog fellépni: kedden a Cigányban és szerdán a Toloncban, a Szép Heléna pedig e héten háromszor kerül még színpadra, csütörtökön, pénteken és vasárnap.

T. Vizvári Marika Kassán. Tapolezainé-Vizvári Marika, a Nemzeti Színház kedvelt fiatal művésznője szerdától kezdve vendégszerepelti fog a kassai új Nemzeti Színházban. A művésznő a Francillon, Vájlunk el, Pillangó csata és a Cimezes feleség darabokban lép föl. A kassai közönség igen érdeklődik a vendégszereplés iránt.

Pete Lajos ünneplése. Kaposvárról táviratozták: Pete Lajos megyei aljegyző tiszteletére, aki a Budapesti Újságírók Egyesületének hangversenyén fényes sikert aratott, kollegái és barátai a Korona szállodában bankettet rendeztek. A banketen számos felköszöntőben ünnepelték a magyar dal és zene jeles interpretálóját.

Az anyaföld. A Magyar Színháznak a Kleopatra című operett után következő újdonsága, mint értesülünk, Gécey Istvánnak *Az anyaföld* című népszínműve lesz. A daraból már kiosztották a szerepeket.

Operett-újdonság Győrött. Mint győri levelezőnk írja, az ottani színházban múlt szombaton nagy sikert aratott első előadása alkalmából dr. Angyal Armand győri főkapitány, az ismert zeneszerző: Fogadás című új operettje, amely komoly zenei értékével hazai operett-irodalmunkra nézve határozott nyereséget jelent. Pompásan kidolgozott karok, a — tulnyomóan — magyaros irányú dalok, néhány elmés kuplé, dallamos keringők és élénk tánczenei számok tarkítják a partitúrát. A szerzőt, aki babérkoszorút is kapott, vagy tiszter tapsolták a lámpák elé. A szereplők közül kiitintek: Gergely Giza, a kitűnő szubrett, Tomcsánui Russi, Szirmai Olga és Mányai,

FŐVÁROS.

(*) Magyar név. A belügyminiszter ma megküldte a fővárosnak annak a kimutatását, hogy kik magyarosították meg a nevüket a tavalyi második felében. A kimutatás szerint a félév alatt közel harmincezer ember magyarosította meg a nevét.

„Vidéki színházat. A napokban adták először a kassai színházban Guthi és Rákosi kacagató boházát nagy sikerrel. A címszerepét Szendrey Mihály igazgató, a gyilkos bácsit Vármay Jenő adta nagyon jól. Jók voltak: Borbély Sándor (Fülöp sugó), Terneyi (Baráh), Radó Rózi (Lili).

„Operai előadás a Telefon Hírmondóban. Két kedves, vígmuzikájú operát adnak ma a Magyar Királyi Operaházban, melyet a Telefon Hírmondó is közvetít teljes egészében előzetesnek szórakoztatására. Szinre kerül ugyanis Donizetti új operája: Mari az erdő leánya, majd utána Mader Raoul nagy sikert aratott balladéjének zenéje, a Piros cipő lesz hallható. Az operai előadás után a rendes esti felolvasás következik, majd még *kalona- és cigányzene* lesz hallható a nagylókon éjjeli 11 óráig.

A Kleopátra.

Budapest, március 5.

I.

De l'Opera au Magyar Színház — il n'y a qu'un pas.

Csak egy lépés.

Sz ezt a lépést könnyen megteszi az ember, ha invitálják rá, még pedig olyan kedvesen, mint a hogy engemet a Magyar Színház igazgatósága invitált.

Nem akarok rosszat mondani a Magyar Királyi Operáról, (Isten tartsa meg sokáig friss egészségben) de egyet mégis csak mondhatok: hosszú idő óta most érzem először, mi az igazi szabadság és mi az igazi — előzetekénység!

Az opera comique és az operette különben atyafiságos viszonyban állanak egymással. Sokszor csak az a különbség köztük, hogy az utóbbiban több a szellem, több a pezsgő vér, több az, ami tetszik a közönségnek. Én tehát voltaképpen nem lépek ki a hatáskörömből, amikor operettet énekelek a Magyar Színházban. S amikor az ember olyan finom, bájos muzsikát kap az ajkaira és a talpai alá, mint amilyen a Verő György zenéje: alig veszi észre az átmenetet.

De nem beszélék többet magamról. Engedje meg kedves szerkesztő ur, hogy a toalettjeme vigyem át a szót. Ő ezek a ruhák nem a „költészet keretében” készültek! Izlés, belátás, bőkezűség adta hozzá a kelmét és tündér-ujjak rótták össze szebbnél-szebb öltönytárbokká.

A Budapesti Napló nő-olvasói számára pontos leírást adok ezekről a selyemből, csipkéből, bársonyból készült poémákról.

Íme a jegyzék:

Első felvonás. 1. Bicycle-ruha világzöld posztóból, piros férfi-mellény, fehér plaszon, kerek fehér szalmakalap piros virággal. 2. Lazac-színű dél-francia parasztlány-viselőt kék bandeauval, végigimozve szecessziós virág-alakkokkal; fehér mervilleux-kötény pipaos és csipkediszszel; himzett corsage, crêpe de chine chemise; csipke fejdísz, pipacsvirággal.

Második felvonás. 1. Fekete paillette-tulleből készült görög izlésű öltöny; ezüst kigyó öleli át az egész termet; pompás ezüst fejdísz. 2. Rózsaszínű, festett rövid duchesse-ruha crêpe de chine virágokkal; hajdísz à la Barrison. 3. Nagy estély-öltözkék turquise-kék crêpe de chine és bársonyból ezüstdiszszel. Hozzá pompás kalap szecessziós izlésben.

Harmadik felvonás. Tea-gown fehér crêpe de chine sárka alapon ezüst pailletes csipke-diszszel. Fantasztikus ujjak.

Nem hiszem, hogy akadjon kritikus, aki ezeken a remek ruhákon kifogásolni valót talál a Kleopátra holnapi premiéréjén.

Még valamit, mielőtt ezt a kis írka-firkát befejezném.

Sokan kérdezték tőlem: változott viszonyok mellett hajlandó volnék-e visszaszerződni az Operához? A hozzáim intézett kérdésekre hadd adjak most választ nyilvánosan: nem szándékozom visszaszerződni az Operához és nem akarok szerződni máshová sem.

Egy kissé bolyongani fogok Európában, de mert Magyarországon kívül sokáig élni nem tudok, időnkint vissza fogok térni édes hazám földjére. S végtelenül boldog leszek, ha majd tapasztalom, hogy a magyar közönség megtartott a régi szeretetében.

A kalickából kiszabadult madártól ne vegye senki rossz néven, ha egy kissé élvezni akarja a szabadságát!

Ábrányiné Wein Margit.

II.

T. szerkesztő ur!

Irjam meg a Kleopátra történetét? Szívesen. Egy Kleopátrának még akkor is van története, ha nem valaki, hanem csak valami. Mert elárulhatom, hogy — ... De kezdjük előlről.

Darabom története az újságoknál kezdődik; mondjuk: a Budapesti Naplónál. Ott olvastam, nem is tudom mikor, hogy egy olasz grófnak ellopták a kincset érő ékszereit, s miután a rendőrség nem bír

a tottes nyomára akadni: a grófné maga indult el álnév alatt, álruhákban a tolvaj kifürkészésére.

— Kész operett! — kiáltottam föl. Persze-persze, könnyű az ilyet kiabálni, de nehéz megcsinálni. Kiszült bizony, hogy az a fura híreke csak gomb, amelyhez egy egész frakkot kell még varrni, hogy premióren leheessen vele parádézni. Ez a tapasztalat lehűtött egy kissé; de megtetszett a gomb Beóthy László barátomnak és megrendelte a frakkot a Magyar Színház számára. Elkészült idejére. Megszületett a Kleopátra, ami nem más, mint az a bizonyos ékszer, amelyet attól a bizonyos grófnétól elrablott az a bizonyos tolvaj.

Mikor azonban megvolt már az a bizonyos ékszer, akkor sült ki, hogy nincs meg az a bizonyos — grófné. Most aztán mi indultunk fölfedező utra Laci barátommal és meg se is álltunk Bécs városáig, ahol — tetszik tudni — telol egy olyan grófné, aki igen ügyesen szokott álruhákba átöltözködni. Rátaláltunk. Tetszett neki a mi Kleopátránk és megígérte, hogy . . . Eh, minék folytassam? Beteg lett, lemondott. És vele egy időben lemondott Beóthy László is a Magyar Színház igazgatói állásáról.

De nem mondott le a Magyar Színház sem önmagáról, sem a darabról. Sőt megtalálta hamarosan az új grófnét is. Az igazít. Még pedig idehaza. Éppen csomagolt. Egy nagy kofferbe szorongatta bele az aranyos kedvét, játszi ügyességét, csengő trilláit, pergő futamait és finom staccatóit. Meg akart velük szökní, messze, idegen országokba. A m. kir. Opera tudja, miért. Más senki. Lefoglaltuk a kincseit a magunk számára. Ma este bemutatjuk a Magyar Színház közönségének ezeket is, meg a Kleopátrát is. Holnap reggel pedig el fogjuk olvasni a kritikákban, hogy mennyit érnek ezek a kincsek — így együtt. És így ott fog végződni „A Kleopátra” története, ahol kezdődött: a Budapesti Naplóban.

Verő György.

MŰVÉSZET.

□ A Műcsarnokból. Zsilinszky Mihály államtitkár, Berzeviczy Albert v. b. t. tanácsos, Szalay Imre miniszteri tanácsos és Kadocsa Lippich Elek kultuszminiszteri osztálytanácsos ma délután megtekintették Nemess Elza grófnő hátrahagyott műveit, és azokat a festményeket, amelyek a létesítendő Művészeti Özevegynék és Árvaínak Nyugdíj- és Segítőalapja javára kisorsolnak. A vendégeket dr. Ambrozovits Dezső titkár fogadta és kalauzolta.

□ Vihar a szegedi művészegyesületben. A legelső magyar művészegyesület, melyet két évvel ezelőtt Hock János agitációja hívott életre, tegnap tartotta a szegedi városháza termében évi közgyűlését. A tagok között híre terjedt, hogy az egyesület igazgatója és Hock János, az egyesület disztagja között differenciák merültek fel, amelyeknek kiegyenlítésére bizlelzt Frigyes elnök irásban is kiadott egy hivatalos nyilatkozatot, hogy a műcsarnokkal rendezendő tárlatnak semmiféle ele nem ninc, mely Hock ellen irányulna, akinek az egyesület csak elismeréssel és hálával tartozik. Ezzel elintéztéknek válték a felmerült ellentéteket, de időközben Erdélyi Béla igazgató az egyesület tudtán kívül bár, de mégis annak nevében egy újabb hivatalos nyilatkozatot tett közzé, amely teljes ellentétben állt az elnöki kommünikével.

E felmerült ellentétek megoldásával kívánt foglalkozni a közgyűlés is, s bár 40 tag indítványt nyújtott be, hogy Hock Jánosnak ünnepélyesen is fejjeze ki köszönetét a közgyűlés munkálkodásáért, az utolsó pillanatban az ívet a benyújtóval az aláíró tagok tudtán kívül visszavonatták. E helyett az elnök a közgyűléshez intézett évi jelentésben emlékezett meg meleg szavakkal Hock Jánosnak az alapítás körül szerzett érdemeiről, amelyért az egyesület őt már kezdetben tiszteletbeli tagjának választotta. Ez a közvetítő megoldás a tagok egy részét nem elégítette ki s a közgyűlésen kitört viharok foka ez volt.

Hock Jánost a teremlepeléskor zajosan megéljenzették. Az évi jelentés felolvasása után feszült figyelem között kért szót, s miután lelkes beszédben beszámolt vidéki művészeti akciójáról, egyben kijelentette, hogy az egyesület belső békéje érdekében s ennek kedvéért, nehogy személye újabb küzdelmekre szolgáljon ok, a disztagságról lemond. A zajos éljenzéssel fogadott beszéd után Hock János elhagyta a termet. Ezután tört ki teljes erővel a vihar, mire az elnök a közgyűlést bezárta s kijelentette, hogy a benyújtott indítvány tárgyalására a tagok kívánsága szerint rendkívüli közgyűlést fog egybeváinni.

□ Ródn tanár. A francia szobrászok büszkesége, a nagy Rodin beállt — tanárnak. Egy szobrászkollégájával művészeti iskolát nyitott, amelyben a szobrásznövendéket az ő vezetésével fogják tanulni.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ A Magyar Tudományos Akadémia I. nyelvészeti és széptudományi osztálya Szász Károly elnöklésével ülést tartott. Elsőnek Munkási Bernát olvasata fel Kaukázusi határ a finn-magyar nyelvekben című tanulmányát. Gróf Zichy Jenő kaukázusi utazásai irányították az értekezés figyelmét a magyar összehasonlító nyelv-tudomány és őstörténet ama nagyérdékű problémáira, melyet Klapproth Gyula már 1814-ben vetett föl annak igazolásával, hogy a kaukázusi nyelvek szókincsében egykori érintkezésre való közösségek észlelhetők a finn-magyar nyelvekkel. Ezután Hegedűs István olvasott föl ezen a címen: Műfordítások az egyiptomi papyrusokból. Rövid bevezetés előrebocsátásával három darabot mutatott be Herondas mímusaiból a maga fordításában. Mind a két előadást megtapsolták.

□ Elhalasztott fölolvadó ülés. Az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat holnapra, keddre hirdetett fölolvadó ülése Agai Adolf gyöngékedése miatt elmarad. Az ülés megtartásának az idejét az I. M. I. T. közzé fogja tenni.

□ A magyar földrajzi társaság e hó 9-án csütörtökön délután 5 órakor az Akadémia kistermében fölolvadó ülést tart a következő tárgyakkal: 1. Dr. Erdődi Béla elnök, bemutatja Paris város térképét, 2. Berecz Antal bemutatja Saluator Lajos főherceg Bougie című legújabb munkáját, 3. Dr. Czirbusz Géza: A magyar alföld keletkezéséről. Felolvassa dr. Jankó János.

EGYESÜLETEK.

(A szabad liceumban) az élettani intézet tantermében (Dszterházy-utca 5. sz.) március 6-án, kedden délután 6 órakor dr. Dekár Dezső vezített képekkel kísért előadást tart az emésztésről.

(A Magyar Országos Állatorvos-Egyesület) e hó 9-én, pénteken délután 6 órakor, az állatorvosi főiskola sebészeti tantermében ülést tart a következő tárgyakkal: 1. Zimmermann Ágoston: Siketséglés párosult albinizmus; 2. Bodon Miksa: Botryomykosis; 3. Dr. Flósz Béla: A kryptorchizmus operációja.

Nyilttér.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Új rend. Az igazságügyminiszter dr. Hoffner Elek mosoni gyakorló-ügyvédet a győri és dr. Weisz Lajos nagy-kamizai gyakorló-ügyvédet a nagykanizsai ügyesség kerületébe ügyességi megbízottakkal rendelte ki.

§§ Gyilkosság a Damjanich-utcában. Tavaly történt, hogy Pollásek Sándor, Damjanich-utcai fűszerkereskedőt, a reggeli órákban, mikor boltját ki akarta nyitni, Andriky Illés kereskedőségű orozva leszurta. Andriky előtte való nap lopózott az üzletbe s éjjel kifosztotta a pénzes fiókokat. A budapesti büntetőtörvényszék gyilkosságért tizenöt esztendő fegyházra ítélte a bűnöst. A királyi tábla szándékos emberölésért tizenkét esztendőt mért rá, a kuria pedig újra fölemelte a büntetést tizenöt esztendőre. Ezt az ítéletet ma hirdették ki Andrikynek, akit még a héten valamelyik fegyházba visznek.

§§ Egy adós története. Dr. Kovács József ügyvédet avval bízta meg egy bécsi cég, hogy hajtsa be ötvennégy forintos követelését Kohn József ügynőktől. Az ügyvéd dícséretes buzgalommal tett eleget a megbízatásnak s az adós ellen minden két hétben árverést tüzetelt ki. Aki a hasonló ügyekben járatos, tudja, hogy ilyenkor a költségek rohamosan szaporodnak s így történt, hogy Kohn József tizennyolc forint költséget nem tudott másként megfizetni, mint hogy öt darab zálogcéduát adott át az ügyvédnek, amit a fiskális avval a kikötéssel fogadott el, hogy ha Kohn egy hónap alatt nem fizeti ki a tizennyolc forint költséget, az öt zálogcéduát az ügyvédé. Most már úgy folytatódik a történet, hogy október huszonhatodikán újabb árverést tüztek ki Kohn József ügynők ellen, aki ekkor szemrehányást tett az ügyvédnek, hogy csak azért tüzet ki ellene annyira árverést, hogy a költségeket szaporítsa. Az ügyvéd természetesen haragra lobbant ezen érthetetlen insznuáció miatt s kiutasította az adóst, aki azonban szépszerével nem volt kiutasítható s addig nem ment, amíg a rendőrség nem vitte ki. Dr. Kovács ezek után magánlakosként miatt fejteltette az adóst. Az érdekes tárgyalás folyamán a panaszos ügyvéd avval érvelt, hogy Kohn fenyegette őt s ezért volt kénytelen

kiutasítani irodájából. Kohn József, a panaszolt egy egész oszlop árverési hűdalmányt tett le a bíróságra s hogy a maga igazát még jobban megerősítse, azt a nyugtát is becsatolta, melyben az ügyvéd sajátkezű aláírásával ismeri el a zálogodulak átvételét.

Kürthy bíró egy kissé csodálkozott ezeken a bizonyítékokon s csak annyit jegyzet meg:

— Hallatlan!

Kovács dr. erre felpattant s a következőképpen szóval:

— Kikérem magamnak, hogy a bíróságot az én tisztességem ügyvédi működésemet ezzel a megjegyzéssel illesse. Fegyelmi hatóságomnak van joga ez ügyben feleletet ítélni s nem a bíróságnak.

Kürthy bíró a szónoklatot nem találta elég nyugodtnak sőt utóbb bírói jogánál fogva a szónokot megfosztotta szólási jogától. A kihallgatott tanuk — az ügyvéd irodai alkalmazottjai — a vádolt terhére vallottak. A panaszos ügyvéd vádbeszédében szigorú büntetést kért panaszoltra, mert ez az ügyvédi funkcióiban terrorizálni akarta. A védelem meghallgatása után a tárgyaló bíró a panaszolatot a 92. § alkalmazásával 5 korona fő és 3 korona mellékpénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen dr. Kovács ügyvéd fellebbezett.

TÁVIRATOK

Bécs, március 5. Ő felségénél ma este udvari ebéd volt, amelyen különböző magas méltóságok vettek részt a hadsereg és a haditengerészet köréből.

Császár és pápa.

Berlin, március 5. A *Nord. Allg. Ztg.* jelenti: Vilmos császár a pápához kilencvenedik születése napja alkalmából a következő táviratot intézte francia nyelven:

Kérem Szentségedet, fogadj legbensőbb szerencsekívánataimat kilencvenedik születése napja alkalmából. A legőszintebben kívánok Szentségednek boldogságot és egészséget és kérem az Istent, árasssa el Szentségedet minden áldásával.

A pápa szintén francia nyelven így válaszolt: A szerencsekívánatokban, melyeket Felséged kilencvenedik születésnapja alkalmából küldeni szives volt, örömmel látjuk új bizonyítékát Felséged barátságos érületének. Fogadj Felséged ezért köszönetünket, valamint ama kívánságunk kifejezését, melyekkel mi a mindenható Istenhez Felséged és az egész császári család egészségéért és boldogságáért fohászunk.

A francia képviselőházból.

Páris, március 5. A képviselőház mai ülésén Deschanel elnök közli Habert képviselő elítélését. D'Aulan Paquin kitüntetése ügyében kíván interpellálni.

Mille and kereskedelmi miniszter néhány megjegyzése után a képviselőház 310 szavazattal 174 ellenében elhatározza, hogy az interpellációt a költségvetési vita utáni időre elhalasztja.

Azután a ház folytatja a haditengerészeti költségvetés tárgyalását.

Az 1. fejezetnél Berry szóba hozza Philippe irodafőnök ügyét és szemére hányja a tengerészeti miniszternek, hogy Philippe ellen későn lépett fel. A miniszter Angliával rokonszenvez.

Lamesan tengerészeti miniszter azt válaszolja, hogy Philippe nem is volt abban a helyzetben, hogy bármilyen információkat is adhasson a nemzeti védelemről. A szóban forgó nagykövetség nem is kapott levelet Philipptől. Mihelyt a szólv valamely anyagi bűn-bizonyítékot fog látni, igénybe fogja venni a bíróságokat.

Pellelan hangsúlyozza, hogy ez az eset azt bizonyítja, hogy a tengerészeti minisztériumban üzérkedők vannak, köztük két irodafőnök. Ez a kis kalóz-banda megismétli a tengeri rablók tetteit. A szónok kérdi, hogy mit szándékozik a miniszter tenni az ellen.

Lamesan tengerészeti miniszter kijelenti, hogy mihelyt a szükséges adatok kezében lesznek, az összes bűnöket meg fogják büntetni.

Waideck-Rousseau miniszterelnök hangsúlyozza, hogy észélyesen kell eljárni. Mindenesetre meg fogja érteni a kormány a képviselőház határozatát, ha ez az előirányzatnak Berry által indítványozott leszállítását elfogadná.

Pellelan indítványozza, hogy az 1. fejezetnél 500 frankot töröljenek, nem a rosszálás jeléül, hanem a szükséges rendszabályok végrehajtásának garanciájának jeléül.

Lamesan ehhez az indítványhoz hozzájárul, mire azt 488 szavazattal 20 ellenében elfogadták.

Köztársaságok hadilában.

London, március 5. A *Morningpost*nak jelenti, Washingtonból, 4-iki kelettel: Egy Greytonból érkezett távirat *Costa-Rica* hadat készül üsenni *Nicaraguának*.

Az angol alsóház ülése.

London, március 5. (Alsóház.) *Hicks-Beach* államtitkár a költségvetés deficitjének a fedezésére törvényjavaslatot terjeszt elő, amely szerint a jövődelmi adó egy shillinggel felemltetik és az értéktörszdei szerződések bélyegilletékei a terménytörszde költőgyeire is kiterjesztetnek. A javaslat továbbá felemlti a söradót: 36 gallonos hordót egy shillinggel, a szeszdót gallononként hat, a dohány vámját fontonként négy, a külföldi hüvelyes veteményt fontonként hat és a theát kilogrammonként 2 penecel. A még szükséges 35 millió fedezésére a miniszter felhatalmazást kér, hogy kölesönt vehessen fel bonokban vagy tíz év alatt visszafizetendő értékpapirokban.

Gibson *Boulter* kérdezi, hogy a bokharai emir átengedett-e a felső Oxusnál nagyobb területeket orosz gyarmatosoknak mezőgazdasági telepítvények létesítése céljából és hogy megengedte-e Oroszországnak, hogy csapatai Közép-Ázsiában katonai állomásokat létesítsenek. Gibson kérdezi továbbá, hogy az emir adott-e jogot Oroszországnak megerősített állomások felállítására.

Brodrick parlamenti államtitkár azt feleli, hogy a kormány erre nézve semmiféle értesítést sem kapott, de jogában áll az emirnek olyan intézkedéseket tenni, amiket jónak lát.

Balfour, a kincstár első lordja, közli, hogy a kormánynak nincs tudomása arról, hogy a transvaali kormány hozzájárult volna a robbanó golyóknak a háboruban való használatára ellen Pétervárot 1886-ban aláírt nyilatkozathoz. Ezen nyilatkozat nem tartalmaz olyan határozmányt, amelynek alapján a robbanó golyóknak a boerok részéről való használatára ellen a nyilatkozat alóló tiltakozhatnának.

A lex Heintze ellen.

Berlin, március 5. *Werner Antal*, a kir. akadémiai képzőművészeti főiskola igazgatója az általános nemzeti művészeti szövötközlet főelőjárójának névben a bűntetőtörvény 184. §-ának megváltoztatására vonatkozó törvényjavaslat ellen tiltakozást tett közzé. A tiltakozás végső sorai így hangzanak:

A művészek a 184. és 184. a) szakaszokba ütköző kihágás ellen minden törvényes eljárashoz hozzájárulnak, a mennyire ily kihágások világosan körülírhatók. A művészeknek azonban óvással kell élniük abban az esetben, ha a birodalomgyűlés többségének az volna a szándéka, hogy annak a felfogásnak adjon kifejezést, hogy a képzőművészet önmagában, vagy oly művek, amelyeknek csak muzeumokban és nyilvános helyeken láthatók, az erkölostelenség és a bujaság terjesztésére alkalmasak.

Trienti zarándokok Rómában.

Róma, március 5. A pápa ma délelben a Sixtus-kápolnában a trienti zarándokokat fogadta, a kikhez más olasz zarándokok is csatlakoztak. A pápa kitünő egészségben van, a zarándokokhoz, akik leikesen ültették, beszédet intézett. Néhány zarándokznak megengedte a pápa, hogy megcsokolja a lálat. Tegnap este a szabadkőmivesellessen liga a trienti harcospüspök és a zarándokok tiszteletére mulatságot rendezett. A zenekar az osztrák himnuszt játszotta. A zarándokok egy része ma este Pompejibe utazik, más része Felső-Olaszországba, a többiek pedig két nap múlva hazautaznak.

Mac Kinley nyilatkozata.

Washington, március 5. *Mac Kinley* elnök tegnap a diszalkomán beszédet mondott, amelyben egyebek között így nyilatkozott: Nemsokára törvényvel lesz biztosítva az aranyvaluta fenntartása. Kelet-Ázsiában nyílt nőtjónk s egyik hatalommal sem állunk szövetséges viszonyban, sem konfliktus vagy antagonizmus nincs köztünk és valamely idegen hatalom között, hanem igenis szives és barátságos viszonyban állunk valamennyivel. Semmiféle kiabálás nem bonthatja föl Spanyolországgal köztünk szerződésünket s nem menthet föl bennünket a benne foglalt kötelezettségek alól.

A bányász-sztrájk.

Bécs, márc. 6. A kormány és a sztrájkoló bányászok között *kompromisszum* jött létre, amelynek alapján a *nyolc órai munkaidő* behozzák, de ebbe nem számítják be a leszállás és a felszállás idejét.

Brux, március 5. *Baril Vencel* bányamunkást, aki a Habsburg-aknában dolgozik, ma reggel, mikor Lindauból az akna felé tartott, három ember vasúlyos botal megmátadta s fején, nyakán, vállán súlyosan megsebesítette. A támadók közül kettőt, Kleperlik Ferenc és Frisch Károly sztrájkoló rosenthali bányamunkásokat, letartóztattak.

Luocheni fogásai.

Genf, március 5. *Luocheni* vasárnap minden incidens nélkül újból egy földalatti cellába, magánfogságba vitték, a hol április 30-áig minden foglal-

kozás és érintkezés nélkül marad. Azután majd ismét foglalkoztatják.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 5. A napokban szó volt arról, hogy *Mecenseffy*, az Osztrák-Magyar Bank vezértitkára legközelebb megválik állásától. Ezzel szemben a *N. W. Tagblatt* autentikus értesülések alapján közli, hogy *egyelőre* nincs szó *Mecenseffy*-nek visszalépéséről, de a vezértitkár tényleg nem sokára odahagyja hivatalát. *Mecenseffy* már rég betöltötte a rendes szolgálati időt, de másrészt azért is készül megválni, mert az új organizációért nem neki jár ki a felelősség.

London, március 5. (*Gabonapiac.*) Az irányzat nyugodt. Tengeri 3 p-vel oleosóbb. Városi liszt 23—28 sh., repceolaj 25 sh. 6 p. Behozat: buza 30,000, árpa 3000, zab 160,000 qu. Az idő hideg.

Kijev, március 5. A *Szuleitshki*-féle cukorgyár, amely egész Oroszországban a legnagyobb, fizetésképtelen lett. A passzívák hat millió rubelnél is többet tesznek. Félő, hogy ez a csőd más bukásokat is fog okozni.

New York, március 5. (*Értéktörszde.*) Váltó Londonra 4.83%. Váltó Berlinre 94.4%. Ezüst 59.70.

New York, március 5. (*Terménytörszde.*) (*Zárlat*) *Gyapot:* New Yorkban helyben 9.10/16 (9.11/16). Áprilisra 9.57. (9.38). júniusra 9.56. (9.38). New-Orleansban helyben 9.1/4. (9.1/16). — *Pétroleum* Stand white New Yorkban 9.90. (9.90). Stand white Philadelphianban 9.85. (9.85). Refined in Cases 11.10. (11.10). Credit Balances at Oil City 16.8. (16.8). — *Zsír:* Western steam 6.12. (6.15). Rohe és Brothers 6.40. (6.40). — *Tengeri irányzata gyenge.* Márciusra — (41.—) Májusra 39.9/4. (40.7/8). Júliusra 39.7/8. (40.—). — *Buza* irányzata tartott. Piros ószi helyben 75.4/8. (75.9/8). Szeptemberre 72.—. (72.1/4). Márciusra 73.4/8. (74.1/8). Májusra 72.—. (72.1/4). Júliusra 72.1/8. (72.9/8). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 3.9/4. (3.9/4). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 8.0/16. (8.0/16). Áprilisra 6.75. (6.60). Juniusra 6.80. (6.60). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.70. (2.70). — *Cukor:* 3.10/16. (3.10/16). — *Ón:* 35.—. (33.75). — *Réz:* 16.25. (16.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 5. (*Terménytörszde.*) (*Zárlat*) *Buza* irányzata tartott. Márciusra 64.9/8. (64.9/8). Májusra 65.9/8. (65.9/8). — *Tengeri irányzata gyenge.* Májusra 34.1/8. (34.9/8). — *Zsír:* Márciusra 5.75. (5.77). Májusra 5.88 (5.87). — *Szalonna short* clear 5.95. (5.95). — *Sertészsuv:* Februárta —. (—.) Májusra 10.47 (10.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Naptár. Kedd, március 6. — Római katolikus: Koltka j. — Protestáns: Fridolin. — Görög-orosz: (február 21.) Jenő vik. — Zsidó: Veadar 5. — A nap kél 6 óra 16 perccor. — Nyugszik 5 óra 35 perccor. — A hold kél reggel 8 óra 38 perccor. — Nyugszik éjjel 12 óra 5 perccor. A földművelésügyi miniszter fogad délután 4 órakor. *Höllőssy-Kelen hangverseny* este fél 8 órakor a Royal-színházban.

Az országos magyar színes-egyesület igazgató-tanácsi ülése délután 3 órakor a színesház nagyertermében.

Nemes-kiláltás megnyitása a Múcsarnokban. Nyitva délelőtt 9 órától este 6 óráig. Belépődíj 2 korona.

A *pásta-és távirat-tisztviselők* zeneegyesületének hangversenye a Vigadó nagyertermében.

Nemzeti múzeum: Régisgátára, nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. — Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Iparművészeti múzeum zárva. *Mezőgazdasági múzeum* (Kerepesi-ut 72.), nyitva d. e. 9 órától 1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 8—8-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tizaköz-osztály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerepesi-ut 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása. A Kélet. mintatár és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az illetékeség árusításokat is eszközöl) a városi kerület iparszarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi illetékesége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körut 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Állatkert nyitva egész nap. *Somossy Mulató.* Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Budapest kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és fiai hangversenye.

Stefánia-szálloda. Murányi-utca 53. Budapest legoleosóbb szállodája.

Páris szálloda. Váci-körut. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: *Bachus-pince.*

Union-Szálloda diszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás *kerkárterem.*

Petanovits Metropoli szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetést). Ujannon berendezett fényes étterem.

Ehm János éttermeiben (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitünő cigányzene.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince éttermeiben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferko híres szólásták hangversenye.

KÜLÖNFÉLÉK.

Carmen lugubre.

Ha csendes ember lesz belőlem,
Verset senki sem hall már tőlem
S elvismek engem oda ki;
Majd elszáratnak a haragok,
S talán még egy szép valaki...

Az ördög bánja, hogy nem élek!
Belőlem, hogy elszárat a lélek;
Másoknak ugy sem fáj e seb;
Egy hírrel több az újságokban,
S egy bolond szívvél kevesebb!

Téglás Gábor.

(Ennek a halálról szóló szomorú kis versnek a szerzője, Téglás Gábor a minap halt meg Kolozsvárott, huszonkét éves korában.)

+ **Viktória királynő és a jónő.** Anglia agg királynője nagyon fél az influenzától. Ennek magyarázata egy jóslatban keresendő. Vagy hat esztendővel ezelőtt történt, hogy Viktória királynő leányának *Beatrice* hercegnőnek unsozlására a tenyeréből jóslatot mondott magának egy jónővel *Wight* szigetén. Három eseményt jóslott meg a királynőnek a jónő. Hogy uralkodása alatt s a század utolsó esztendejében fog kiütni a legvéresebb háború, hogy a százköbörgi hercegségben nem lesz egyenes ágon a trónutódlás és végül, hogy ha ő felsége valamikor megkapja e divatos betegséget, akkor soha sem fog többé annak következményeitől megszabadulhatni. Az első két jóslat beteljesedett. És azért retteg most a királynő, hogy a harmadik is bekövetkezhetik.

+ **Az újságról-iskolából.** A párisi újságról-iskolában Jean Bernard az interviőről, reportérről és a nagy aktualitásokról tart felolvasásokat. Minapi előadásán a külföldi államok sajtójának idevonatkozó történetét és specialitásait ismertette. Így szólott a német, az angol, az orosz, az osztrák, a spanyol, a portugál, a svéd-norvég, a dán, a román, a görög sajtóról. A magyar sajtóról nem szólott, ezt észrevette valaki, bizonyára egy bus magyar.

+ **Szoaré Laboriéknaál.** Labori és felesége fényes estélyt adtak Condorcet-utcai palotájukban, ahol ez alkalommal csaknem négyszáz vendég volt jelen, Páris politikai, irodalmi, művészeti és társadalmi köreibenek színe-jáva. Az estélyt ebéd előzte meg, amelyre hivatalosak voltak: Zola Emil, Anatole France, Paul Hervieu, Piquart ezredes, Roday, a Figaro főszerkesztője, Xavier Hélet, a Toms szerkesztője, Ulrich, Waldeck-Rousseau miniszterelnök kabinetirodájának főnöke, Joseph Reinach, Hartmann őrnagy, Bartholdi

szobrász, Paul Hermann és Ibels festők. Az ebéd után Labori és felesége az érkező vendégeket fogadták, akik éjjelután két óráig maradtak együtt a hírneves ügyvéd fényes palotájában. Pikáns momentuma volt az ebédnek, amikor az egyik vendég Anatole France-tól megkérdezte, minő véleménye van Brunetiérről, akadémikus kollégájáról. Anatole France egy darabig habozott, vajjon feljelen-e, majd így szólott: — Brunetiére nagy ígérekezzel rajta van, hogy igazán jól írjon. De ez nem mindig sikerül neki.

A francia stílus nagymesterének ezt a kijelentését persze szájról-szájra adták.

+ **Különös ágyutöltelék.** Manayneknben, Filadelfia mellett egy James Closson nevű aggyasztán halt meg, aki öt évvel ezelőtt különös szerződést kötött feleségével, amikor az halálos ágyán fektült. Akkor megegyeztek abban, hogy holttesteiket elégettetik, hamvaikat pedig a Virginiai hegyeken felállítandó ágyutöltés minden irányába szétlővetik. James Closson feleségének végső akaratát az utolsó pontig teljesítette. Elégettette a holttestét, hamvaival megtöltöztetett egy ágyut és azokat a szélrőzsa minden irányában szétszórta. Halála előtt azután a fiának adta ki James Closson az utasítást, hogy holttestével hasonlóképpen járjon el. A fiu aztán elégettette apja holttestét Germantownban, a hamvakkal elutazott Virginiaiba és ott kilővette a hamvakat a szélrőzsa minden irányába.

+ **Könyvtárak.** A könyvtár intézménye Magyarországon nem ért el ugyan még fejlődésében olyan fokot, mint Angolországban, de a nagy magyar könyvtárak már is számottevők az európai könyvtárak között. A legnagyobb magyarországi könyvtár a Nemzeti Muzéum, amelyben 467.000 nyomtatott mű, 17.139 kézirat, továbbá 256.572 okirat és levél van. Ezenkívül sok nagy könyvtár van, amelyekben a könyvek száma jóval meghaladja a tízezeret. A nevezetesebbek: a beszercei könyvtár 20.000 kötettel, a csurgói gimnáziumé 32.000 kötettel, a hódmezővásárhelyi, a kisújszállási, a székelykeresztúri, a nagyszombati gimnáziumoké egyenként körülbelül 22.000 kötettel, a szászsebesi és a debreceni kollégiumoké egyenként körülbelül 35.000 kötettel, az eperjesi kollégiumé 29.000 kötettel, a pozsonyi jogakadémiáé 20.000 kötettel, a selmezbányai erdősz- és bányász-akadémiáé 19.000 kötettel, a sárospataki evangélikus református kollégiumé 52.000 kötettel, a budapesti egyetemé 220.000 kötettel, a kolozsvári egyetemé 47.000 kötettel, a budapesti József-politechnikumé 57.000 kötettel. Nevezetes könyvtárai vannak a katolikus klérusnak is a többi között Pannonhalmán 133.000 kötettel, Győrben 20.000 kötettel, Egerben 58.000 kötettel, Esztergomban 101.000 kötettel, Kalocsán 61.000 kötettel, Nyitrán

50.000 kötettel, Szatmáron 22.000 kötettel, továbbá Zircen 47.000 kötettel. Ezekonkívül még sok kisebb-nagyobb könyvtár van országszerte, s alig van város, amelynek ne lenne egy vagy több kölcson-könyvtára.

+ **Papírfalás.** A nagy érdeklődés következtében, amely a dél-afrikai háború iránt nyilvánul, Angolországban óriási a szükség a papirosban. A legtöbb nagy londoni lap huszonöt—száz procenttel több papírost használ el, mint néhány hónappal ezelőtt. A Daily Mail napi kiadása 620.000-ról 1.052.000-re emelkedett októberben. A nagy papírgyáros cégek kijelentették, hogy képtelenek újabb megrendeléseknek az elvállalására. A gyáraik éjjel-nappal dolgoznak és külön gőzhajókkal szállítatják az erdőkből a nyers anyagot. A papírhány azért is makacs, mert Amerikából sem jöhet elég papír.

+ **A halak nyelve.** Mathias Dunn néhány hónappal ezelőtt cikket írt a Contemporary Reviewbe ez alatt a cím alatt: A halak hét érzéke, s abban a cikkben kijelentette, hogy a halaknak hangja van, amelyet társaik megértenek. Ezt az elméletet Köllicker tanár a nápolyi zoológiai állomáson most megerősítette. A professzor buvárlőtűzetben és egy vaskatrecben, amely villamosan volt megvilágítva lebecsülte a földközi tengerbe és egy hangfogó segítségével és egy különösen szerkesztett fonográfal leste a halak hangját. És ezenközben olyan hangokat fogott fel, amelyek a töle megjebdt halak meglepetéséből eredt. Köllicker megállapította, hogy az egyik halnak a hangja különbözik a másiktól, s hogy a halaknál észlelt hangok mint összefüggő nyelv tekinthető.

+ **Az apa és leánya.** A leány: Ó azt mondja, hogy mindennél jobban szeret ezen a világon, hogy nem élhet nélkülem.

A apa: Ezt minden fiatalember elmondja.

A leány: Csakhogy nem nekem.

+ Apróságok.

Egy kis színész nő veszekszik a másikkal:
— Ne hídd, hogy valami tisztességtelen hölgygyel van dolgod! Én férjes asszony vagyok és a szeretőm házas ember!

Egy apa két fiáról beszél:

— Az egyik — ugymond — éjjel-nappal nemzetgazdaságtant és történelmet magol. Igazán komikus figura. A másik komoly ember; kis operettekét ír, már elő is adtak tőle hármat.

REGÉNY.

EGYETLEN EGY ASSZONY

Írta: MOLNÁR FERENC

(3)

És az egyik mérnök, ahogy hazatért a szobájába, egy pillanatra elképzelte, hogy az asszony már meg is látogatta. Miközben levetette a bekecsét és gyertyát gyújtott, majdnem érezte is az asszonyi test illatát, amelyre annál jobban emlékezünk, minél régebben nem volt benne részünk. Egyet esztintett az ujjával, s ahogy az ágyra nézett, elmosolyodott. Igen közönséges fiu volt, tehát elbizakodott is. Neki is volt eszathatalan asszonyhódító módszere. Kinek nincs? Lefeküdt, befurta magát a dunnája alá és elfutta a gyertyát. De nem tudott egyhamar elaludni. Egy negyedóra múlva átfordult a másik oldalra, s úgy érezte, mintha láza volna. Majd úgy rémlett előtte, mintha kocsirobogást hallott volna, és kieszelt az éjszakába.

Semmi zaj. A falu aludt a hó alatt, aludtak a hivatalnokok. A bányászok, és csak a nagyon finom fül hallhatta volna meg, hogy ez alatt az alvó faluska alatt a mély üregekben egy csomó ember kopócsol, vágja a követ, bontja a falat, fur, morzsol, féktelenkedik, mint egy izes almába szabadult féreg, és rágja, pusztítja életével eszi a kvarcot. Azt meg egyáltalán nem lehetett hallani, csak lehunyt szemmel és nagyon lázasan, hogy valahol messze, mérföldekre innen jön a vonat, zihálva, sisteregete vágat a hídge éjszakában, egyre közelebb jön a faluhoz, és hozza Évát, a rejtelmes Évát, aki miatt ime nem tudnak aludni a kis mérnökök, pedig még nem is látták.

Végzetlenül hőmezőkön át, a messzi síkságokon jön a vonat és benne Éva. Jön, jön, talán virradatra itt is lesz a kocsi.

A kis mérnök a falnak fordult s miután már félálomban nagyot, lázasat lélekzett, a párnába furta fejét és elaludt.

II.

Pattogott, dudorászott a tűz a nagy kályhában s a téli reggel napjának rézvörös sugara végigsétt az íróasztalon. Az igazgató karosszékeben ült s szivta az angol cigarettát. Kissé hátrahajította a fejét s ebben a reggeli frissességben valósággal boldog volt. Derült és nyugodt volt a tiszta kis irodában minden. A nagy könyvekben nyugodt, becsületes, pozitív számok feküdtek egymáson, a polcon nagy sorban álló ércartalmu köveket nem is kellett válogatni, adta, szívesen adta a föld az ezüstöt, bizonyára nem kell neki. A cigarettafüst kellemesen vegyült azzal a csöpp, igen kevés szaggal, amit a fűtés okoz, de csak kora reggel. Es már mindenben érzett az a kellemes izgatottság, amelyet a várva várt vendég megérkezése okoz.

Künn lábujjhegyen jártak a laboránsok és az irnokok. Mily boldogság!

— Pszt! — mondták egymásnak — csend, mert alszik a királynő!

— Csitt! Alszik az Éva...

Valóban, az emeleten, az iroda mellett berendezett szobában aludt is már Éva, aki tudja isten hány órai utazás után hajnalban végre megérkezett, az állomásról a városba, onnan a faluba hajtattott. Szegényke csak meleg tejet kért, azt megitta, mint valami kis macska, aztán hirtelen kikergette a szobájából a rittert meg az irnokot és levetkőzött, lefeküdt. Nagy érzés az, annyi rázatás után végre minden ritmus nélkül feködni.

Az ablaka le volt függönyözve. Persze már napok óta mindenki ismerte ezt az ablakot, mindenki tudta, hogy Éva ezen át fog levegőt és világosságot kapni. És most elmentek előtte, összesugtak, vártak, izgok-mozgoktak.

Az irodákban valamennyien kiöltözködve jelentek meg. Kivétel csupán a kis Richter volt,

aki — nem tudni mi okból — már haragudott is az asszonyra, ő tüntetett. Ő juszot se vett fekete kabátot. Melleleg szocialista volt Richter, azok közül való, akik még most is vérrel, vassal és tüzzel szeretnék reformálni a világot, és szinte dühösek, ha valami követelésük verekedés nélkül valósul meg. Ő nem ünnepelt.

Az orosz vegyész, Toganov ur, fölvette fekete ruháját. Ő soha semmiben nem akart különbözni a többiétől. Ki nem állhatta az akadékoskodó elemeket, utálta a kitünni akarókat, nem szerette a génieket és a diplomátlan embereket.

Elsőnek a másik mérnök, Bajtzár ur jelentkezett az igazgatónál.

Kopogtatott.

— Szabad!

Csak éppen a fejét dugta be:

— Megérkezett már a nagyságos asszony?

— Meg.

— Alszik?

— Alszik.

Már akkor többen gyűltek köréje, leghátul az orosz. Csupán Richter ur maradt az asztalnál, nyugodtan. Erre becsukta az ajtót és nagy fontoskodással jelentette ki, amit úgy is tudott mindenki:

— Alszik!

Visszaültek a helyeikre és délelőtt kevés szó esett. Az igazat megvallva, lelkük legmélyén azt várták, hogy meg fogják őket hívni ebédre. De az igazgató még csak ki se jött hozzájuk. Bennemaradt az irodájában, cigarettázott s örült az életének. Néha fölkel, kiment a folyosóra s fület az ajtóra téve hallgatózott. Az asszony aludt, mélyen lélekzett s erre a ritter lábujjhegyen ment vissza az irodába, óvatosan tette be az ajtót, s boldog volt. Ugy vigyázott erre a szép fiatal asszonyra, mintha a leánya lett volna.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A biztosítási ankét. Ma délután folytatta tanácskozásait a biztosítási ankét az igazságügyminisztériumban. Több részletkérdést vitattak meg és a vitában résztvettek *Vörösmarty* államtitkárakon kívül Poór, Ormódi, Arányi Miksa, dr. Neumann Ármin, Ágoston József, Nagy Ödön, dr. Beck Hugó, dr. Darvay Pál, Sarbó, Franck, Léva Lajos, Barna Ignác, Ballai Lajos. Az elnök a tanácskozás folytatását esütörtök délutánra tűzte ki.

Védekezés az árvíz ellen. *Darányi* földmivélségi miniszter az őszzel helyszíni szemlélődést tett a Duna árjától előtört területen. Azóta állami erővel teljesen kiépült már a Duna promontori ága mi által a székes főváros árvízvédelmi biztonsága, jeleketekeny emelkedett. A Dunán három hatalmas átvágás is most készült el a szolnoki, frangovai, borjasi, ezenkívül a Sziga-szigeti 8 kilométeres átvágás költsége az egy millió koronát bőven meghaladta. A felső dunai munkalatra 430 ezer korona fordítva-tott. Kiepült a pozsonyi téli kikötő 825,500 korona költségen, az érsekújvári dunatorlati munkalatra 777 ezer koronát emésztettek föl az adony-rácalmási Duna-szabályozási költségek. A Tisza-szabályozási állami munkalatra három millió korona fordított az 1-99. évben, az állami kotrási munkák 700,000 koronára kerültek. Hasonló nagy munkalatkot folyt a Szamos, Körös, Vag, Mura, Drávan és miután az árvízvédelmi tartsulatok is jelentekeny álozatokat hoztak, csak a tisztavölgyi társulat negyemillió korona költséggel épített védőgátakat és átvágásokat, az árvízvédelmi kiadások 20 millió koronára kell tenünk, melyeket az 1898. évi XX. t.-c. szerint részben az állam, részben a tartsulatok viseltek. Kiepült 12,309 folyóméter védgát és szamos vizmű. A kultur-mérnöki hivatalok működése 1 millió 95 ezer holdra terjed. E hivatal 70-72 hold alkalagosváresése, 400 hold öntözése, 55,996 hold lecsapolásra adott engedélyt.

A országos magyar földművelésbiztosító-szövetkezet vasárnap rendkívüli érdeklődés mellett tartotta meg ötödik rendes évi közgyűlését gróf *Teleki Géza* országos képviselő elnökelete alatt. A vidékről mintegy 250 birtokos, többnyire kisgazda jelent meg. A fozsgáló, mint *Kepes József* (Boldog), *Ferenc József* (Mende), ifj. *Lak József* (Sio-Maros), *Nagy Dezso* (Budapest), *Kiss Bernat* (Solyvár) és mások elismerésüket nyilvánították az igazgatóságának a földmivés-nep érdekében kifejtett tevékenységéért és azon elhatározására, hogy az idén *újbul felveszi a jégbiztosítást*. A közgyűlés a jelentéseket elfogadta, a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta. Az alapszabályok javasolt módosítását a közgyűlés elfogadta és jóváhagyta a biztosítási alapnak egy millió koronával való föltelmentését olyképp, hogy ezen összeg erejéig tíz koronas részjegyek bocsátandók ki. A kilepő igazgatóság tagok *Dessetefly Arisztid* és *Szónyi Zsigmond* újbul bevalasztatták az igazgatóságba, amelybe mint új tagokat bevalasztották *Kristóffy József*, *Iovag Hirscher Miksa*, *Koller Pal*, *Schmidt Emil*, *Sipos Gábor* és *Leidenfrost Ottó* birtokosokat. Végül megvalasztották a 32 tagu választmányt.

A román kormány adóssága. A következő panaszos levelet kaptuk:

A román kormány mult év nyarán több magyarországi, többnyire brassói kereskedőkkel szónaszállításra szerződéseket kötött. A brassói kereskedők pontosan szállítottak, de soha pénzükhöz pontosan nem juthattak.

Ez idő szerint is a román kormány által már átvett száért körülbelül százötvenezer forint követelesek van a szállítóknak és bár folyton járják a román minisztert — pénzükhöz nem tudnak jutni, mert mindig azt a választ kapják, hogy „nincsen pénz.”

Úgy látszik, a brassói kereskedők kénytelenek lesznek követeléseiket — amelyekhez még a folytonos késedelmes fizetés miatti tetemes kamatvesztőség is járul — a szerződésben kikötött budapesti tőzsdé-bírósnágnál perelni.

Nagyon sajnós, hogy ily esetekben bukarosti követünk mit sem tesz kereskedőink érdekében, és hogy ha hozzá fordulnak az illetők, azal bocsátja el őket, hogy ha nincsen pénze a miniszternek, ezen ő sem segíthet. A német, francia vagy angol kereskedőket követelik bizonyára azonnal pénzhez juttatni, csak nekünk kell vesztenuk, ha a román kormány adósunk.

A panaszok indító okát igazaknak tudjuk és éppen azért sürgős intézkedéseket követelünk. Nem hiszünk, hogy animozitás vezetne a román minisztert a magyar kereskedőkkel való bánásmódjában. De azt feltétlenül elvárjuk, hogy bukaresti követünk erősebb eszközökkel fogja megvédeni a magyar kereskedők jogait.

A délvideki Bauern-Verein üdvözlése. A délvideki, több vármegyére terjedő paraszt-egyesület Temesváron tartott közgyűléséből *Darányi* földmivélségi miniszterhez a következő táviratot intézte: A közgyűlés egyhangu lelkesedéssel elhatározta, hogy jegyzőkönyvileg és táviratlag fejezi ki nagyméltóságodnak, földmivélségüink lelkes előmozdítójának, mint kegyes protektor iránt hódoló tiszteletét, őszinte ragaszkodását és legmélyebb háláját. *Wittman János*, *Blaskovich Ferenc*, a *Bauern-Verein* elnökei.

A vetések állása. A magyar királyi földmivélségi miniszterhez a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések szerint február hava nagybárra enyhe tavaszias jellegű volt. A gazdák sok helyütt, különösen az Alföldön és a Duna jobb partján a szántás és vetést eszközölték, uszintén a Királyhágón tuli részeken és a keleti vármegyékben is több helyütt folyt a munkálkodás, számos gazdaságban a tavaszi gabona vetése jól előrehaladt. Nehel a szőlőket is kezdek már felnyitni, kertekben és gyümölcsösökben is foglalkoztak a gazdák és így a tavaszi előmunkalatkok szépen előre haladtak. A hideg idő és fagy azonban, amelyet még a havazás is súlyosított, a folyó munkalatkokat sok helyt megakadályozta. Általában javultak ugyan az ország minden részében a vetések, mindazáltal itt-ott kisebb mértékű károsodások mutatkoznak részben egér és léreg, részben pedig kípállás és kifagyás következtében. Ez idő szerint és általában az ősi buza- és rozsvetések tűrhetőknek jelezhetők. A repcevetések nem a lejobban teleltek. A lóhere- és lucernaföldeken az őszszel el-

szaporodott egerek csaknem országsszerte jelentékeny károkat okoztak. Takarmányneműekben egyes kisebb területeken hiány mutatkozik. A szőlők itt-ott szenvedtek az ólmos esőtől; a gyümölcsfák kevésbé.

Vasutak bevétele. Az osztrák magyar államvasut bevétele 3,640,262 korona (+ 50,960 korona), mult év októberi helyreigazításai tőbblet 109,565 korona. A déli vasut bevétele 7,285,712 korona (+ 283,266 korona), mult év októberi helyreigazításai tőbblet 78,508 korona.)

Vonat-menetsebességek fokozása. A személyszállító vonatok csatlakozásának közfoglalmi tekintetéből fontos fenntartása, illetve lehetővé tétele, valamint a vonatok rendes közlekedésének biztosítása céljából kívánatosnak mutatkozik, hogy az államvasutak némely vonalain az engedélyezett legnagyobb menetsebesség némileg fölemelessék. Ehhez a kereskedelemügyi miniszter megadta a felbaltalmazást. Így tehát fötlenelik a menetsebességet: óránkint *harminc kilométerrel harminöt kilométerre* a kis-csák-országi vonal boba-ukki részén és az ukk-tapolcai vonalon, a nagyvárad-vaskóh-ban-aresti vonalon, végre a margitta-szilágysomlyó-vonal székelyhíd-margittai szakaszán; óránkint *harminc kilométerrel negyven kilométerre* a kaposvár-nyódfürdőtelepi vonalon és a nagyvárad-érmihályfalvai és szabadka-bajai vonalakon; *negyven kilométerrel ötvenöt kilométerre* a máramarosziget-körösmézei vonalon; óránkint *ötvenöt kilométerrel hetven kilométerre* a bánréve-ülleki szakaszon és az india-inkovcei vonalon; végre óránkint *hetvenhat kilométerrel nyolcvan kilométerre* a nagyvárad-kolozsvári vonalon és *nyolcvan, illetve kilencven kilométerre* a salgótarján-ruttkai, illetve a budapest-salgótarjáni vonalon.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda-pesten* 36.50 korona pénzben, 37.— korona áruban, *Bécsben* a nyersszesz árra 39.60 korona pénzben, 40.— korona áruban.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 117 darab juh, — keeske. Jegyzett árak: Elsőrendű 17 (gyapjas) — 1.-től — f.-ig, kivételesen 38 f. 1/4 kg-ékt, vagy — k.-tól — k.-ig páronként, középminőségű őrű (nyirott) 46 f.-től — f.-ig, kivételesen — f. kg-ékt, vagy — k.-tól — k.-ig páronként, angol keresztetes (középminőségű gyapjas) — 1.-től — f.-ig, kivételesen — f. kg-ékt, vagy — k.-tól — k.-ig páronként, anyajuhok legjobb minőség — filler páronként — — — — — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — filler, páronként — — — — — korona, szerbiai juhok páronként — — — — — korona, romániai juhok — — — — — koronán, kiverési juhok 40 — koronán, páronként 29 — korona, keeskek — — — — — korona páronként. A felhajtott kis csapat gyenge közepes minőségű juhok néhány vidéki meszaros vette meg. Oseh-oroszai vevők részéről lett volna meglehetősen kereslett jobb minőségű őrűkre.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1900. évi márc. 5-én. Készlet 441 darab. Érkezett 142 darab. Összesen: 583 darab. — Eladott 177 darab. Maradt 104 darab. — *Napi árak:* 120—180 kgr. sulyban 94—98 koronán, 220—280 kgr. sulyban 94—98 koronán, 320—380 kgr. sulyban 94—98 k.-ig. Öreg nehéz páronként

ÚJ FÖLD

Irtá: KNUT HAMSUN

(26)

Ágota egy kissé elpirult s aztán mosolyogva felelt:

— Nem, igazán nem tudom. Erről még nem is beszélünk. Aztán, mert nem tudta túrtőznetni magát, suttogva mondta:

— Hallja Koldevin, maga olyan furcsán beszél ma, majdnem sirva fakad tőle az ember.

— De édes kisasszony, én...

— Ugy érzem, mintha a haláloamat jelentené az, ha most egybekelünk. Pedig nem is...

Koldevin hirtelen vidámabb hangba esapott át:

— Meghalni? No az nagyon szép dolog volna. Ha-ha, igazán nevetni való. Különbben igaza van, egészen elszomorítom a beszéddemmel. A kedves anyjára gondoltam, az édes mamájára. Csak ő réá... Mondja, készen van az a kis hajóvánkós?

— Készen, — felelte Ágota, a nélkül hogy Koldevinre figyelt volna.

— Hallja csak, — mondta hirtelen — nem tudom, hogy lesz-e később alkalmam, hogy jó éjszakát kívánjak magának, azért most mondom magának: jó éjt!

Kezet nyujtott. — Aztán holnap biztosan jőjjön el... En sohasem feledem el magát Koldevin, hallja, sohasem!

Eleresztette a kezét s felállt.

Egy darabig megsemmisülve mereven állt a helyén. Csak egy pillanattig. Aztán hallotta, mikor valaki azt kérdezte:

— Ugyan mit beszél Ágota kisasszony olyan sokat avval a Koldevinnel?

Látta azt is, hogy Ágota felelni akar a kérdésre, hirtelen közbe vágott tehát:

— Semmi, a kezemet adtam, hogy holnap elmegyek.

Olyan közömbösen mondta és még nevette is.

— Bizony el is várjuk, — mondta Ole... De Ágota, menjünk, késő van, mennünk kell.

Ole a zsebébe nyult, pénzt keresett. Az újságíró is a zsebében keresgélt, de Milde oldalba bökte és hangosan, minden szégyenkezés nélkül így szólt:

— Hadd azt csak Henriksen urra. Nemde Ole, kifizeted a mienket is?

— Ezer örömmel — felelt Ole.

Mikor az ajtóhoz ért, Paulsberg Lars, utána ment s megszólította:

— Addig el nem megy innen, amíg a kezdet meg nem szorítom. Hallom, hogy kölcsön adtad azt a pár koronát.

Ole és Ágota elmentek.

Nemsokára ezután Koldevin is felkelt, mindenki előtt udvariasan meghajolt és elhagyta a kávéházat. A háta megett hangos nevetést hallott s egypárszor ez a szó ütötte meg a fülét: *fenomén*. A legelső kapu alá rejtőzött, egy kis papirtekercséből a norvég szinekől összeállított keskeny szalagot vett elő. Egy percig nézte a szalagot, mélységes, remegő meghatottsággal, aztán kétszer megcsókolta.

IV.

Ole Henriksennek régi szokása volt, hogy a reggeli után sietve ment az üzletébe. Korán kelt s reggeli előtt nagy munkát végzett, megvizsgálta a raktárt és a pinéct, átválta a leveleket, felelt reájuk, sürgönyözött és utasításokkal látta el a személyzetet. Ágota is lejött s szórakoztatta; azt akarta, hogy őt is akkor keltse fel, mikor Ole s mindenképpen segítségére akart lenni a munkában. Henriksen Ole csakugyan szorgalmasan dolgozott, szorgalmasabban, mint valaha. Édes atya már nem is tett egyebet, mint kiírta a kisebb számlákat s megolvasta a pénzt, aztán házament a lakásán fogadta barátait vagy egyik-

másik tengerész ismerését. De amily bizonyos, hogy naponként beáll az est, olyan bizonyos volt az is, hogy az öreg Henriksen estefelé lámpást gyujtott, lebotorkált a léposón, bement az irodába s végig nézett a könyveken. Sokszor éjfélig is forgatott bennük s aztán aludni tért.

Ole két ember munkáját is játszva végezte, valóságos gyerekjáték volt neki ennek a gépezetnek a kezelése, melynek minden kis rugóját már gyermekkorra óta ismerte. Ágota sohasem zavarta, legföljebb odalent a raktárban késeltette olykor. Mosolygó ifjuságával megtelt a kis iroda, megvilágította vele az egész helyiséget.

Nagyon vidám volt s Ole valósággal elragadta minden szavával. Egészen elveszett benne, tréfált vele, csupa gyöngyödség volt iránta, végtelenül szerette ezt a vidám, szinte gyereklányt. Ha mások is jelen voltak, sokkal komolyabban bánt Ágotával, mert ics: ez volt az ő kis menyasszonya, a fiatal, a gyerek, akinél ő jóval idősebb, miért is kell, hogy jóval komolyabb legyen. De ha négy szem között volt vele, sokat vesztett komolyságából s szinte ő maga is gyerekes lett. A nagy könyvekből és irományokból lopva nézett fel reá, titokban nézte, elragadta sugárzó terméte, az örülésig beleszeretett a mosolygásába és édes szavába. Ez a leány tudta csak szerelemre lobbantani, ha ránézett, ha hozzá lépett s a fülébe sugta: Te vagy, ugy-e, hogy te vagy az enyém? Ötletes leány volt. Olykor sokáig és mereven nézte a padlót, rendületlen nyugalommal nézte, a szeme tele lett harmatos könnyel. Valami régi emlék, nagyon kedves emlék ujulhatott fel a lelkében...

Ole most megkérdezte, hogy mikorra tervezi az esküvőt? De aztán nagyon megbánta ezt a kérdést, mert Ágota a nyakáig, a melléig elpirult. Hogy utóvégre még várhatnak, határozza meg ő maga, döntönsön ő, most ne feleljen, ne... Ágota azonban felelt.

(Folytatása következik.)

400-500 kilos 88-92 koronáig. Malacok... korona 100 kilonként. A vásár hangulata lanyha volt.

Bécsi vágómarhavásár. A st-marxi központi vásárosonkban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtottak 4109 darab magyar, 508 darab galíciai, 26 darab bukovinai, 883 darab németországi...

Jegyzetek: 100 kilogrammonként 46 sulyban: magyar hizóökr I. minőségű -67-72 fillér...

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, március 5.

A kínálat ma élénk volt, a vételkedy javult, amelynek következtébe a forgalom nagyobb. Forgalmomba került 45.000 métermázsza buza kedvezőbb irányzat mellett 2 1/2 fillérrel magasabb áron.

Eladott:

Buza Tiszavidéki: 500 mm. 81 k. 8 K. 22 1/2 f., 100 mm. 80 1/2 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 07 1/2 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 99 f., 100 mm. 78 1/2 k. 7 K. 85 f., 350 mm. 78 1/2 k. 8 K. - f., 2450 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f. felső, 100 mm. 75 1/2 k. 7 K. 35 f. kev., 100 mm. 78 k. 7 K. 32 1/2 f.

Pestmegyei: 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 300 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 1/2 k. 7 K. 65 f., 800 mm. 78 k. 7 K. 70 f. 150 mm. 76 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 40 f. sárga.

Bácskai: 2900 mm. 72 1/2 k. 7 K. 32 1/2 f. Csurgói: 1480 mm. 74 1/2 k. 7 K. 42 1/2 f., 1000 mm. 74 1/2 k. 7 K. 42 1/2 f.

Hódmező-Vásárhelyi: 3000 mm. 77 k. 7 K. 87 1/2 f.

Bánáti: 2950 mm. 74 1/2 k. 7 K. 37 1/2 f., 1500 mm. 74 k. 7 K. 27 1/2 f.

Becskeréki: 1000 mm. 75 k. 7 K. 25 f., 1000 mm. 75 k. 7 K. 25 f., 1000 mm. 75 k. 7 K. 25 f., 1000 mm. 75 k. 7 K. 25 f.

Makói: 1500 mm. 77 k. 7 K. 82 1/2 f. Fehérmegyei: 600 mm. 76 1/2 k. 7 K. 70 f. Zentai: 2200 mm. 73 k. 7 K. 35 f.

Raktáru: 2450 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 1000 mm. 76 k. 7 K. 42 1/2 f., 2760 mm. 76 k. 7 K. 40 fillér.

Szerbiai: 300 mm. 74 1/2 k. 6 K. 87 f. Mind 8 hónapra.

Arpa: 400 mm. 5 K. 50 f. besztecei, 200 mm. 5 K. 60 f. kpf., 200 mm. 5 K. 65 f. kpf., 2550 mm. 5 K. 50 f.

Zab: 300 mm. 5 K. 20 f. paritásra. Rosz: 100 mm. 6 K. 30 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktörzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként - A minőség nektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for Buza (Kilós, K-1g, K-1g) and Egyéb gabonanelemek (Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repece, Kötés).

Table with columns for Buza (Kilós, K-1g, K-1g) and Egyéb gabonanelemek (Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repece, Kötés).

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek: Buza áprilisra 7.47-7.45-7.46-7.47-7.48 Buza októberre 7.74-7.72-7.73-7.74...

Table with columns for Zab (1900) áprilisra, Tengeri (1900) máj-ra, Repece augusztusra, Delután fél 6 órakor zárul: Buza áprilisra (1900), Buza októberre (1900), Rozs áprilisra (1900), Rozs októberre (1900), Zab áprilisra, Tengeri májusra 1900., Repece augusztusra.

A budapesti értéktörzsde.

A mai értéktörzsde szilárdabb alaphangulatot áruelt, amire terjedelmes külföldi és bécsi fedezések szolgáltak. A forgalom később gyengült s a zárlat nyugodt volt. Az árváltozások szerény határokat közt mozogtak.

A helyi piac csekély forgalommal mérsékelt változásokat tüntet fel. A déli tőzsdén szintén csekély változás fordult elő.

Valuták és ércváltók változatlanok. Az előtörzsde: kedvező.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 747.-.-. Osztrák hitelrészvény 750.60-752.60. Osztrák-magyar államvasut - Jelzalogbank 463.-.-464.-. Rimamurányi 628.-.-629.-. Villamos vasut 344.-344.50. korona.

A déli tőzsde: változatlan. Jegyzetek Magyar hitelrészvény: 747.-.-747.80. Osztrák hitelrészvény 751.20-752.70. Osztrák-magyar államvasut 657.-.-657.50. Rimamurányi vasúti 628.-.-. Közúti vasut 673.50-676.75 korona.

Forgalomba került: 41 1/2%-os Magyar Regalekötvény 99.10. Budapesti Bankgyejesület 183.-. Budapesti Takarékpénztár 418.-. Felsőmagyarországi bányá-és kohó 245.-. Saigotáriani részvénytársaság 620.-624.-. (szelvénylevonás 24 korona.) Ganz-féle részvény 3750.-.-3760.-. Magyar cukoripar 2125.-korona árfolyammal.

Utőtörzsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 751.60. Magyar hitelrészvény 747.-. Leszámitoló bank 500.-. Rimamurányi vasúti részvény 642.-. Osztrák-magyar államvasut 656.50. Közúti vasut részvény 674.-. Városi villamos vasut 344.- korona.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:*)

Table with columns for I. Allamadozség, a) Magyar Allamadozség, b) Osztrák Allamadozség, c) Idegen Allamadozség.

Table with columns for II. Más köleszők, Bonyák kölesző, Budapesti fővárosi kölesző.

III. Zaloglevelek és köleszőkötvények. Budapesti intézetek kibocsátása.

Table with columns for Zalogbank, Bányák kölesző, Budapesti fővárosi kölesző, Bányák kölesző, Budapesti fővárosi kölesző.

IV. Elsőbbségi kötvények.

Table with columns for Adria elsőbbségi kötvény, Ercsú vasúti, Budapest-pesti vasúti, Kassa-óderbergi, Kassa-óderbergi.

Table with columns for V. Bankok részvényei, Bankgyejesület, Elő m. iparbank, Pénzügyi hitelbank, Fővárosi bank r. t., Hazai bank, Horvát-szlavon jelzalogbank, Kereskedelmi bank, Magyar ásv. közm., Jelzalogbank, Osztrák-magyar bank, Kereskedelmi bank.

Table with columns for VI. Takarékpénztárak részvényei, Belvárosi, III. kerületi, Felsőkerületi, Budapesti társ. szolg. r. t. érv.

Table with columns for VII. Biztosító társaságok részvényei, Bécsi biztosító, Bécsi Ált.-és Árt.-dél-biztosító, Elő m. Ált.

Table with columns for VIII. Gőzmalomok, Concordia, Budapesti, Szegedi, Luiza.

Table with columns for IX. Bányák és téglagyárak részvényei, Borsod-bánya, Budapesti Árt. és mészgy., Egyesült téglá-és cement-, Felsőmagyar köm. n., Felsőmagyar bányá-és téglagyár, Kassa-óderbergi.

Table with columns for X. Vasútvétek és gépjárművek részvényei, Gaudasági gépj., Danubius, Ganz.

Table with columns for XI. Könyvnyomdák részvényei, Athenaeum, Franklin, Kosmos.

Table with columns for XII. Különböző vállalatok részvényei, Ált. wagn.-köt., Bpesti villamos, Felső magyar serfőző, Elő magyar serfőző, Elő magyar szál., Elő magyar szpüdm., Gschwendl és menyeg.

Table with columns for XIII. Készlekedői vállalatok részvényei, Adria tengerhaj., Bpesti köm. vas., Elő m. Árt. és mészgy., Elő m. Árt. és mészgy., Elő m. Árt. és mészgy.

Table with columns for XIV. Sorsjegyek, Badlika, Osztr. felb., Borsod-bánya, Budapesti, Elő m. Árt. és mészgy., Elő m. Árt. és mészgy.

Table with columns for XV. Pénzmekek, Vör. arany, 20 frankos arany, 20 márkás.

Table with columns for XVI. Külföldi váltók (látra), Amsterdam, London, Német piac.

Table with columns for XVII. Külföldi váltók (látra), Amsterdam, London, Német piac.

A budapesti terménytorzsde.

A terménytorzsdeben a szezonserü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegybizottság hivatalosan a következők árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 41.-48.50 korona, vörös aprószemű 58.-64.- korona, vörös erdélyi - korona, vörös bánsgyi - korona, középszemű 68.-71.- korona, nagyszemű 72.-78.- korona. Disznósír: budapesti 51.-51.50 korona, vidéki - korona. Táblaszalonna: légezsáritott vidéki - korona, városi 4 darabos 43.-44.- korona, 3 darabos 44.-45.- korona, füstölt 48.-49.- korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.50-16.- korona, 120 darabos - korona, 100 darabos 20.75-21.- korona, 85 darabos 28.-28.25 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.75-14.- korona, 100 darabos 20.-20.50 korona, 85 darabos 27.-27.50 korona. Szilvaiz: szilvóniai 18.-18.50 korona, szerbiai 16.-16.50 korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, március 5. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Sem a külföldi piacok magasabb árjegyzései, sem a fagy nem volt képes vásárlási kedvet előidézni s így a mai határidőszlet eseménytelenül megz s különösen tengeriben bányadiabb volt az irányzat. Később buza tavaszra, amelyben nem volt felmondás, a budapesti kedvezőbb jegyzésekre kedvezőbb lett, több kereslet mutatkozott s 7.58-7.66-ra emelkedett, majd 7.65-ön állott, tehát a szombati árfolyamhoz képest kilenc fillérrel javult. Rozsban nem volt észrevehető változás, zab és tengeri pedig, amely bányadi irányzatot mutatott, 4 fillérrel maradt hátrányban. Felmondott 5500 métermázsza rozs és 6000 métermázsza zab. Jegyzetelt: Buza május-júniusra 7.69-7.72, buza őszre 7.91-7.90-7.93. Rozs tavaszra 6.56-6.55-6.56, rozs május-júniusra 6.68-6.70, rozs őszre 6.80-6.79-6.82. Zab tavaszra 5.20, zab május-júniusra 5.35. Tengeri május-júniusra 5.44-5.42. Repece augusztus-szeptemberre 12.60-12.70. A készru piacán a fogyasztás részvétlensége következtében nem volt észrevehető üzlet. Zárlatok maradtak: buza tavaszra 7.62-7.63, zab május-júniusra 7.70, buza őszre 7.91, rozs tavaszra 6.59-6.60, rozs május-júniusra 6.71, rozs őszre 6.76, zab tavaszra 5.23-5.24, zab május-júniusra 5.37-5.38, tengeri május-júniusra 5.40.

A bécsi értéktőzsdé.

Az előzőszen a bányapirok javulására javult az irányzat.

Déli tőzsdén gyengültek az árfolyamok. Zárulat csendes.

Bécs, március 5. (Magyar értéktőzsdé.) 4% aranyjárdék 98.10. Tiszai és szegedi kőléon sorsjegy 141.50. Magyar vasuti kőléon ezüstben 100.—. Magyar keleti vasuti állami kővény 99.40. Magyar lezámított bé pénzváltókban 124.60. Rimamurányi vasműrészvény 313.75. Magyar korona-járdék 93.80. 4% os Magyar földterhm. kővény 93.—. Magyar hitelbank részvény 186.—. Magyar nyeresemény kőléon sorsjegy 183.25. Kassa-oderbergi vasuti részvény 90.—. Magyar kereskedelmi bank —.—.

Bécs, március 5. (Osztrák értéktőzsdé.) 4 2/3% papírjárdék 99.20. 4% os osztrák aranyjárdék 98.40. 1860-iki sorsjegy 136.26. Osztrák hitelrészvény 395.—. Angol-osztrák bank 124.25. Bécsi bankgyűlési 135.25. Osztrák-magyar bank 128.75. Déli vasut 26.70. Dunagőzhajózási részvény 72.80. Donányrészvény 143.50. Császári és királyi arany 114.3. Német bankjártók 118.40. 4 2/3% os osztrák 99.20. Osztrák koronajárdék 99.—. 1864-iki sorsjegy 200.—. Osztrák hitelintézet részvény 234.80. Unionbank 153.—. Osztrák Länderbank 118.75. Osztrák-magyar államvasut 136.80. Elbavölgyi vasut 124.—. Alpesi bányarészvény 262.60. 80 frankos arany 19.28. Londoni váltóár 242.52. Bécsi Tramway 136.50. Az irányzat tartzókodó.

Bécs, március 5. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A deluidani magánforgalomban a zárulatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 234.70 Magyar hitelrészvény 186.—. Angol-Osztrák bank 124.25 Union bank 136.50. Länderbank 154.—, bankgyűlési 118.75, osztrák-magyar államvasut részvény 136.80, északnyugati vasut részv. 26.70, elbavölgyi vasut 124.50, dunagőzhajós részv. 120.50, alpesi bányarészvény 143.50, májusi járdék 262.25, osztrák koronajárdék 313.—, magyar arany, 99.20, magyar koronajárdék 93.80, német birodalmi márká készpénz 124.75 utimóra —, török sorsjegyek 118.33, rimamurányi vasut — déli vasut —, dohányrészvény —, Napoleon d'or 19.28 Lombard —.—.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, március 5. (Tiszai tudósítás.) Az az aggodalom, hogy a pénzpiac kedvezőtlen helyzete huzamosabb ideig tarthat, tartzókodóvá tette a spekulációt. E miatt a legtöbb értékpapír árfolyama hanyatlott és a forgalom csökélt volt. A járdékok közül a spanyolok Párisra emelkedtek. A vasutak közül a kelet-poroszországi és déli-vasut részvényei a februári bevételre kisér emelkedtek, ugyancsak a Jura-Simplon-vasut részvényei, míg a transzatlant ingadozóak voltak. Naponként felmondható pénz 5-5 és föl százeleken kerestek. Magánlezámított kamatláb 5 1/2%.

Berlin, március 5. (Zárulat.) 4 2/3% os papírjárdék 98.60. 4% osztrák aranyjárdék 99.80. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 93.—. Osztrák-magyar államvasut 139.60. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 84.40 Magyar vasut beruházási kőléon 101.—. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 197.25. Altalános

vilamosági Edison 254.10. Gelsenkircheni 211.80. Laura-kohó 272.80. 4 2/3% osztrákjárdék 98.25. 4% osztrák aranyjárdék 98.40. Osztrák hitelrészvény 234.75. Déli vasut 29.50. Károly Lajos vasut 100.60. Orosz bankjegy 216.35. 4% osztrák urosz kőléon 99.40. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 94.75. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 165.10. Harpeni 228.10. Az irányzat lanyha.

Berlin, március 5. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négyezszázalékos magyar aranyjárdék 98.40. Magyar koronajárdék 93.—. Osztrák hitelrészvény 234.75. Osztrák-magyar államvasut 139.40. Déli vasut 29.75. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz 216.35. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.—.

Hamburg, március 5. (Zárulat.) 4 2/3% osztrákjárdék 98.10. 1860. sorsjegy 138.50. Déli vasut 29.25. 4% osztrák aranyjárdék 99.25. Osztrák hitelrészvény 234.90. Osztrák-magyar államvasut 139.—. Olasz járdék 94.80. 4% osztrák aranyjárdék 98.50. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, március 5. (Zárulat.) 4 2/3% papírjárdék 98.20. 4% osztrák aranyjárdék 98.80. Magyar koronajárdék 93.05. Osztrák-magyar bank 125.—. Déli vasut 20.40. Elbavölgyi vasut 124.80. Londoni váltóár: 204.75. Bécsi bankgyűlési 135.50. Villamos részvény 146.50. 80% os magyar aranykőléon 80.70. 4 2/3% os osztrákjárdék 98.30. 4% osztrák aranyjárdék 98.25. Osztrák hitelrészvény 234.80. Osztrák-magyar államvasut 139.30. Északny. vasut 118.20. Bécsi váltóár 84.75. Párisi váltóár 81.33. Unionbank 154.—. Alpesi bányarészvény 262.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, március 5. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 234.50. Osztrák-magyar államvasut —. Déli vasut 29.30. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék 95.—. Laura-kohó 273.75. Harpeni 228.50. Discont —.—. Alpesi —.—. Bécsi bankgyűlési —.—. Csendes.

Páris, március 5. (Zárulat.) 3% os francia járdék 102.—. Olasz járdék 94.30. Osztrák-magyar államvasut —. Francia törleszt. járdék 100.50. 4% os magyar aranyjárdék 99.—. Török dohányrészvény 297.—. Osztrák Länderbank 521.—. 3 1/2% os francia járdék 103.17. Osztrák földhitelintézet részvény —. Déli vasut —. 4% osztrák aranyjárdék —. Ottomanbank 577.—. Párisi bankrészvény 1155. Alpesi bánya részvény —. Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőhányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 5. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Orosz nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli sulyban) 92.—96 fillérig. Orosz közép páronkint 300-340 kilogrammig terjedő sulyban —.— krajeárig. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) 100-102 fillérig. Fialat közép (páronkint 251-320 kilogrammig terjedő sulyban) 100-101 fillérig. Fialat könnyű páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 99-100 fillérig. II. Magyar szedet: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli sulyban) krajeárig. Közép (páronkint 240-280 kilogramm sulyban 96-97 krajeárig. — Könyvű (páronkint 220 kilogramm terjedő sulyban) — krajeárig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) fillérig. — Közép (páronkint 280-320 kilogrammig terjedő sulyban) fillérig. — Könyvű (páronkint 250 kilogrammig terjedő

sulyban) fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. — Könyvű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) krajeárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli sulyban) 97-99 fillérig. — Közép (páronkint 240-280 kilogramm terjedő sulyban) 97-99 fillérig. Könyvű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 94-97 fillérig.

Szerbiai március 1900. márc. hó 4. napján volt készlet 24980 darab, 1900. március hó 4. napján felhajtott 828 darab, 1900. évi március 4. napján elszállított 309 darab, 1900. március hó 5. napjára maradt készletben 25499 darab.

Időjelzés.

A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. — Budapest, március 5.

Sem a barometrikus helyzet, sem a hőmérséklet-összjárása jelentékenyebben nem változott és így az időjárás jellege is a tegnapihoz hasonló. Száraz az idő és északnyugati maximum mentén, és csapadékos délen és keleten a depressziók hatása alatt.

Nálunk az idő a tengerpart környékén és az északkeleti határon csapadékos, egyébként száraz, felhőtlen és az évszakhoz képest igen hideg.

A tengerpart környékén bóra dűhög. Kihűlés: Egyszerre még hideg idő várható, helyenkint, de inkább csak a tengerpart környékén és az északkeleti Kárpátok mentén hóval (vagy esővel).

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Inu, Dunas, Szarhad), measurement (márc. márc., méter), and water level (márc. márc., méter). Lists various locations and their corresponding water levels.

Dr. MÜLLER főtörzsorvos-féle injekció és labdacsek. Legegjobb és leghatásosabb szerek új és régi húgycsőbántalmaknál — húgycsőgyulladások és foyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóbjak nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendeléshez mellékeltek. Egy adag ára, friss bajoknál 1 forint 60 kr., idült régi bajoknál 2 forint 50 kr., postán külvise esemagolásért 25 krral több, portó nélkül. A valódi készítmények egyedüli megrendelési helye: Szt.-Gérgy gyógyszerár, Wien, V., Wimmergasse 33. Reaktar: Török Józsefnél Bpest, Király-utca 12. Szivacsokdij ezen hirdetéset kívánni és megőrizni.

Sneidig egyenruhákat készit BLUM SÁNDOR Budapest, Váci-utca 17. szám.

„Reuma-szesz” A pénz. A háboru. Nana. egyenként 2 kor. helyett 70 filléret kapható a „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivataltában, József körút 18.

STANDARD életbiztosító-társaság Edinburghban (Angolhon.) Alapított 1825-ben. Magyarországi fiók: Budapest, V., Fürdő-utca 4. Évi bevétel. 25,000,000 Kiutatott nyeresémnyrészek 150,000,000 Vagyon 222,000,000 Halálesetek folytán kifizetve 460,000,000 A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborubiztosítás népfelkelők részére. Díjtáblázatot kívánatra küldetnek.

Müller József hangszergyáros SCHÖNBACH (Csehsország) ajánlja legjobb hírnévű kipróbált hangszereit, tiszta hangolás, könnyű és egyforma szólalm, javított szerkezet, nagyon olcsó árak, jótállás. Nemzetközi utánvétel visszavételök. Szállit konzervatorimok, színházi, fürdői, katonai és polgári zenekarok számára. Külföntetéseket nyert a világ- és múkiállításokon, valamint akad. aranyérmeket. Javítások összes vonás hangszereken művészi kivitelben. Régi hegedűk és cellok megvételnek, esetleg becseseltetnek. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Durbints sógor Mert mondok, ha mán irtak könyvet a lóru is, gyszörülr is, miért ne lóhetne könyv a sógorral is? Vagy má szoval ez a könyv főképpen a Durbints sógorral foglalatokodik, benne van a sógor tzehalála is még más efféle keserős történetök. Egy könyv 1 forint. Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivataltában, József-körút 18.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAPPAN PAPPAN PAPPAN acél sodrony ágybetét 6.—, tengerparti fejránkos 1.—, levarott számmászak 2.30, márká 2.50, Ceinde-Afrigue matráe 4.50, löszér 12.—, párnázott ruganyos matráe 16.—, nagy szoba szőnyeg 200/300/2.30, 1 ablak tunya függöny 1.50, 1 bouret ággytörz 2.50, Pálószőnyeg méterenkint 25 krtól 4 frtig. GICHNER JANOS és TÁRSA paplan, matráe és kárpitosaru gyárosok, szőnyeg, függöny-ágy- és assaltörz stb. nagy val ástékekben. Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 24. szám. Árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. Nem tetsző árakat kicserélünk, vagy a pénzt visszafizetjük.

Titkos betegségek ellen Dr. KAJDACS, v. cs. és k. ezredorvos. Electrotherapiai rendelő intézete Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em. A leghatányageltabb húgycsőfolyások, bujakóros sebeket, syphilit, az önfertőzést utóbjait Elgyengült férfierőt az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű Electro-Massage vagy Psychrophor által, magömléseket, nőknél a fehérhólyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségek, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrerebajokat gyógyit a legújabb gyógy-módszerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőknek ugy minit férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróterem. Levélreke díjtalanul azonnal válaszoltatuk; esetleg gyógyszerkekről is gondoskodva lesz.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 6-án.

Mari, az ezred leánya.

Vég-opera 2 felvonásban. Zenéjét szerzerette Donizetti Szövegét írta St Georges, fordította Egressy B.

Személyek:

Maggiovecchio	Váent	Paraszt	Ney B.
Hortensio	Dalnoki	Tóni	Kiss
Sulpice	Hegedűs	Torpi grófné	Berts M.
Mari	Pewny	Jegyző	Zolnai
Kápiár	Krétschy		

Utána:

A piros cipő.

Tánclegenda 4 képen. Regel H.-től. Choreográfáját Hassreiter J., zenéjét szerzerette Mader Raul.

Kedzete 7 óraker.

NEMZETI SZINHÁZ,

Kedd, 1900. március hó 6-án.

Cimzetes feleség.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: François de Curel. Fordította: Kóbor Tamás.

Személyek:

Monneville	Bercsényi	Heléne	Helvey L.
Françoise	Török I.	Gullerandné	Paulayné
Renneval	Osász		

Kedzete 7 óraker.

VÁR-SZINHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 6-án.

Zárva.

VIGSZINHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 6-án.

Tudós professzor Hatvani.

Verses vigjáték 3 felvonásban, előjátékkal. Irta Makai Emil. Zenéjét szerzerette s részben összeállította Kun László.

Személyek:

Hatvani	Hegedűs	Domszdi Pál	Balassa
Voronka	Nógrádi	Széplaki	Bárdi
Orosolya	Niké L.	Máthé	Szerémy
Bence	Tapalczai	Gábor	Szöke
Palkó	Halász I.	Ményasszony	Pécsi
Isztályi	Fenyvesi	Völegény	Gyöző
Jurk. néne	Hunyady	1. diák	Kassai
Biro	Szathmáry	Esztilke	Varsányi

Kedzete 7 1/2 óraker.

NÉPSZINHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 6-án.

Blaha Luiza asszony mint vendég. Szentgyörgyi István a kolozsvári Nemzeti Színház tagjának fellépével.

A cigány.

Eredeti népszimnű dalokkal 3 felvonásban. Irta Szigligeti Ede. Zenéjét Doppler Károly.

Személyek:

Várszegi	Szerdahelyi	Eva	Blaha L.
Kurta	Horváth	Zsiga	Szentgyörgyi
Gyuri	Kiss M.	Peti	Szirmai
Márton gazda	Ujvári	Rózi	Lukács
Rébék	Síposné	Násznagy	Mátrai

Kedzete 7 óraker.

MAGYAR SZINHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 6-án.

Ábrányiné Wein Margit assz. vendégfellépével. Előszór:

A Kleopátra.

Operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzerette Verő György.

Személyek:

Cassia grófné	Ábrányiné	Elias	Giréth
Niotta	Rózsa	Jim	Sziklai
Cassia Valér	Ráthonyi	George apó	Mátrai
Reguard	Boross	Milleflour	Margó Z.

Kedzete 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZINHÁZ

Kerpesi-ut 21.

Kedd, 1900. március hó 6-án.

Spanyolország.

Irta Pekár Gyula. 206 vetített képpel, 4 spanyol táncal és 11 a bika- viadalt ábrázoló mozgó fényképpel.

Kedzete 7 1/2 óraker.

FOLIES CAPRICE

Eredeti!!! Ma Ujdonság!!
10 óraker! Szenzációs ujdonság!

Sámson és Delila.

Paradisziikus bibliai daljáték. Szövegét írta: egy illusztráció. Zenéjét összeállította és részben szerzerette: Kmoch Adolf. Rendező: Rott Sándor.

Végül:

„Blonde Bestien.”

Bohózat Leitner H.-től. Zenéje Kmoch A.-tól.

Erkély incognito páholyok. Kétféle konyha és italok. — Mérsékelt árak.

Péntek, március hó 9-én:

Schönberg R. A. jutalomjátéka.

PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma Ifj. Oláh Józsi kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vacsora. A gyönyörű téli kerten kívül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes főterem és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Eredeti pilseni palacksör.

A nagyérdemű fogyasztó közönséget és a pilseni sör barátjait figyelemztetjük, hogy az eredeti és valódi pilseni sör, mely kizárólagosan ezen sör: világhírt megszerzerete volt, mindig

„pilseni ősforrás”

elnevezéssel jön a kereskedelemben és kizárólagosan a pilseni polgári sörfőzde gyártmánya. Ezen elnevezés egy a hordókon, mint a palacksörnél a palackba beégotve és a nyakodulánál látható és kérjük ezen elnevezésre annál inkább is ügyelni, mert hasonló kiállítású pilseni sör elnevezésű palackok az utóbbi időben forgalomba jöttek.

Mezey és Társa

a pilseni polgári sörfőzde alap. 1842-ben vezérképviselői

IX. ker., Ranolder-utca 4. szám. TELEFON 58-60.

Ujdonság!

MAKAI EMIL:

Tudós

professzor

Hatvani.

Verses vigjáték 3 felvonásban, előjátékkal.

Ára 1 korona.

Kapható a

„Budapesti Napló”

kiadóhivatalában,

József-körút 18.

Hirdetmény.

Alulírott egyesület ezennel tudtára adja a nagyérdemű közönségnek, hogy sorsjátékának

6-ik húzása

ma kedden

este 8 óraker fog megtartatni a Lipót-utcai új város-háza közgyűlési társalgó-teremben, melyhez a t. közönség tisztelettel meghívatik.

Kiváló tisztelettel

a Budapesti Poliklinikai Egyesület.

„Adria”

magyar királyi tengerhajózási részvény-társaság
Vezérigynöksége: HOFFMANN S. és V.
1900. március havában a következő gőzösek indulnak:

Honnan	Hová	Gőzös neve	1900. március
Fiume	Liverpool	Pavia (C. L.)	1-10
"	Rouen	Stefánia	1-10
"	Rotterdam, Antwerpen	Nagy Lajos	5-15
"	Liverpool	Persian	5-15
"	Tenger: Porsambuco, Bahia		
"	Rio de Janeiro, Santos*	Baross	10
"	Rouen*	B. Kemény	10-20
"	Hull, Newcastle o/T.	Velturmo	10-20
"	London	Austria	10-20
"	Hamburg	Venezia	10-20
"	Liverpool	Veria (C. L.)	15-25
"	Rotterdam,	Jókai	15-25
"	Rouen		15-25
"	Barcelona, Valencia*	Zichy	25
"	Algier*, Glasgow*	Báthori	21-31
"	Gibraltar*, London	Mályás király	21-31
"	Operto, Bordeaux*	Szent-László	21-31
"	Liverpool	Lesbian	21-31
"	Hull, Newcastle o/T.	Rosario	21-31
"	Antwerpen		25/III-IV

1 Ha a gőzös elindulása előtt 8 nappal elegendő rakomány be nem jelengetett, az igazgatóság fenntartja magának a jogot, a kikötőket nem érinteni. A *-gal megjelölt viszonylatokban a gőzös Triestet is érinti.

Honnan	Hová	Gőzös neve	1900. március
Liverpool	Fiume-Triest	Saragossa C. L.	1-10
Hull, Newcastle o/T.	Triest-Fiume	Rosario	1-10
London	"	Navva	1-10
Antwerpen	"	Kálmán király	1-10
Liverpool	"	Athenian	5-15
Bordeaux	"	Matlekovits	10-20
Liverpool	Fiume-Triest	Cypria (C. L.)	10-20
Rio de Janeiro, Santos	Triest-Fiume	Deák	15-25
London	"	Sultana	15-25
Liverpool	"	Algorian	15-25
Rotterdam	"	Petőfi	21-31
Glasgow	"	Szent István	21-31
Rouen	"	Stefánia	21-31
Hull, Newcastle o/T.	"	Kolpino	21-31

ÉRTESÍTÉS.

Használt téli kabát helyett új felöltő osekély ráfizetéssel kapható ROTHBERGER JAKABNÁL Budapest, Kristóf-tér. A becserélt ruhák egy elkülönített osztályban mérsékelt áron adatnak el.

Eredeti pilseni palacksör! Az „Első Pilseni Részv. Sörfőzde”

ALAPITVA 1869.

világhírű sörrel, továbbá

Müncheni Pschorrbräu

és a

Dréher-féle Koronasört

naponta friss töltésben, egy üvegek, mint hordókban a tartósság kezessége mellett szállítja:

Peissel Henrik,

vezérképviselő és főbizományos Magyarország részére

IV., Váci-körút 19. szám.

U. i. A már létesített „fiumei, zágrábi, aradi és kassai” képviseleten kívül szándékom van ilyeneket minden nagyobb vidéki városban felállítani. Erre vonatkozó ajánlatokat kérem közvetlenül címre intézni.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárnyitás 7-ker. Kedzete 8-ker.

A bibliai operett-társulat vendégjátéka Wolfsthal és Weinberg urak igazgatása alatt. Ma zene-részletek a

Bar-Kochba

című operából.

Ugyint hatásos siker az ujjonnan szerződött műcröknek

Holnap szerdán, március 7-én a bibliai operett-társulat Weinberg és Wolfsthal igazgatása alatt, vendégszerceplése az 1-ső operett énekesnőnek Körner k. a., színe kerül:

Sándor, a jeruzsálemi trónörökös.

Bibliai operette Mikovszkytől.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagytőzsdé Károly-körút 26. és a nappali pénztárnál.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rapprecht gépgyárosok által készítettettek.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál.

Ajánlják:

Dr. Korányi és Dr. Kéty

egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, verszégénységben, emésztési zavarokban, gyengeségben stb. kitűnő sikerrel használtatik. Árak vidékre kőbányai vasut állomásra szállítva 1 láda 30 nagy palack ... 17 K. 50 f. 1 ... 30 kis palack ... 13 K.

a fogyasztási adót is beleértve.

A láda és üres palackok 4 hónapon belül bérmentes visszaadással 5 korona visszaszolgáltatik. Budapestben kapható minden fűszer- és osemge-kereskedésben és poharanként a „Quisiana Automata Buffet”-ben is.

Dupla maláta sör és világos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.

Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig etállanak

MEGRENDELÉSI HELY:

Királysörfőzde Budapest-Kőbánya.

Első es. k. szab. Duna-Gőzhajózási-Társaság.

A személyszállító hajók tavaszi menetrendje.

A személyszállító hajózás a Dunán a következőleg indittatik meg.
 Bécs és Pozsony között (naponkénti járatok)
 első menet Bécsből (Weissgärber) márc. 3-án d. u. 4 órakor.
 Pozsonyból március 4-én, 6 órakor reggel.
 Budapest-Kalocsa és Mohács között (naponkénti járatok)
 első menet Budapestről márc. 10-én, déli 12 órakor
 Mohácsról " 11-én d. e. 10 óra 30 p.
 Belgrád-Orsova-Turn-Szeverin és Galac között (hetenként háromszor)
 első menet Zimonyból Galacba márc. 9-én
 " Orsováról " 5-én
 " Orsováról Zimonyba " 7-én
 " Galacból " 4-én
 Budapest-Zimony-Orsova és Galac között (hetenként háromszor)
 első menet Budapestről márc. 20-án 10 óra éjjel
 Zimonyból felfelé márc. 22-én 5 óra 30 p. reggel.
 Szeged-Titell és Zimony között (hetenként háromszor)
 első menet Szegedről lefelé márc. 21-én 5 óra reggel
 Zimonyból felfelé " 18-án 8 óra este
 Sabác és Belgrád között) hetenként háromszor
 Belgrád és Dubrovica)
 (a vonalokon a forgalom a Zimonyban, Belgrádban, Sabácban és Dubrovicában
 közzétett helyi menetrendek szerint már megindult.)
 Galac és Tulcia között hetenként háromszor) (a járatok már megindul-
 tak, és pedig a Galacban, Zimonyban, Belgrádban és Pancsován közzétett helyi
 menetrendek szerint.)
 Bécs és Budapest közt (naponkénti járatok)
 első menet Budapestről Bécsbe ápr. 5-én esti 6 órakor
 Bécsből Budapestre " 7-én reggeli 7 órakor.
 Engelhartzell és Linz közt (hetenként hatszor)
 első menet Linzből márc. 22-én 1 óra d. u.
 Engelhartzellből " 23-án 5 óra 35 p. reggel.
 Krems Spitz és Melk között (hetenként hatszor)
 első menet Kremsből Melkbe és vissza márc. 22-én
 Spitzből Kremsbe márc. 23-án.
 Menetrendekkel és felvilágosításokkal a társulat igazgatósága készsé-
 gesen szolgál.
 Budapest, 1900. február 28-án.

A forgalmi igazgatóság.

Már ma este 8 órakor húzás.

Egy sorsjegy ára csak **1 KORONA.**

Sorsjegyeket ajánl a Nagy Jótékonyági Sorsjáték kezelősege, a Budapesti Poliklinikai Egyesület körháza javára. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1. szám, továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. államvasutak személypénztárai és minden dohányüzede.

Olaszország Remekei.

Olaszország és az olaszok műkincseinek mintegy 2000 fényképből álló gyűjteménye.

Remek diszalbum hosszukás negyedréte formában.

A teljes mű 30 füzetből áll, ára füzetenként 1 K. 20 fl.

Megjelenik havonként kétszer.

Igazgató: LAURENCIC GYULA.

A magyar kiadás szerkesztője: Boross Vilmos.

A kiadásunkban legközelebb megjelenő, páratlanul szép és gyönyörű diszalbum, mely minden részében kizárólag a legkiválóbb intézetekben készül, *művészi elrendezése és fényes kiállítása*, valamint nagy, *pompás és tiszta fényképfelvételei* által elsőrangú alkotásként hódít majd az egész művelt világon.

A műbe felöltött képek, melyek *teljes és tiszta egészét képezik Olaszország természeti szépségeinek és gazdag műkincseinek*, az olasz vidék beható ismerete s az ottani *építészeti, festészeti és szobrászati páratlan műveinek alapos tanulmányozása* alapján választottak össze és rendeztettek el.

A füzetek két hosszukás nyolcadréte oldalán a szerkesztő jeles tollából, aki alapos ismerője Olaszország tájainak, népei és műkincseinek, *lebilincselő szöveg* szolgál szeretetreméltó cicerone gyanánt.

E mű össze nem hasonlítható az eddig Olaszországról megjelent selejtes vásári munkákkal és ezek elmosódott és tisztátalanul nyomott clichével; e diszalbummal

monumentális remekművet alkotunk

az olasz klasszikus földről, olyan nagyszabású művet, melynek *értéke minden időben maradandó lesz* s a melynek jelentőségét az Olaszországot szeretők és ismerők legszélesebb köreiben éppen úgy, mint a *művészetkedvelők, művészek és tudósok között* a legmelegebben fogadják és elismerik.

A képek hibátlan tisztasága és azoknak a legapróbb részletig tökéletes élessége folytán e remekmű egyttal *nélkülözhetetlen forrásmunka a művészetek különböző ágainak tanulmányozásánál.*

A füzetek 1 korona 20 filléryi ára e terjedelmes és nagybecsű művészi teljesítmény mellett páratlanul olcsó. Előfizetések elfogadtnak a

„Budapesti Napló“ kiadóhivatalában (Budapest, VIII., József-körut 18.)

Előfizetési ár:

6 füzetre	7 korona	20 fillér.	18 füzetre	21 korona	60 fillér.
12 „	14 „	40 „	30 „	36 „	— „

A kiadóhivatal,

Budapest, V., Mérleg-utca 11. szám.

A munka elkészülte után bolti ára lényegesen magasabb lesz. — A második füzet kiadása után kéthetenként egy-egy újabb füzet jelenik meg. — Az egész mű 1900 karácsonyra készen lesz.

